

CECILIA DUDU și D. TODERICIU

FOC PE CER ÎN URSA MICĂ

CECILIA DUDU și D. TODERICIU

FOC PE CER ÎN URSA MICĂ

EDITURA TINERETULUI

Coperta de GH. MARINESCU

FOC PE CER ÎN URSA MICĂ

„Nu mai credeam, dragi stele ale Ursei,
că-ntors aici, vă voi privi ca-n vremuri
sclipind peste grădina părintească,
și oi sta la sfat cu voi de la fereastra
acestei case a copilăriei...”

(Leopardi-Amintirile)

I

„...o explozie de bucurie! Lumina albăstruie a neonului, jocul colorat al reclamelor răsfrâng în ochi luciri nebănuite... Dar în această seară, dragi telespectatori și radioascultători, ochii, toți acești ochi pe care îi am în preajmă, poartă în ei frânturi din marea bucurie. E o explozie de entuziasm și dacă în glasul meu veți întâlni ezitări și tonuri mai coborâte uneori puneți-le, vă rog, pe seama aceleiași emoții generale. Calmul și reținerea mea profesională sunt depășite de aplauze, de urale, de tălăzuirea mereu înprospătată a vocilor...”

Mica mea cameră portativă de luat imagini nu poate cuprinde decât un cadru limitat. Totuși, pentru acei ce mă urmăresc în fața ecranelor televizoarelor, vorbele mele sunt de prisos... Acelora ce doar mă ascultă, vreau să le spun însă că vorbele sunt neîndestulătoare!

Ochii, toți acești ochi cu lumini sărbătorești, culeg cu nerăbdare cuvintele închegate literă cu literă ale telejurnalului, născute ca o cunună strălucitoare pe fruntea de întuneric a cerului.

Această seară e o pagină din ceea ce, cândva, va fi istoria.

Au trecut doar câteva minute de când bucureștenii au aflat vestea. Dar străzile au devenit neîncăpătoare. Statuile din piața Universității au fost cucerite, balcoanele sunt invadate de vecinii dumneavoastră de palier, acoperișurile mașinilor au devenit platforme mișcătoare.

Întreaga piață e un murmur ce crește, crește mereu. Din echipajul celei mai îndrăznețe expediții științifice organizată vreodată în Cosmos va face parte și un român: Alexandru Cazacu!

Această expediție va răpi Cosmosului multe tăinuiri. Mă și văd parcă, undeva, în afara sistemului nostru solar, înfrângând spațiile și poate și timpul, pășind pe nori de pulbere interstelară, culegând impresii pentru dumneavoastră așa cum alți reporteri temerari au înfruntat cândva alte înălțimi...

După cum ați aflat, teoria relativității va fi supusă și ea unei

verificări prin această nouă călătorie interstelară.

Plecarea de pe cosmoporturi exterioare Pământului va putea fi urmărită până în cele mai mici amănunte. Uriașe ecrane vor fi instalate în piețe și la intersecțiile bulevardelor. Dar până la ziua plecării, mai trăim încă emoțiile acestei seri.

Comentariile sunt pe buzele tuturor. Planuri îndrăznețe își desfac aripile. În jeturile de lumină ale farurilor ce-și dibuie drumul ca niște uriașe, transparente și ireale tentacule, doi tineri cu umeri zdraveni se îmbrățișează frățește. Pe pieptul lor strălucește o insignă. Pe fondul imaculat al micuței pete de smalț alb, acolo, în dreptul inimii, ei poartă imaginea unei parașute desfăcute. Tinerii aceștia foarte tineri, cu timiditatea ascunsă în spatele gesturilor foarte largi și a năvalei spumoase de vorbe, nu se doresc oare în taină stăpâni pe armăsarul înaripat al rachetei?... Să ne apropiem.

— Studenți?

— Da, studenți.

— E un mare succes al țării noastre.

— Iar pentru cei care se visează cosmonauți, o încurajare...

— Vă numărați printre ei?

— Sunt student în anul trei la filozofie. Dar cine nu se visează azi printre aștri?... Cercetările în Cosmosul îndepărtat vor deschide noi căi în interpretarea unor fenomene ale căror implicații, în viziunea filozofică asupra universului...

— ...vă bucurați numai ca filozof?

— O expediție în Cosmosul îndepărtat e un manifest al tinereții!

— Ah, o filozofie cu aromă poetică!...

— O cere epoca! Nu trăim oare întâiul cântec al unei noi epopei?...

Acest ultim răspuns, dragi telespectatori, aparține — după cum vedeți — cenușăresei care nu va pleca în Cosmos și a venit la sărbătoarea noastră gătită cu cei mai frumoși ochi albaștri...

— De ce n-aș pleca?... Șansele ar putea fi chiar mai mari de partea mea. Studiez doar electronica! Pot să vă spun chiar că studiul influenței materiei difuze interstelare, mai precis al fenomenelor ei de câmp, asupra oscilațiilor unor anumite dispozitive electronice care echipează azi mașinile automate de telecomandă, va câștiga enorm prin această călătorie. Raportul între frecvența..."

Reportajul cules de pe teren ar fi putut oferi în acest moment telespectatorilor o imagine veselă dacă reporterul, năuc, copleșit de avalanșa declarațiilor unei fete cu ochi intens albaștri și cu un zâmbet abia schițat, dar oricum ironic, nu ar fi mărturisit sincer:

— Iubiți telespectatori, voi încerca — de data aceasta nu pentru dumneavoastră, ci pentru mine — o retragere strategică...

„Telejurnalul luminos și-a stins ultima scânteiere. Mica mea hoinăreală profesională prin cele câteva săli de spectacol s-a sfârșit și iată-ne ajunși din nou la locul de plecare.

Piața Universității găzduiește întârziate grupuri de tineri prinși în clocotul unor discuții, nu greu de presupus.

Eliberat, larg, bulevardul își înșiruie găteala de lumini. Limuzine elegante, multicolore, lunecă pe saltelele lor de aer, ca în zboruri tăcute de fluturi nocturni... Stop! Clipirea ochiului roșu e neîngăduitoare. Autoglisorul de lângă mine e negru, prelung, ultra, ultramodern. Pe aripa stângă are... Dar, iubiți telespectatori, pe aripa stângă arborează fanionul Comitetului național de astronautică. La volan... la volan e însuși Toma Prisecaru!“

Cu brațul sprijinit în rama portierei și microfonul introdus în interiorul mașinei, tânărul reporter încearcă formula tradițională:

— Vă rog, câteva vorbe... pentru radioteleviziune... Aș fi fericit ca ultimele cuvinte ale reportajului acestei seri să fie rostite de dumneavoastră...

Cucerit de dârzenia tânărului, președintele Comitetului național de astronautică deschise portiera; își invită oaspetele neașteptat să i se așeze alături și luă microfonul:

— Echipajele celor două nave a căror plecare va avea loc în curând vor întreprinde un important program de cercetări științifice... Ca reprezentant al țării noastre, după cum știți, a fost ales inginerul Alexandru Cazacu...

Cu brațul sprijinit de speteaza fotoliului, Toma Prisecaru, cu țigara aprinsă, împărtășea publicului amănunte de ultim moment:

— ...când am primit din partea Federației internaționale de astronautică invitația de a completa unul dintre cele două echipaje, gândul mi s-a îndreptat de fapt spre trei oameni. Cel dintâi se afla însă departe, în misiune. Întregește un echipaj angajat în primele cercetări întreprinse pe una dintre planetele „veșnicului amurg”. Al doilea și al treilea, erau în Capitală, la dispoziția Comitetului: frații gemeni Ascaniu și Alexandru Cazacu, din ultima promoție internațională de piloți cosmonauți. Bine pregătiți, cu o condiție fizică excelentă, acești doi tineri au trecut cu succes prin încercările primului zbor circummarțian. Ascaniu Cazacu a zburat de repetate ori pe nave de serviciu între Pământ și Lună. Alexandru este și un cosmochimist de viitor. Dar între cei doi frați, cu toate că performanțele lor de antrenament au fost identice, noi, cei care trebuia să hotărâm, nu am șovăit.

Alexandru are o calitate în plus. Este vorba de încrederea pe care acest tânăr o răspândește în jur, o încredere atât de prețioasă vieții de echipaj. Ea izvorăște din profunda lui căldură sufletească, îmbinată cu calmul și siguranța.

Ca un vechi prieten al familiei Cazacu, mai adaug că nu sunt străin de hotărârea celor doi gemeni de a se dăruii vieții pline de îndrăzneț avânt și grele încercări a cosmonauților. De altfel, Ascaniu Cazacu va pleca și el curând pe termen mai lung la o stație de observație cosmică instalată pe un asteroid de centură.

Toma Prisecaru tăcu, trăgând adânc din țigară.

Odată legătura cu studioul întreruptă, tânărul își strânse aparatele.

— Și acum, înainte de a ne despărți, vă rog să mă iertați pentru...

— N-am ce ierta. În situații excepționale, comportări ieșite din comun...

— Vă mulțumesc! Totuși... vă rugam să mă iertați dintr-un alt motiv. Graba cu care conduceați, ținuta dumneavoastră și aceste flori... Intervenția mea înseamnă desigur o întârziere.

— Ah, indiscreție gazetărească! Dacă n-ai fi întrerupt legătura, ai mai fi avut un capitol de adăugat reportajului dumitale. Mă îndreptam spre familia Cazacu. Doream s-o felicit pe mama tinerilor cosmonauți și mai ales să-i fiu aproape. Maria Cazacu e azi, înainte de toate, mama unui fiu ce pornește pe drumuri necunoscute, e o mamă cu temeri strânse în inimă... Aș mai putea adăuga ceva, tinere?...

— Da, dacă îmi îngăduiți... Respectul meu tovarășei Cazacu și toate urările!...

II

Irina apăsă la întâmplare unul din butoanele aparatului muzical montat în perete. Ghemuită în fotoliul adânc, cu picioarele adunate sub ea, urmări mișcarea, înceată a micului braț sidefiu ce prinse discul, îl înălță rotindu-l pe jumătate și îl fixă apoi ușor în dintele de aluminiu.

Abia ghicită, vocea Ingei Borg cânta insinuant, în acel fel doar al ei de a-și începe și frânge melodiile. Un fel ce lăsa impresia oricui o asculta, că lui și numai lui îi șoptește.

Inge cânta ușor, în joacă parcă, cu inflexiuni nebanuite în glas. Și te pierdeai în căutarea melodiei, care părea că se înfiripă pentru a se destrăma. Apoi, dintr-o dată, glasul cald rupea zăgazul șovăirii și se înălța limpede, vibrând tot mai bogat, mai puternic. Era ca o cascadă de aur, ca o pasăre uriașă scăldată în strălucirea soarelui, urcând, biruind văzduhul cu aripile desfăcute, îmbătată de lumină și de propria-i dăruire...

Irina simți o unduire ciudată în piept. O durere. O frângere. Vocea Ingei, care vibra triumfătoare, cânta bucuria tinereții, viața, dragostea.

Inge era tânără și frumoasă. Inflexiunile vocii ei desăvârșite, calda moliciune a intonării, duioșia șoptelor ca și izbucnirile pătimașe îți pătrundeau până în cele mai ascunse unghere ale sufletului.

Irina își acoperi ochii cu palmele, încercând parcă să-și oprească lacrimile. Își dorise atât de mult un „bună dimineață” îngânat cu pleoapele încă îngreunate de somn; grijile unei gospodării proaspete, în care nimic nu e cum trebuie, dar totul e minunat; frământarea atâtor și atâtor nimicuri uluitoare de importante, în sfârșit împărtășite; minunea aceea de necrezut când din unul singur te afli dintr-o dată doi, cu cineva alături, al tău, dintre toți doar unul, numai unul, al tău. Și goana aceea amețitoare în întâmpinarea fericirii, mână în mână...

Și acum totul se opri în loc. Totul până la reîntoarcerea lui. Nu, nu va putea spune niciodată acel „Da” amețitor, cu degetele strânse în mâna lui Ascaniu, câtă vreme el, Alexandru...

Alexandru... Știa că pleacă ducând cu el nădejdi nemărturisite, nerăbdări, vise...

Irina își înălță palmele, netezindu-și apăsât fruntea. „Dar îl iubesc! Alexandru e fratele meu!” Și iar i se învâlmășiră gândurile. „Dar el? Ce e în inima lui? Eu... Eu am fugit din calea dragostei lui... Doar pentru că într-o seară, Ascaniu?”...

Da, în seara aceea, Ascaniu, cu glasul cald și parcă mai șoptit ca niciodată, i-a dat ramul acela de magnolie înflorită:

— L-am furat pentru tine, Irina!

Atunci, atunci s-a întâlnit ea, în gândurile ei cele mai tainice, cu Ascaniu. De atunci, toate privirile ei au avut parcă o șovăire în fața lui Alexandru.

„Dar de ce? Numai pentru că Alexandru îmi aduce flori, simplu și firesc, pe negândite, fără șopte?”

Nu, nici azi nu știa despre ei mai mult decât atunci, când în bancă, la teza de matematică, i-a văzut pe amândoi ivindu-se pe furiș în josul ferestrei deschise, gata să-i șoptească.

A pufnit-o râsul și a primit un „unu” cât pagina de mare... Irina clătină îndârjită din cap: „Nu, azi nu mai ai voie să capeți nota „unu”, Irina! Azi, nimeni nu te va putea ajuta!”

O clipă, chipul lui Ascaniu i se strecură în gânduri, mângâindu-i parcă frământarea. Dar Alexandru plecă...

„Ah, magnolia aceea!” și Irina izbi cu pumnul în brațul fotoliului, înciudată.

Nu, nu s-a jucat. A fost întotdeauna bucuroasă să-i știe pe amândoi în preajmă, prietenoși și buni, fără grija altor gânduri. Dar a venit un ceas în care Ascaniu a început să însemne parcă mai mult.

„Știi eu? Să fie vinovată doar magnolia aceea?” se întreba acum Irina, descumpănită.

Am fugit mereu de clipa în care, alegerea odată făcută, unul din ei

ar fi trebuit să zâmbească trist, cu inima grea, și să rămână singur.

Irina înălță bărbia. Linia ochilor i se îngustă. Sălta în picioare își o clipă întunericul ce o înconjura o sperie. Păș spre pata cenușie a ferestrei, căutând cu fruntea mângâierea dură și rece a geamului.

Câte generații de tinere fete nu și-au lăsat fruntea zbuciumată de furtuna gândurilor pe netezimea rece a unui geam? Câți ochi nu au căutat în freamătul frunzelor, în pustiul unei străzi adormite răspunsul unor întrebări fără răspuns?

Irina își lunecă încet vârful unui deget în josul geamului, până când prinse în urechi un scârțâit ușor, ca de greier. Apoi se întoarse și, cu mâinile la spate, cu vocea cuminte și bună, vorbi răspicat de parcă cineva anume s-ar fi aflat acolo în preajmă, așteptându-i vorbele:

— Voi aștepta!... Vom aștepta întoarcerea ta, eu și Ascaniu. Mai presus de orice, voi sunteți frații mei, prietenii mei. Mai presus de fericirea mea aș vrea să fiu un om întreg, să pot gândi cinstit și fără șovăire la dragostea ce vă leagă pe voi doi, dorind fericirea voastră.

Irina își apăsă pumnul strâns peste inima ce abia îi bătea, înăbușându-și o răsuflare adâncă, de parcă s-ar fi temut să nu o audă cineva.

„Trebuie să gândesc astfel, trebuie! Da, e bine așa! Iată, m-am regăsit pe mine cea dintotdeauna... Pot chiar să și zâmbesc, dacă vreau.”

În ochii Irinei zâmbetul se ivi printre lacrimile ce lunecau pe obraji, șir liniștit. Apoi, cu brațul întins, află speteaza fotoliului, își îndoi genunchii și cu fața în palme se lăsă în voia plânsului...

O căutare îi rătăcea prin minte. Înțelegerea veni într-un târziu.

Cu obrajii înfierbântați și genele ude, Irina își smulse haina din cuier, trânti ușa și coborî în fugă scările. Porni în josul străzii, cu pași repezi, mai mult alergând.

Deschisă, fereastra Mariei Cazacu da înspre stradă. Crâmpeiul de lumină, răzbit în noaptea pornită spre zori, zăgăzui graba Irinei.

„Va trebui să-i spun totul, totul.” Gândul tremura șovăielnic. Păș abia auzit, dar prundișul aleii scrâșni. Maria Cazacu se aplecă peste parapetul scund al balconului. Irina își simți inima înghețată și dintr-o dată o cuprinse un simțământ de teamă.

— Irina, fată dragă, tu ești?

— Eu! bâigui Irina.

— Urcă! Ușa e deschisă.

Irina urcă treptele cu pași de plumb. Și dintr-o dată, în încăperea cu ungherele pierdute în cenușiul nerăzbit de lumină, teama aceea a atâtor nedumeriri nu i se mai păru de neînvins, atunci când Maria Cazacu îi cuprinse mâinile înghețate în palmele ei calde.

— Ți-e frig!... Am să-ți fac un ceai. Stai aici! Îi înfoie o pernă în adâncul unui fotoliu. Așa!... Scoate-ți haina! E mai bine acum?

Irina își pierdu o clipă privirea în ochii Mariei. „Ce bine-i să fii mamă! gânde. Știi dinainte când inima altora e tristă și grea!“

Adâncită în fotoliu, Irina aștepta. Aștepta să poată vorbi. Dar gândurile fugiseră ca și lacrimile sau, poate, doar se ascuseseră. Bându-și ceaiul, cu sorbituri scurte, privi peste ceașcă, prin destrămarea aburilor, la chipul ușor încețoșat al Mariei Cazacu.

„E ca un copil speriat”, gândea Maria, cu palmele adunate în poală, cu privirile pierdute spre cerul lăptos al zorilor abia ivite. Clinchetul linguriței o făcu să tresară. Ca o continuare a gândurilor ce o stăpâneau, vorbi fără să-și întoarcă ochii:

— Băieții nu au venit încă. M-au sunat însă. Alexandru a fost reținut la o discuție în legătură cu plecarea, iar Ascaniu a rămas cu el. Te-au căutat, dar n-ai răspuns.

— Nu, n-am răspuns, îngână Irina, cu același glas furat de gânduri.

Se ridică apoi din moliciunea fotoliului:

— Aș vrea să-ți spun...

Tăcu.

N-ar trebui să-mi vorbească acum, își spuse Maria Cazacu. E amărâtă, frământată. În clipe ca acestea ne pierdem în amănunte, rătăcim, nu realizăm proporțiile. Totul e exagerat și amenințător ca niște umbre uriașe... Ce i-aș putea răspunde? Măine... Măine mai e o zi și totul va fi altfel, o dată cu prima rază de lumină. Și pentru ea, și pentru mine, totul va fi desigur altfel...”

— Ai vrut să-mi spui ceva, Irina? Întrebă totuși cu voce tare.

— Aș vrea să plec.

„De ce nu pot vorbi, de ce tac? gândi Irina. Mi-am dorit doar atât să plâng în brațele ei, să mă mângâie, să-mi spună ce e bine și ce nu...”

— Da, fata mea, ești obosită. E târziu. Curând va fi dimineață. Trebuie să te odihnești, Irina! Te așteaptă o zi de muncă... Munca... Uneori o dorim cât mai dură, mai aspră, mai istovitoare. Atunci scăpăm de griji...

Se întoarce și privirea îi căzu pe paharul de coniac rămas pe colțul măsuței, acolo unde stătuse mai devreme Toma Prisecaru. „Bunul prieten Toma”, gândi Maria.

Îngrijorarea din inima ei își găsisese mângâiere în această seară de tăceri și vorbe împletite în tovărășia lui Prisecaru.

Cu inima cuprinsă de duioșie, strânse cu brațul umerii Irinei.

— Ești amărâtă tare, Irina dragă... îi spuse cu obrazul apropiat de al fetei. Trebuie să ne înălțăm peste amărăciunile vieții... De ți-e urât, rămâi aici să stăm de vorbă.

— Mă duc, îngână Irina. Acum e altfel. Mă duc...

Coborî treptele, lunecându-și mâna peste luciul balustradei de

lemn.

Sus pe cerul pălit mijeaa, ici-colo, câte o stea tăcută și îndepărtată. Pe asfaltul întunecat frunze mari, galbene, păreau stelele unui alt cer, răsturnat.

III

«Două păsări călătoare, pornite spre zărilor chemării lor... Desfăcute, nemărginite aripi de flăcări au involburat cerurile, îndemnându-le urcușul pieptiș.

Căi nesfârșite și-au tăiat în negura văzduhurilor săgețile de foc și lumină — „Albatrosul” și „Rândunica”.

Larsen, Stevenson, Priroga, Cazacu, Platonov, Rouillé, priviți înapoi, prieteni! Dincolo de hotarul îngăduit ochilor, au răzbit însoțindu-vă gândul nostru, dragostea inimilor noastre...

Vă mai amintiți cântecul lui Etana cel vrăjit de chemarea altor lumi, înalte, plutitoare, lumea bolții nesfârșite și a aștrilor scânteietori:

*„— Ai mai putea, prietene, Pământul,
Să-l mai cunoști azi de-ai privi în zări?*

*— Pământul, nu încap
îndoială,*

La fel cu discul Lunii astăzi e.

Iar Marea, cea de tot nemărginită

Azi parcă s-a topit și-n locul ei

Din ape-a mai rămas o grămăjoară...”

Ca și Etana — eroul străvechii legende sumeriene, cel ridicat pe aripile aprigului vultur — privind în jos cât mai departe, în zadar ați căuta Pământul. În urma voastră, pe cărarea cerului, cât un grăunte de pulbere a rămas...»

Toma Prisecaru întinse mâna căutând pachetul de țigări, fără să lase ziarul. Pe prima pagină, sub data 5 octombrie 1986, titlul articolului: „Și-au luat zborul!”

Uriășul interes stârnit de plecarea dublei expediții cosmice stăpâna de săptămâni întregi paginile ziarelor.

Frământând între degete țigara, Prisecaru căută cu ochii cele câteva rânduri ale citatului. Îl fermecase ideea autorului de a scutura de praful celor patru milenii aripa vulturului lui Etana.

„Etana, gândi Prisecaru. Omul... Adevărat ferment al acestui bulgăre de pământ, omul a dăltuit propriei lui lumi o față nouă... Dar bunul și bătrânul Pământ, despuiat de învelișul tainelor lui, și-a pierdut farmecul. Atunci omul și-a ridicat ochii spre stele, și spațiul a

fost înfrânt, timpul a fost ajuns din urmă... Îndrăznind dincolo de hotarul cerului, omul de azi e omul Universului.

Ce bogății vor purta la întoarcere, în brațele lor încărcate, solii Pământului, ce vor smulge Cosmosului, ce ne vor aduce drumeții printre stele?...“

Împături la întâmplare ziarul, lăsându-l să lunece peste vraful înălțat la picioarele mesei de lucru. Cu cotul sprijinit de speteaza fotoliului și pleoapele încrețite, primind în ochi destrămarea firisorului albastrii al țigării, zâmbi dus pe gânduri, apoi își lunecă privirea spre fereastră în căutarea unui petic de cer. „Da! Ce ne vor aduce? O recoltă, o nouă și bogată recoltă de date care, prelucrate, interpretate și apoi aplicate, vor însemna un nou salt uriaș înainte.”

Supoziții, teze își previziuni bazate pe principii pur științifice sau lăsate în voia de necuprins a imaginației, toate au fost oferite publicului dornic să afle și să știe totul cu un ceas mai devreme, de presa mondială, televiziune, jurnalele cinopanoramice...

Dezlegarea problemelor încă nu cu totul lămurite ale câmpurilor de materie interstelară, verificarea în mod practic a unora dintre aspectele particulare ale teoriei relativității, „deschiderea” navigației cosmice de „cursă lungă”, studierea fenomenelor legate de gravitație... toate, toate acestea erau ipoteze și teorii frământate, dezbătute, acceptate net sau categoric respinse. Limpezirea o vor aduce „ei”!

Dar omenirea voia mai mult, voia amănunte. Și le-a aflat. A aflat nu numai cum arată Anastas Pavlovici Priroga, „fizicianul care a zburat două miliarde de kilometri”, sau Sven Larsen, „cel mai marțian” dintre cosmonauții epocii, ci și o întreagă lume de detalii tehnice, amănuntele funcționării navelor, marea taină a mânăuirii noilor corăbii astrale...

Mâini — zeci, sute, mii de mâini tinere și bătrâne — au scris scrisori, au împachetat daruri... Peste ani și ani, răsfoind gazetele vremii, ochii se vor întâlni cu scrisoarea trimisă echipajului de pe nava „Albatros” de Cristina Olafsson, o fostă institutoare de lângă Sognefjord din Norvegia, bătrână de aproape optzeci de ani.

„Iubiții mei copii, începea scrisoarea, vă trimit aceste rânduri ca să știți ce mult mă interesează călătoria voastră. Am citit toate gazetele cu tot ceea ce s-a scris despre voi. Știu că veți întâlni în scurgerea celor cinci ani de zbor ceea ce nimeni niciodată n-a mai întâlnit. Nu am un fiu și nici măcar un nepot care să aibă o meserie și o misiune atât de minunată ca voi. Vă socotesc ca pe fiii și nepoții mei și, din îndepărtatul meu colț de lume, vă trimit urări de sănătate și noroc! Lor le mai alătur un dar neînsemnat. Poate nu este cel mai potrivit lucru... V-am împletit, copii, câte o pereche de mănuși călduroase...”

Daruri, daruri nenumărate și felurite au fost trimise astronautilor. Uneori chiar bizare. Ochelari de soare, truse de alpinism și bocanci

țintuiți, biscuiți fragezi vreme îndelungată, lanterne, muzicuțe de gură, umbrele...

Darul Cristinei Olaffson, însă, îi însoți în drumul lor. Atârinate în cabina navei „Albatros”, trei perechi de mănuși roșii, migălos împodobite cu ciucuri, mărgele și blăniță de ren, însemnau Pământul, dragostea, gândul bun al celor rămași acolo, undeva departe.

„Dar ce mult neaflat și neștiut a rămas”, își spuse dând din cap Prisecaru. Pe dinaintea ochilor minții i se depănau secvență cu secvență cele petrecute în preajma plecării:

Priroga își strânge la piept fetița care râde voioasă, prinzându-i obraji în palmele mici. Dar dacă printr-o minune, din paginile sutelor de ziare ce au purtat de-a lungul și de-a latul Pământului acest ultim rămas bun al astronautului, ochii lui ce căutau spre răsul Taniei s-ar fi ridicat dintr-o dată, privind drept în ochii cititorilor, s-ar fi deslușit în ei strângerea inimii lui de tată în acea ultimă clipă de fericire pământeană, omenească și simplă?...

Cine a cules tremurul din glasul Mariei Cazacu când șoptise acel ultim: „Să-mi vii cu bine?”

Cine a văzut fulgerarea aceea de teamă abia ghicită din privirea Irinei Nicodim la capătul celei din urmă clipe de rămas bun, atunci când cea din urmă fărâma de zâmbet era o bogăție de neprețuit?

Poate cineva ști ce și-au dăruit sufletele în clipa ultimei îmbrățișări frățești? Ochii lui Ascaniu au răs, lumina din ochii lui Alexandru a răspuns răsului, vorbele au adus căldura celei din urmă urări... Dar inimile?...

IV

Mâna alerga grăbită peste fața de satin alb a hârtiei. Dese, rândurile alcătuite dintr-o egală înșiruire de litere mici, cu contururile ușor rotunjite, rămâneau în urma tocului care, neobosit, umplea pagină după pagină.

„Știința modernă a stabilit în mod indubitabil că formarea elementelor chimice în natură este strâns legată de marea problemă a originii energiei din stele. A fost însă un timp în care unii fizicieni și astronomi susțineau că elementele chimice grele și mai ales cele radioactive s-ar fi format de-a lungul perioadei în care Universul se afla chipurile într-o stare pe care, în mod cu totul greșit, au numit-o „originară”. O stare — pretindeau ei — cu totul diferită de cea de azi, caracterizată prin existența unei materii foarte dense și foarte fierbinți. Legând teoria despre existența acestei pretinse forme a materiei, căreia îi găsiseră și un nume, „ylem”, de ipotezele tot atât de arbitrare cu privire la o continuă expansiune a Universului, toți acești

oameni de știință greșeau profund. De fapt, ideile lor se reduceau la pretenția absurdă a existenței inițiale a unui soi de ou alcătuit din materie foarte densă și foarte fierbinte, în sânul căruia s-ar fi format toate elementele chimice prin interacțiunile neutronilor, protonilor și electronilor prezenți. Răspândindu-se apoi — așa cum susțin diversele ipoteze expansioniste — această materie ar fi umplut pur și simplu Cosmosul, Cosmos pe care toți adepții acestor teorii creaționiste îl mai gândeau pe deasupra și ca un spațiu absolut vid. Datorită tocmai acestor premise — o eroare o cheamă doar și pe cea următoare — aceiași oameni de știință au ajuns și la părerea, la fel de nefondată, că proporția de răspândire a elementelor chimice în Cosmos a rămas aceeași, fixă, înghețată. După ei, elementele nu s-au mai putut forma în continuare...”

Ajungând aici, mâna se opri. Alexandru Cazacu își ridică privirile. Timpul pe care și-l acordase în vederea redactării unui nou pasaj din lucrarea sa de disertație, trecuse.

Răsfoi paginile scrise. Formule, argumente, considerații închegându-se într-un eșafodaj unic, strâns, logic, trebuiau să ducă în cele din urmă la o concluzie concretă, o concluzie ale cărei idei izvorau din constatările și mai ales din confirmările pentru a căror înregistrare se afla aici, observator și părtaș al unei experiențe cum nu mai fusese alta.

Tihon Semionovici Platonov, șeful echipajului — „Generalul Albatrosului”, cum fusese numit într-un moment de „pe loc repaus” de profesorul Rouillé, francezul, în timpul unei discuții de „strict program de bord” — i se aplecă peste umăr. Avea fața largă, specific asiatică, cu pomeții sălțați, arcadele puternice și ochii mici, vii, de culoarea păcurii. Pătrunzători, duri, ochii aceștia izbuteau uneori să-i îmblânzească uimitor chipul aspru, cu prima mijire a unui zâmbet ivit în lumina lor întunecată.

„Kutuzov” îl mai numise Rouillé. Dar generalul, aprigul, cruntul, îndârjitul, neîngăduitorul Platonov, era bun ca o pâine coaptă în spuză. Întotdeauna, înainte de a-și începe vorba, buzele lui aveau o frământare. Dar asta nu însemna nerăbdare. Platonov vorbea rar și totdeauna parcă din adânc de gânduri. Poate chiar asta însemna frământarea gurii lui. Era întocmai ca zbaterea ciuturii ce trage căldarea plină din adâncul fântâniei.

Aplecat peste umărul lui Alexandru, buzele i se frământară un răstimp, apoi spuse:

— Sașa, tu l-ai văzut pe „Si-fu-ian“...

Palma lui Platonov, cu degetele lățite spre capete, îl bătu părintește pe umăr. Zâmbetul ivit sub sprâncenele stufoase îi ascunse aproape ochii în două pliuri trase spre tâmples:

— Nu, nu e numele de cod al unui dispozitiv electronic! E un

zeu din Altai cu șaptezeci și doi de copii...

— Mon dieu! șuieră Rouillé printre dinți. Ce de copii... Ce de nume! Probabil: regretul, neînțelegerea, sărăcia, durerea de cap, nostalgia...

— Printre cei ai lui „Si-fu-ian“ mai e unul: izbânda.

— Nici nu e de mirare, mon general! zâmbi în colțul gurii francezul. Da, da, nu-i de mirare și... e prietenul lui Alexandru ziceai? Perfect!

— E prietenul multora, Rouillé. Poate fi tot atât de bine și al dumitale. Eu l-am întrevăzut o clipă în îndârjirea cu care își apleacă Sașa umerii asupra studiului său.

— Foarte bine! Dar eu am voie să pun o întrebare? Înălță două degete Alexandru Cazacu: Unde locuiește acest domn zeu? Dacă tot plutim prin înalturi celeste, de ce nu i-am face toți trei o vizită?

— Locuiește pe Pământ, ca toți zeii. Poate la reîntoarcere, dacă veți voi să-mi fiți oaspeți, îl vom vizita.

— S-a făcut! Ne vom opri direct acolo! se repezi Estéban Rouillé. Eu nu-mi pot îngădui să pierd un asemenea prilej: o întâlnire cu izbânda!

Și râsul era rar la Platonov, dar atunci când se întâmpla să râdă, părea pornită o năvală de tunete...

— Alexandru, controlează coordonatele de bord! Cu râsul său, șeful schimbă direcția. Se cutremură nava...

— Întâi să aflu amănunte despre „Si-fu-ian“.

— Am să vi le spun. E o poveste scurtă — începu Tihon Semionovici — tănuită în „Cen-fu-dun“¹. Tălmăcit în graiul nostru, asta ar însemna „o mie de peșteri sacre“, niște vechi altare... Bolțile acestor sanctuare, pereții lor, Sunt acoperiți cu chipuri, nenumărate chipuri, basoreliefuri miniaturale, statuete, statui, numai zeități. Unul din idolii aceștia e „Si-fu-ian“, un uriaș înconjurat de 72 de zeități mai mici. Cu neputință să-i privești mai îndelung. Îți joacă amețitor pe dinaintea ochilor în lumina firavă.

Platonov povestea cu popasuri scurte în vorbă, cu pleoapele din când în când lăsate, de parcă și-ar fi iscodit gândurile:

— Copii fiind, ne furișam în grotă, dăruind fiecăruia din acești 72 de fii o anumită putere. Stăpânirea curajului, a înțelepciunii, a măririi. La prima reîntoarcere, încercam să-i deosebim recunoscând pe unul anume dintre ei. Era greu. Aproape imposibil. Mai ales zeul izbânzii se lăsa greu dibuit. Cine-l vedea mai întâi...

— Erați niște copii înțelepți, îngână dus pe gânduri Rouillé.

— Toți copiii sunt înțelepți. Înțelepciunea inimii nu se cheamă totdeauna experiență.

— Ai dreptate, Kutuzov! Acum cred că am înțeles de ce Cazacu l-a văzut pe „Si-fu-ian“...

Alexandru se aplecă, făcându-i francezului cu mâna un semn de rotire pe deasupra frunții.

— Ai viziuni?

. — Viziunea, dragul meu, e arta de-a vedea lucruri invizibile...

Cu aceeași mână întinsă, Alexandru trase scurt o linie dreaptă, pe deasupra capului său de astă dată:

— Până aici sunt plin azi de filozofie și înțelepciune! Voi ajunge să am complexe de vârstă și excese de... înfumurare, bătrânilor.

Adunându-și hârtiile, Alexandru le săltă pe o muchie, potrivindu-le.

În cel de al nouălea deceniu al secolului al douăzecilea, întocmirea unei lucrări de disertație științifică în cursul unei călătorii cosmice nu mai constituia un lucru ieșit din comun. Însuși Platonov își dobândise titlul de candidat în fizică, susținând o lucrare pe care o întocmise în timp ce înconjură lumea atât de rece și inospitalieră a înghețatului Neptun. Tema lucrării lui Alexandru Cazacu era de o arzătoare actualitate. Trata despre stările sub care se găsește materia în galaxie. Să supui focului criticii vechile ipoteze creaționiste nu este un lucru prea greu pentru cine a studiat cu atenție filozofia materialist-dialectică. Să demaști ipotezele abil camuflate în nedeterminism și care așteaptă parcă bagheta supranaturalului pentru a-și justifica logica, necesită o analiză mai subtilă și cunoștințe solide nu numai filozofice, ci și de astrofizică. Dar să descrii și mai ales să explici, pe baza unor constatări proprii, fenomene din a căror logică înlănțuire să rezulte imaginea concretă și reală a proceselor, văzute în plina lor dezvoltare, nu e lucru ușor. Acest obiectiv și-l propusese Alexandru Cazacu, iar Federația internațională de astronautică, făcându-l responsabil de cercetările științifice de pe „Albatros”, îi dăduse prilejul de a strânge o imensă recoltă de date și observațiuni.

La acestea trebuia să-și aducă contribuția și K R 107, un al patrulea personaj foarte important, impunător și categoric, aflat pe bordul „Albatrosului”. „Mâna dreaptă” a lui Alexandru Cazacu, decretase francezul, botezându-l intim „Aristotel”. Alexandru reacționase prompt:

— Îmi dați voie?! se plecase tânărul în fața mașinii netulburate de omagiul adus. Îți prezint pe profesorul Estéban Rouillé. Poți să-l tutuiești, dar numește-l cu tot respectul „Dom Estéban”. Îl poți scoate chiar și din eventuale încurcături. Te declar „mâna lui stângă”!...

Aristotel, devotat, își împărțea munca între cei doi, ținând pentru primul, „la secundă”, graficul de starea materiei difuze, iar pentru al doilea, verifica neobosit elementele de reperaj ale poziției navei.

Contorul de materie, care îl interesa îndeosebi pe Cazacu, se dovedi până la urmă cu mult mai constant în aprecieri decât comparatorul care-i furniza date francezului.

„Acul acesta are totuși mișcări de neliniște”, rumega în sinea lui Rouillé.

Dar, preocupați de cercetările lui Alexandru Cazacu, astronauții nu dădeau o prea mare importanță slabelor oscilații ale concordanței sistemelor de reperaj ale „Albatrosului”.

— Priviți și judecați!... Ah, monsieur Cazacu, dar ești răsfățatul bordului, dragul meu! se înfierbântă într-o zi Rouillé. Pur și simplu nu te mai înțeleg! Înregistrările contorului sunt atât de constante, încât eu, unul, în locul dumitale, încheiam de mult cu acest capitol al lucrării...

— Are dreptate Dom Estéban. Citești doar mereu, mereu aceleași valori medii ale densității substanței difuze interstelare, interveni și Platonov.

— Dragii mei, eu totuși voi mai zăbovi. Nu mă lansez în vreo teorie nouă. Dar nu închei pentru că nu-mi plac ștersăturile...

— Crezi oare în vreo diversitate particulară a materiei din spațiul interstelar? Când eram copil aveam un vis preferat. Îmi cădeau, de undeva de sus, tot felul de minunății pe care le ascundeam sub pernă.

— Cine știe cu ce o fi populat Cosmosul în gândurile lui Sașa... completă Platonov. Din fericire, nu întâlnim în calea noastră decât materie difuză a cărei discretă densitate se menține stăruitor la valoarea mijlocie de 10 la puterea minus douăzeci și trei de grame pe centimetru cub. Mai puțin de șase atomi la centimetrul cub. Nu zău, Cazacule, ai putea fără nicio grijă să închei acest capitol!

— Dar și voi recunoașteți că această valoare este mijlocie... și nici Aristotel nu arată altceva. Știți ce? Mi s-a făcut foame, o foame de lup. Ce spuneți? Se pare că ne așteaptă o masă grozavă, nu?

— „Descoperirea unui nou fel de mâncare contribuie i mai mult la fericirea omenirii, decât aflarea pe cer a unei stele noi”, spunea Brillat-Savarin². El însă nu cunoștea cu adevărat nici stelele și nici algele din care un bun bucătar automat de bord poate să combine 100 de feluri de mâncare, dar... tot alge se cheamă că sunt, scăzu din patosul începutului Rouillé. Totuși, dacă ți-e foame... De altfel nici nu s-ar putea să nu-ți fie, câtă vreme contorul de materie este atât de constant în aprecieri.

— Nu pricep...

—Vreau să spun că mie indicațiile comparatorului de reperaj îmi cam taie din pofta de mâncare. Oscilațiile astea...

— Să nu exagerăm, Dom Estéban, interveni șeful de echipaj. Nu ai de ce să te îngrijorezi. „Rândunica”, deși foarte departe, trebuie să se afle totuși în aceeași zonă cosmică cu noi.

— Să nu uităm diferențele de construcție...

Materializând o îndrăzneță idee concepută în anul 1959 de

savantul sovietic K. Ghilezin, „Albatrosul”, spre deosebire de sora sa cosmică, fusese prevăzut cu un dispozitiv de autoalimentare. Un uriaș captator de substanță cosmică îi asigura reîmprospătarea „combustibilului” prin aspirarea particulelor cosmice întâlnite și transformarea lor ulterioară în fotoni. Dar aceasta nu însemna numai o mai mare autonomie de zbor, ci în același timp — și poate de aici izvorăse îndoiala lui Rouillé — o mult mai rapidă intrare în viteza de regim. Pentru „Rândunica”, atingerea ei reprezenta din capul locului o etapă cu mult mai greu de împlinit. Dar graficul de zbor, în cadrul căruia urmau să ia contact prin radio cu „Rândunica”, ținuse seama de acest decalaj dintre nave.

— Și apoi, continuă Platonov, am urmat doar itinerarul fixat, calculat în funcție de steaua direcțională. Mai avem doar trei zile și șaptezeci și două de ore până oprim motorul. Vom lua legătura și ne vom regăsi la aceeași masă de discuție cosmică toți șase...

— Cu toate acestea, diferențele, Tihon Semionovici... Pentru mine această aproape imperceptibilă lipsă de suprapunere a celor două sisteme de reperaj are un caracter... Este de-a dreptul antipatică, dragul meu! Până acum nu găsisem expresia potrivită.

— Dom Estéban, nu mă prefac că aș fi mai bine dispus decât dumneata... Observația este destul de importantă. Nu contest existența deviației. Ea este însă, după cum ai spus, aproape imperceptibilă. Ne furnizează un prilej de noi observații. Desigur, trebuie să căutăm pricinile din care s-a născut, dar, deocamdată, repet, nu văd de ce să ne îngrijorăm. Mai bine hai s-o mai măsurăm o dată experimental!

Fiecare la postul lui de bord încercară o mică verificare. În calea lor, dincolo de geamul pe jumătate rotund, spațiul își tăinaua întinderile în întunericul presărat cu stele. Autolocatorul electronic indica în permanență aceeași densitate a materiei difuze interstelare. Acul măsurătorului de densitate al locatorului, care traducea în cifre obișnuite rezultatele permanentei palpări a materiei prin care alunecau, oscila cuminte între valori foarte apropiate.

— Zece la puterea minus 24 grame la centimetrul cub, zece la puterea minus 23 grame la centimetrul cub... citi cu voce tare Rouillé. Densitatea acestei substanțe este cât se poate de obișnuită.

Oscilările, care interesau mai mult decât cifrele absolute, datorită faptului că la uriașa viteză a navei, „vârful privirilor” locatorului preceda doar cu o oră bordul „Albatrosului”, erau cât se poate de obișnuite. Sistemul de autoalimentare al navei lucra normal. Dar Alexandru Cazacu se gândea că timpul de intervenție de șaiszeci de minute lăsat de locator nu ar fi permis, tocmai datorită vitezei cu care zburau, o schimbare a direcției cu un unghi mai mare de cincisprezece grade.

— Din fericire, în oceanul interstelar nu se întâlnesc obiecte

neprevăzute — obstacole care să impună abateri din drum cu mai mult de 2—3 grade. Nu, Dom Estéban... O oră de drum și cincisprezece grade abatere posibilă, care ne stau la dispoziție, reprezintă în Cosmos o apreciabilă putere de manevră.

— Să cercetăm abaterea — sau poate o fi dispărut între timp și te pomenești că generalul ne va pune s-o căutăm...

— Eu, unul, nu! protestă cu energie Platonov. Măcar de ar fi dispărut de-adevăratelea!

— Marginea privirilor locatorului se află la peste un miliard de kilometri, câmpul cercetat de el este mai uniform decât întinderile stepei...

— Nu-mi arde de poezie, Alexandru.

— De ce nu, Dom Estéban? În jurul nostru se petrec destule evenimente care pot justifica interpretări din cele mai avântate. Dar acum, cred că e nevoie să lucrăm și cu celălalt locator. Ne vom oferi același peisaj, dar filtrat prin lumina invizibilă. Tihon Simionovici, vrei să cuplezi circuitul P³?

Un ușor declic trezi la viață un minuscul ecran din pupitrul bordului de comandă. Cadranul acestui nou locator, un dispozitiv special, materializa toate sursele de lumină invizibilă ochiului omenesc. Și acest aparat își transforma prin calcul constatările în densități, indicând astronauților natura materiei aflate în calea navei. Un dublu comparator de imagini și de cifre a! celor două locatoare oferea oamenilor de la bordul „Albatrosului” posibilitatea tragerii concluziilor necesare în cel mai scurt timp.

— Amândouă dispozitivele „văd” același lucru, citesc aceleași valori... arată Platonov, cu un semn scurt, spre ecranul aprins.

— Dar măsurătorile de densitate oscilează în mod diferit, continuă Rouillé. S-ar zice că acolo, departe, în fața noastră, au apărut goluri...

— Autolocatorul pentru lumina invizibilă nu se poate comporta astfel decât atunci când întâlnește un spațiu lipsit de substanța obișnuită. Cuplez detectorul suplimentar de antisubstanță, interveni Alexandru Cazacu.

— Dacă undeva, în regiunile cosmice spre care ne îndreptăm, s-ar afla antimaterie, coordonatorul electronic general al navei ar fi semnalat de mult acest lucru. Locația lui este mai puternică decât a autolocatorului de bord. Aici însă este vorba de altceva. Dar ce se întâmplă?... Priviți indicatorul... indicatoarele!... Diferențele se accentuează! Cresc! Crește densitatea în invizibil!... Rouillé, Cazacu, la posturi!

Abia atunci, becurile avertizoarelor de pericol începură să clipească și bâzâitul întrerupt al dispozitivului de alarmă să răsunе.

Mâna lui Estéban Rouillé se ridică încet, cu degetul arătător întins

spre ecranul locatorului în lumină invizibilă. Subțire ca o abia zărită geană de foc, o săgeată, tăiată în întuneric parcă de-o lamă de bisturiu, înainta dinspre margine, spre centrul ecranului. Un punct luminos, albăstrui, indica poziția navei care-și continua fantasticul drum. Vârful săgeții de pe ecran se îndrepta înspre punctul albăstrui luminos.

— Dar nu se poate! izbucni Rouillé. Tot ce-am citit, tot ceea ce cunosc, tot ceea ce pot să-mi închipui mă îndreptățește să resping o asemenea absurditate! În Cosmos nu se poate întâmpla una ca asta! Un obiect, un perete care se comportă ca și cum ar fi lipsit de masă se îndreaptă înspre locul în care ne vom afla noi înșine!

— Drumul lui și cu drumul nostru fac parte deocamdată din două planuri perpendiculare, unul pe celălalt. Vitezele... Cele două viteze par a fi apropiate. Cinci șesimi din viteza luminii... Dar să ne păstrăm calmul. Alexandru, cere soluția coordonatorului general electronic. Exagerează datele problemei cu 25%. E bine să mărim marjele de siguranță.

În pâlnia dispozitivului de intervenție, legat de coordonator, Alexandru Cazacu dictă problema cerând răspunsul în trei variante. Mașina de calculat electronică — care primise înregistrările și direct de la locatoare — avea nevoie pentru rezolvarea unei asemenea probleme de aproximativ patru minute.

Platonov își frământa fruntea în podul palmei. Din când în când trăgea de sprâncenele stufoase, smulgând: un fir aspru și răzvrătit.

Patru minute de așteptare era un timp uriaș. Să fie oare aparentul perete un fond invizibil alcătuit din electroni cu energii negative? Un golf din tulburătorul „ocean“ al lui Dirac? Un ocean cosmic ale cărui „valuri“ nu au nici câmp gravitațional, nici electro-magnetic, nici alt câmp și de aceea singurul factor care-i poate demonstra existența e dezacordul dintre ratele de locație? Sau poate că există în această zonă misterioase formații elementare neobișnuite, aflate însă în stare energetică normală, de pildă electroni încărcăți cu sarcini pozitive în stare de energie pozitivă. O asemenea situație ar putea indica totuși o insulă K de antisubstanță...

Detectorul de antisubstanță nu spunea însă nimic. Să fie oare vorba de un fond de antiprotoni? Nu!! „Calmul“ detectorului alungă din mintea șefului de echipaj și această a doua ipoteză, în fond apropiată de cea dintâi. Un masiv invizibil format din neutroni cu sarcini negative?... Oricum ar fi, o angajare prin astfel de întinderi cosmice ar însemna pierderea „Albatrosului”. Acest lucru nu trebuie, nu poate să se întâmple! Vor lupta!... Dar cu cine? Pe micul ecran, încet, sigur, misterioasa dungă de foc se apropia de punctul luminos, albăstrui...

Un semnal. Calculele coordonatorului general electronic luaseră

sfârșit. Alexandru Cazacu, cu banda de răspuns în mână, își trecu privirile grele de la unul la celălalt. Pe fruntea lui broboane mici de sudoare își adunau picăturile:

— Coordonatorul general cere informații suplimentare.

— Sacré nom de nom de Dieu!³ Ce putem să-i mai spunem peste toate datele pe care și le-a extras din înregistrările aparatelor de bord?

— Are nevoie de un număr sporit de determinări ale densităților... citite de ambele locatoare.

— Nu înțeleg, reluă omul de știință francez. Nu poate trage concluzii din tot ce s-a înregistrat până acum?

— Ne cere să mai străbătem un drum de 30 de minute prin actualul mediu exterior pentru ca să se poată pronunța.

— Renunțăm. Să căutăm o altă soluție. Să calculeze elementele schimbării direcției în condițiile unghiului de abatere maxim, dar cu păstrarea vitezei. Am pierdut patru minute prețioase. Se pare că proiectanții coordonatorului nostru s-au preocupat mai mult de-al înzestra cu puțința de a face studii, decât cu găsirea la timp a soluțiilor cerute...

Apropierea liniei viu colorate de punctul luminos albăstrui se accentua cu fiecare fracțiune de secundă. Acum se părea că vârful de foc, puțin mai îngroșat, se proiectează pe un fond înconjurător negru, mat.

— Alexandru, Dom Estéban, chemă șeful de echipaj. Priviți!

Cu un gest hotărât, puse în funcțiune dispozitivul de apropiat cu care era prevăzut locatorul în lumină invizibilă. Dispozitivul — pe care mulți oameni de știință îl socotiseră inutil la bordul unei nave de felul „Albatrosului”, construit pentru drumul printre stele — era destinat unei foarte puțin probabile nevoi de a investiga de aproape obiecte cosmice aflate în mișcare. El conducea la obținerea unor rezultate de-a dreptul uluitoare. „Lentilele” mecanismului, alcătuite din particule subatomice, ar fi îngăduit, de pildă, pământenilor să distingă o construcție cu două etaje așezată pe suprafața planetei Saturn!

Ecranul măritorului se aprinse. Privirile încremeniră, uluite. La capătul dungii de lumină — propria ei rază reactivă — înaintând năprasnic, apăruse „Rândunica”!

Coordonatorul general semnaliză. Calculase elementele schimbării de drum. Cu mintea răvășită, năuc, Alexandru citi abia închegându-și cuvintele:

— Pentru a ocoli primejdia spre care ne îndreptăm este nevoie de o abatere de 17 grade în acest moment, de 23 grade peste cinci minute, de 37 grade peste zece minute... Singura deviere posibilă, sub limita de siguranță de 14 grade și 55 de minute, mută doar

imperceptibil locul întâlnirii. Peste cinci minute însă nu vom mai putea devia cu mai mult de 10 grade, iar peste alte șapte minute, cu mai mult de cinci grade...

— Coordonatorul ne învață geometrie acum!... Prietene Platonov și dumneata Alexandru, nu mă deranjează faptul că pierim într-un mod stupid, dar murim fără să pricepem nimic din această istorie... Pentru ce ne ciocnim? Ei sunt, adică ar trebui să fie, atât de departe, încât... Apoi, ei nu văd? Nu au aparate?

— Chiar dacă ar vedea, se află probabil în situația în care ne aflăm și noi. Și atunci... Dumneata ce-ai face în locul lor?

— Da! Dar de ce nu-i vedem în lumina obișnuită? De ce?

— Nu este asta cea mai mare enigmă. Alexandru, oprește motorul! Să frânăm cu orice preț!

— În acest caz nu ne vom mai întâlni cu ei niciodată...

— Numești întâlnire explozia care se pregătește? Oprește motorul!

Cu mișcări nervoase, cu degetele tremurând de încordare, românul apăsă pe declanșatorul de frânare. Un bâzâit energic răsună în cabină și semnalizatorul coordonatorului general începu să clipească.

— Ce mai vrea? se întoarce Rouillé spre Alexandru Cazacu. Cu o sfâșietoare dezamăgire întipărită pe față, palid, tânărul făcu câțiva pași, apropiindu-se de puternicul aparat electronic și manevră câteva comenzi. Indicatoarele semnalizatoarelor legate de sistemul de frânare rămăneau însă tot neclintite.

— Frânarea este blocată! spuse el cu glasul stăpânit, sacadat. Coordonatorul general electronic nu o permite. Nu o transmite mai departe sistemului de aplicare. Fiind în afară din program și neizvorând din analiza automată a propriilor săi parametri de intervenție, se opune. Modul lui de construcție îi îngăduie să se opună. Pentru el nu există motiv de frânare. Va trebui să revenim peste cincisprezece minute, timp după care autoreglarea aparatului încetează în fața voinței omului. Deocamdată însă, aparatul ne sfătuiește să nu frânăm, acordându-ne, sau mai bine zise obligându-ne, să ne mai gândim cincisprezece minute. După scurgerea lor, va fi cel mai supus executant.

— Pentru ca după alte două minute, în care nu se mai poate face nimic, să se volatilizeze o dată cu noi! N-am ce zice! Ah, proiectanții ăștia!... Inteligente și mai ales prudente, aparatele cu care ne-au înzestrat!...

— Stăpânește-te, Rouillé!

— Da, ai dreptate! Dar când ți se refuză prilejul de a da ultima luptă, nu poți să nu te revolți. Și ceilalți? strigă, aproape cu sălbăticie. Și ei? Iartă-mă, mon general!

Auzindu-l, Platonov înțelese că francezul își recăpătase controlul.

— Iartă-mă, dar lasă-mă să trag o înjurătură. La naiba! Doar nu ne-am cățărat până aici cu tot calabalâcul ăsta în spinare ca să ne transformăm în pulbere, fie ea și stelară. Și tot studiul lui Alexandru... Nava... Să nu se aleagă nimic din ele?!

„Trebuie să vorbesc, trebuie să-i fac să nu se mai gândească”... își spunea însă cu febrilitate Rouillé. Numele lui Larsen îi străfulgeră o clipă prin minte. Ce excelent om!... Priroga, Stevenson...

— Să nu ne pierdem în aceste ultime clipe! Desfăcu brațele cuprinzându-și tovarășii pe după umeri: Haideti, prieteni!... Îi atrase ușor înspre el, înaintând către bordul principal al navei.

Pe ecranele aparatelor și în bezna de dincolo de geam, înaintea celor trei oameni în picioare, lucrurile în inexorabila lor desfășurare își înfățișau chipul straniu, contradictoriu. Prin geam, întunericul spuzit de stele și pulberi cosmice îi chema înainte pe o cale liberă de orice obstacol; pe ecranul locatorului în lumină invizibilă, apropiindu-se, aproape atingând punctul de întâlnire, cenușie-violacee „Rândunica” creștea în fiecare clipă.

Trei minute, două minute și jumătate, două minute, un minut, o jumătate de minut, timpul își tăia trepte de piatră în gândurile celor trei cosmonauți.

Deodată, smulgându-se din îmbrățișarea celorlalți, Platonov se aruncă asupra comenzilor, acționând declanșatorul de imagini fotografice.

— Ce faci? zbieră Rouillé.

Platonov izbucni într-un hohot de râs. Un râs sălbatic, aproape neomenesc, care îi îngrozi pe ceilalți doi. Apoi cu râsul curmat dintr-o dată le arătă locatorul în lumină invizibilă. Despicându-și calea, o umbră, proiectarea pe ecran a corpului propriei lor nave, trecu, așa cum ar străbate un om pânza de apă a unei cascade, prin trupul navei fotonice surori.

— Am fotografiat imaginea...

— Primești dumneata, în numele coordonatorului general electronic, scuzele pentru aprecierile mele oarecum defavorabile pe care mi le-am îngăduit ceva mai înainte?

Rouillé redevenise el însuși, cu ironia regăsită. Totuși, simțea undeva spre ceafă o apăsare.

— Am citit zeci de romane de anticipație științifică a căror acțiune se petrece în Cosmosul pe care unii autori, mai înfierbântați, ar fi în stare să-l populeze până și cu balauri. Dar despre Fata Morgana din deșerturile interastrale, proiectată, din particule de lumină care nu se văd, pe fondul unor întâmplătoare ecrane fotonice, nu a scris până astăzi nimeni.

— Unde mai pui că, spre deosebire de fenomenul similar care joacă în fața însetaților din deșerturi, feericele decoruri ale oazelor ce

se șterg cu cât te grăbești să te apropii, aici, îndepărtata imagine a unei nave surori, proiectată pe aparentul ei ecran „imaterial”, a persistat până când am trecut literalmente prin ea, spuse pierdut în gânduri încă nelămurite Alexandru Cazacu.

— Da, prietene! Îl bătu pe umăr Platonov, avem norocul de a fi fost eroii unei ciocniri cosmice care — pentru propriul nostru credit de oameni de știință — e o fericire că a fost înregistrată fotografic...

V

Strângând între dinți muștiucul pipei sale, totdeauna goală în timpul zborului, Sven Larsen se opri în fața marelui geam circular. Privea. Doar atât. Dincolo, în afara platoșei transparente, se desfășura nesfârșitul „vid” cosmic.

Anastas Pavlovici Priraga, „cazacul”, lucra la o masă a cărei tăblie se trăgea din perete. Umerii lui largi o acopereau aproape în întregime. Din când în când schimba tainice întrebări cu micul aparat port-memorie ce-i sta alături, umplând de cifre filele unui caiet. Arareori bătea cu vârful ascuțit al creionului la poarta nedeschisă a vreunui cuvânt rămas în urma gândului. Atunci Priroga își luneca privirea lui de cer albastru spre cerul nopții veșnice, dăruit contemplării lui Larsen.

Larsen — căruia i se încredințase funcția de șef de echipaj datorită priceperii cu care organizase două expediții pe Marte — nu se dezmințise nici de data aceasta. Coordona cu meticulozitatea-i cunoscută întreaga activitate de pe bordul „Rândunicii”. Biofizician, cu lucrări științifice cunoscute în întreaga lume, norvegianul intrase în astronautică — așa după cum el însuși o mărturisea nu fără un anume tâlc — „pe scara de serviciu”. Dar aceasta se petrecuse de mult, prin anul 1967. Încercând acțiunea transmetabolinei — o substanță chimică abia descoperită de un savant vietnamez — asupra respirației celulelor din țesuturile vii, Sven Larsen avu surpriza să constate un neașteptat efect de stimulare a activității generale a organismului. Așa s-a ivit mai întâi în biologie și apoi în medicină „efectul Larsen”.

Extraordinara rezistență la eforturile de suprasolicitare a celor cărora li se administrase substanța, cheazăuise intrarea preparatului în arsenalul din ce în ce mai bogat al farmacopeei cosmice. O doză zilnică de 0,1 cg de transmetabolină, în cursul unui zbor, echivala în rezultate cu efectul celor mai îndelungate antrenamente în condițiile suprasolicitărilor de accelerație. Utilizarea transmetabolinei contribuise mult la perfecționarea zborurilor cosmice, înlăturând metoda cu mult mai greoaie de plecare a echipajelor în stare de hipotermie.

Ameliorând condițiile de zbor, ușurând străbaterea anumitor etape mai grele ale fiecărei călătorii, reducând munca de antrenare a viitorilor cosmonauți, transmetabolina fusese puntea de legătură între omul de știință de ieri și cosmonautul de azi. Larsen zburase pentru întâia oară ca să verifice „pe viu” efectul substanței pe care o trezise la o nouă și prețioasă utilizare. Cu timpul însă, „m-am dăruit cu totul, m-a cucerit, nu știu cum, beția asta... cosmică”, mărturisirea zâmbind vag, cu o undă de visare în ochi.

Avea 55 de ani și tot ceea ce trăise în viață începea cu farmecul și chemarea neprevăzutului. Aprofundarea unui studiu, până la uitarea de sine, constituia pentru el o minunată aventură, așa cum o aventură științifică fusese și primul lui zbor în Cosmos. Ca astronaut își dobândi o mare faimă. Desigur că reporterii exageraseră scriind că omul de știință nordic nu pronunță mai mult de 3-65 de cuvinte pe an. În intimitatea vieții de pe bord, de-a lungul marilor peripluri cosmice, Larsen devenea aproape vorbăreț. Aceasta nu numai atunci când totul se petrecea aidoma programului minuțios stabilit, ci și ori de câte ori întâmplarea aducea vorba despre fluturi și păsări.

Trei specii de „zburătoare” — glumeau prietenii — atât de diferite între ele, cuceriseră inima lui Larsen: fluturii, păsările și navele cosmice. Știa despre făpturile făurite de degetele migăloase ale naturii tot atât de multe, cât și despre uriașa corabie astrală a cărei cârmă i se încredințase.

Deseori, în orele libere, sau cum spunea Priroga în timpul de: „lăsați să ne jucăm de capul nostru” șeful de echipaj își purta tovarășii de zbor prin lumea fluturilor, prezentându-le cu o măiestrie de adevărat negustor oriental, toată bogăția strălucitoare, tot farmecul, tot nevăzutul din simpla bătaie a unei aripi, poezia unei pete cu irizări de brun și aur, minunea unei poposiri pe o corolă neclintită.

Imaginile fluturilor se succedau caleidoscopic, înviau săltate pe umerii unei raze de lumină cu ajutorul microteleproiectorului. Salamis Duprei din Madagascar, Papilio Machaon din Europa Centrală, aerianul Acherontia Atropos din Balcani își aprindeau și își stingeau succesiv minunatul joc policrom al aripilor. Minusculul strănepot al aparatului de proiectat diafilme de altădată — echipat cu tranzistori, cu un microcristal în care se înmagazinaseră într-o rapidă succesiune mii de imagini — restituia pe rând comoara de înregistrări. Și Priroga și Stevenson le urmăreau cu tot mai mare entuziasm.

Larsen avea cu el câteva zeci de mii de imagini închise în câteva duzini de cristale minuscule. La nevoie ar fi putut să încapă foarte bine în pipa și așa stinsă a norvegianului.

Al treilea membru al echipajului, Stevenson, părea că abia apucase să coboare de pe „scara de piscă” atârnată de bastingajul unui vapor decrepit dintr-o nuvelă de Joseph Conrad pentru a se strecura prin

trapa de intrare etanșă în cabina de comandă a „Rândunicii”. Uscat, având o paloare cenușie, cu toată tinerețea lui, englezul purta în scobiturile obrăjilor urmele unei claustrări voluntare ca observator cosmic pe un asteroid.

— Primeam o dată pe an vizita, cu urările de rigoare pentru anul viitor, a „personalului de Marte” și apoi cea a „acceleratului de Jupiter” care îmi ridica mulțumirile, povestea el cu secul lui umor anglo-saxon.

Stevenson avea picioarele exagerat de lungi și ușor curbate — amănunt care îi împrumuta aerul acela bizar, greu de precizat, mai ales în costumul de cosmonaut atât de mulat pe corp. Părea un fiu al nesfârșitelor preerii, abia descălecat de pe un mustang imaginar. Lui Priroga îi amintea de mister Thin din cartea de engleză a fetei lui mai mari:

„The thin Mister Thin takes a walk his thin strik among thin cactuses.”⁴

Obișnuit cu glumele colegilor, mai ales în faza de pregătire a „dublului” antrenament, cum îi spunea el, „cel de zbor și de suportare reciprocă”, lunganul echipei își avea pregătit răspunsul ori de câte ori surprindea privirile cuiva ațintite asupra-i:

— M-am hotărât să mă dedic cosmonauticii numai după ce mi s-a garantat că nu mă voi întâlni cu Procust⁵ prin eter...

Larsen scruta noaptea presărată cu stele, așteptând parcă un răspuns. Răspunsul la cea mai arzătoare întrebare pe care și-o puseseră nu numai constructorii navei, ci și toți oamenii de știință de pe Pământ, rămași acum atât de departe. Un răspuns pe care mii și mii de calcule, efectuate de mașinile electronice și verificate de oamenii de știință, îl prevăzuseră favorabil. În el se ascundea cheia navigației interastrale la viteze apropiate de cea a luminii. El constituia, de fapt, examenul, supremul examen al utilității navelor fotonice.

Cu ani și ani în urmă, felul în care se puneau problemele acestui sistem până atunci încă neîncercat de navigația cosmică era lipsit de importanță practică. Pe atunci, pământenii nu-și tăiau încă fantastice cărări în Cosmos, zburând cu 5 șesimi din viteza luminii, decât prin capitolele romanelor de anticipație științifică. În ele greutatea ivite pe drum izvorau din cauze, ce e drept, destul de diverse, de obicei neprevăzături cosmice sau mărunte întâmplări de pe bord. Drumul în sine, prin mediul interstelar așternut sub „pașii” rachetei, fie că aceasta înainta printr-o continuă accelerație sau prin gigantice pulsații progresive, ori aluneca cuminte și constant printre aștri, drumul nu ridicase probleme prea complicate în romanele de anticipație.

Când s-a ajuns însă să se zboare cu adevărat, să se forțeze porțile

Cosmosului îndepărtat, senzația și entuziasmul au început să facă loc unei explicabile îngrijorări științifice; au apărut greutatea înaintea prea puțin luate în seamă.

„Nava fonică este inutilă! au început să susțină unii specialiști. Ea nu va ajunge nicicând să dezvolte viteza pentru care a fost concepută.”

„La viteze mari energia cinetică relativă a materiei întâlnite crește cu pătratul vitezei. În cazul vitezelor supercosmice rezistența la avansare va crește proporțional cu cubul vitezei dobândite și va frâna nava. O va opri chiar în cazul unei foarte slabe cantități de materie prezentă în spațiul pe care îl va străbate”, susținuse plin de energie, la Congresul de astronautică din 1968, academicianul Grigori Arkadievič Manilov, cunoscut specialist, profesor de electrodinamică cosmică la Universitatea din Tașkent.

„Vă dați seama că la o viteză de numai 200000 kilometri pe secundă rezistența opusă de un spațiu în care nu se află decât 10 atomi de hidrogen în fiecare centimetru cub cere învingerea unei puteri de 500 de wați pe centimetrul pătrat al secțiunii corpului ce înaintează?... Am calculat personal aceste date. Aplicându-le la dimensiunile navei, a cărei construcție o discutăm, cifrele arată că veți fi nevoiți să navigați cu partea dinainte a navei încinsă la o temperatură de 8000°C!“ își rosti părerea, ca pe o sentință ce condamna la nerealizare întreg proiectul, inginerul american Gilbert — reputat specialist în tehnica navelor cosmice.

„Cât de ușor este acum, gândea Larsen, când nava a fost nu numai realizată, ci iată-o în plină cursă! Ar fi însă nedrept să considerăm începutul acestei grandioase aventuri, acolo, pe cosmoportul extraterestru, în momentul pornirii. Primele bătălii, cele dintâi dramatice întâlniri cu neprevăzutul, avuseseră loc mai înainte — în perioada planurilor, a construcției... Ipotezele constructive abandonate nu erau ele oare tot atâtea accidente, uneori poate chiar catastrofe, evitate?“

O dată cu un zâmbet, îi reveni în minte intervenția lui Priroga. Era târziu, aproape de miezul nopții, o discuție ce părea că nu se mai sfârșește opunea tabăra astrofizicienilor celei a mecanicilor constructori. Aceștia din urmă erau cu totul descurajați, în pană de noi argumente. Astrofizicianul german Thunberg își încheia tocmai expunerea:

— Cu alte cuvinte, deși materia interstelară se prezintă într-o stare de „discreție aparentă”, pe drum ea se va manifesta spectacular. Rezistența va ajunge să echivaleze în permanență cel puțin efectul la care sunt supuse, în timpul de față, navele cosmice obișnuite la reîntoarcerea lor în păturile mai dense ale atmosferei...

Atunci intervenise Priroga, tunător, pasionat:

— Dar dumneata însuși, domnule Thunberg, ne arăți calea pe care trebuie să mergem!... Nu, dragii mei! Concluziile discuției noastre nu înmormântează nava fotonică în adâncul fără fund al utopiei. Dimpotrivă, fundamentează premisele de la care vom porni ca s-o realizăm. În definitiv, ce susțineți dumneavoastră, astrofizicienii? Că materia interstelară difuză, atât de vagă, încât în condiții de repaus este „ceva” cu puțin mai mult decât nimic, „ceva” pe care timp de zeci de ani fizica l-a numit „vid cosmic”, va opune navei o asemenea rezistență, în cazul zborului la mare viteză, ca și aceea pe care o întâmpină nava în condițiile zborului în păturile dense ale atmosferei. În acest caz nu avem decât să pregătim nave care să lucreze în permanență ca în condițiile reîntoarcerii în păturile dense ale atmosferei, deși nu este sigur că „afară” în Cosmos, lucrurile se vor petrece cum prevăd astăzi unii dintre cei de față. Știu, cunosc obiecțiunile pe care sunteți gata să mi le aduceți. În special faptul că la reîntoarcerea actualelor nave, trecerea și deci încălzirea lor prin efectul de străbătare a păturilor de aer mai dense este de scurtă durată, pe când în cursul traseului navei fotonice efectul produs de mediul străbătut va fi permanent. Am însă două idei: un înveliș de piatră pentru rachetă și un plug măturător de materie, pentru deschiderea căilor de acces...

Senzația stârnită de propunerile lui Priroga transformă însuflețirea într-un adevărat vacarm. Și sămânța aruncată de savantul ucrainean încolțise în mintea constructorilor. Acum „Rândunica”, una din cele două nave surori, realizate de știința și tehnica pământenilor, cucerea Cosmosul datorită soluției date de el. Și învelișul de piatră și plugul măturător deveniseră o realitate.

Piatra topită fusese realizată încă din anul 1962 în Uniunea Sovietică. O încărcătură de material pietros, topită în cuptoare rotative obișnuite, furnizase de pe atunci lichidul omogen, ușor de turnat în forme, care, după o cristalizare și o coacere succesivă, se transforma într-o substanță excepțional de rezistentă la marile temperaturi. Utilizată la confecționarea de materiale refractare sau la turnarea șoselelor, materia pietroasă fusese mereu îmbunătățită. Încercat pe nave fără pasageri, în condiții care să îngăduie cea mai serioasă apreciere a calităților lui, noul material se dovedise mai mult decât promițător. Perfecționarea continuase obținându-se, în cele din urmă, un strat protector — pe cât de subțire pe atât de rezistent — capabil să apere părțile navei solicitate de „frecarea” cosmică.

Chiar și uriașul geam circular din bordul cabinei de comandă a „Rândunicii”, prin care privea Larsen acum, fusese confecționat din „microlit” — o variantă transparentă a mantalei de piatră protectoare, obținută în condiții speciale.

Proiectanții doriseră ca învelișul rachetei să „țină” la o permanentă

încălzire de 8000°C, iar constructorii realizaseră până la urmă o protecție ce nu se topea decât la 28000 grade. Dar dacă acum, când nava încă nu atinsese viteza de regim a călătoriei sale, Larsen se simțea asigurat de rezistența învelișului navei, nu același lucru l-ar fi putut susține, cu toată tăria, despre plugul „măturător” de materie. Deocamdată își făcea datoria. Pentru ca să-și demonstreze însă pe deplin folosul, îndepărtând pur și simplu materia din calea navei, „așa cum fac plugurile de zăpadă pe timp de iarnă” — comparația aparținea tot lui Priroga — era nevoie ca nava însăși să-și atingă viteza de regim pentru care fusese construită.

Vitezometrul arăta 80000 kilometri pe secundă. În pustiul de întineric de afară, ici-colo — lumini încremenite — stele îndepărtate țintuiau spațiul nemărginit. „Întocmai ca niște focuri răzlețite pe întinsul de necuprins al stepei, într-o noapte adâncă de vară...” gândea nostalgic ucraineanul, oprit un timp din amănunțita lui verificare de calcule matematice.

Constelațiile stăruiau în geamul bordului încă tot așa ca în oricare ochi de fereastră pământească. Lebăda își întindea gâtul și aripile celeste cu același avânt. Casiopeea desena același „M” zugrăvit pe cer de închipuirea astrologilor antichității, iar în brăul cu care își încingea Orion mijlocul străluceau aceleași trei mari diamante.

Trecând în spatele norvegianului, Stevenson se lăsă cu amândouă brațele pe speteaza fotoliului ocupat de șeful de echipaj, întorcându-l încet cu fața spre dânsul.

— Ce este? mormăi Larsen, surprins.

— Randamentul motorului urmează graficul obișnuit. Câmpurile magnetice inelare dirijează fluxurile de materie și de fotoni...

— Ai citit asta în ziarul de dimineață? întrebă norvegianul după o lungă tăcere, mestecându-și pipa.

— Nu! Dar valorific adevăratele lecții de pilotaj interastral pe care cu zgârcenie ai avut din când în când amabilitatea să mi le dai. Aparatele de control arată că înăuntrul camerei de combustie magnetică arderea se desfășoară normal.

— Ce zici, prietene Priroga? făcu Larsen cu ochiul vecinului său. Promite tânărul... nu?

— Dacă ții seama că în adolescență am rămas de vreo două ori corigent la fizică, ba odată era chiar să și repet clasa din pricina proastelor mele relații cu legile generale ale mișcării corpurilor, se pare că, efectiv, am făcut unele progrese.

— Eu, unul, cu geografia nu mă împăcăm. La fizică, dimpotrivă, am luat și mențiuni. Nu mi-aș fi putut închipui însă, pe vremea aceea, că voi avea vreodată ocazia să mă mișc cu o viteză atât de mare, încât să nu o pot măsura decât cu ajutorul „deplasării” stelelor față de mine însumi. Ehei... pe atunci mă mărgineam la visul

de-a ajunge profesor de fizică în micul meu orașel din Donbas.

— Se pare că până la urmă nu ți-ai abandonat cu totul vocația, comentă cu o aparentă indiferență norvegianul. Gravitația aparține tot fizicii.

— Dacă puținele mele observații, adunate într-o broșură despre unele aspecte noi în teoria gravitației, ar fi considerate drept un pas înainte, într-un domeniu în care toți fizicienii lumii se pot socoti însă niște simpli începători, atunci probabil că mi s-ar potrivi cu adevărat titlul de astrofizician. Poate că în drumul nostru... Mă gândesc uneori cât de bine ar fi dacă toată această aparatură de cercetare, montată în laboratorul de lucru al „Rândunicii”, ar reuși să scoată gravitonul din culcușul uriașelor sale energii. Ce mult aș dori să putem prezenta la reîntoarcere colegilor noștri de pe Pământ niște concluzii clare și precise!

— Să nu ne grăbim, dragii mei! Aparatură de cercetare, și încă din cea mai perfecționată, nu ne lipsește. Problema însă rămâne foarte grea. Eu, unul, nu ezit să cred că adevărata înțelegere a legăturilor dintre gravitație și electricitate este încă tot atât de îndepărtată ca pe vremea în care Einstein însuși recunoștea acest lucru. E drept că numai o călătorie ca a noastră a oferit, cu adevărat, pentru întâia oară prilejul de a studia „la fața locului” anumite fenomene particulare din structura câmpurilor de gravitație. Nu mă îndoiesc de abilitatea de fizician a lui Anastas Pavlovici. El este gata să interpreteze foarte corect datele citite și apoi prelucrate de către coordonatorul electronic de bord. Mă tem însă de altceva. Să nu surprindem cumva, prin măsurătorile pe care le efectuăm, alte fenomene, noi și neașteptate, care să-i lase în umbră până și pe gravitoni, amânându-le studiarea pentru altă dată. Nu uitați că de multe ori, în explorările cosmice întreprinse până acum, s-au întâlnit și asemenea situații.

— În acest caz, am să procedez după exemplul dat de însuși șeful nostru de echipaj.

— Nu știam că se ocupă și el în mod deosebit de această problemă...

— Mă gândeam la fluturi, dragă Stevenson. Nu ți-a povestit Sven Knutovici cum fac unii entomologi ca să-și completeze colecția de fluturi? După unii aleargă cu plasa, alții, în schimb, le intră singuri în plasă. Fără plasă însă...

— Nu limita imaginația creatoare a oamenilor de pe bord, Anastas Pavlovici! interveni Larsen. Așa a fost odată. Cu plasa nu mai prind astăzi fluturi decât diletanții. Specialiștii își capturează exemplarele de care au nevoie folosind curse selective. Ele lucrează pe bază de arome și substanțe de atracție specifice, instalate în locurile potrivite.

— Ce păcat că nu am luat cu noi și un asemenea dispozitiv,

murmură englezul cu jumătate glas.

— Pentru fluturi? se nedumeri Priroga. Poate pentru stele!

— Nu... pentru gravitoni!

„Este ora șaisprezece, se auzi vocea metalică a avertizorului automat de bord. Începe programul de odihnă.”

Priroga își strânse hârtiile și le așază în pupitrul peretelui dublu. Apoi deconectă aparatul care-l ajutase în calculele sale. Stevenson, apăsând câteva comenzi, schimbă înfățișarea cabinei. Fotoliile se transformară în paturi comode. Cei trei se culcară imediat și închiseră ochii.

Larsen, cu schema de funcționare a motorului fonic în minte, plănuia cum să ridice în continuare viteza la cifra limită de cinci șesimi din viteza luminii. Ce simple i se păruseră lucrurile la început, în linii mari cel puțin. Motorul, „lampa nucleară” cum spuneau cunoscătorii, nu funcționa pe principiul autoalimentării, ca la „Albatros”. De câte ori nu schițase el însuși, în cursul discuțiilor purtate cu proiectanții, conturul „camerei de combustie” magnetică, în care materia și antimateria dădeau naștere puternicului jet de reacție, care acum îi împingea cu zeci de mii de kilometri pe secundă în plin necunoscut.

„Plugul” lui Priroga fusese realizat de constructori în modul cel mai original. Două uriașe vârtejuri de materie, artificial create, la anumită distanță de o parte și de alta a drumului, îndepărtau difuza materie interstelară din calea navei, deschizând acesteia un adevărat tunel de „aproape vid”. Atrase în hora celor două vârtejuri, de fapt două imense câmpuri magnetice, până și ultimele resturi de materie se îndepărtau, ferindu-se singure din calea navei.

„Veți aluneca fulgerător prin necunoscut, între pereții unui canal de vid, pe care nava și-l va tăia singură în spațiul interstelar”, îi asiguraseră specialiștii. Și iată, acum nava înainta cu 80000 kilometri pe secundă! Vârtejurile se formaseră și materia difuză nu mai era o piedică în calea impetuoasei săgeți cosmice — „Rândunica”. Temperatura peretelui exterior al navei, care în absența plugului mătura de materie difuză s-ar fi încălzit până la 6000 de grade Celsius, abia trecea de 120 de grade.

În curând avea să aibă loc „marea minune”: legătura radio cu Pământul și cu cealaltă navă, cu „Albatrosul”. Legătura, imposibil de stabilit în condițiile funcționării motorului, urma să fie luată la sfârșitul primei mari etape de drum. Atunci...

„Este ora șaisprezece și cincisprezece minute, răsună din nou în cabină glasul avertizorului. Activitatea cerebrală a șefului de echipaj depășește limita stabilită prin programul de relaxare. Peste cinci minute începe emisiunea de liniștire obligatorie.”

Priroga nu-și putu stăpâni un zâmbet. Coordonatorul general

electronic era foarte grijuliu. Măsurând până și cele mai neobservate oscilații ale biocurenților emiși de organismele celor din echipaj, devenea neîndurător ori de câte ori era vorba de asigurarea relaxării lor. Iar dacă vreunul din astronauți „îndrăzne” să-i tragă chiulul, continuându-și activitatea cerebrală, îl „simțea” imediat. O emisiune de bruiaj — pe lungimea de undă specifică — îl „cupla” de-a dreptul la rețeaua odihnei, scoțându-i atenția din „circulație”. Cu gândurile „cumințite”, omul se cufunda apoi în somn.

Difuzorul începu să transmită în surdină aria lui Solveig din Peer Gynt. Supravegheată de coordonatorul general electronic, uriașa navă luneca înainte, mereu înainte...

VI

«330 pe 406 pe 517 din cubul L... Alo, Ulise, Alo, Nestor, Alo, Leda... 330 pe 406 pe 517 din cubul L... „Viking” anunță...»

Chemarea îl smulse brutal pe Ascaniu Cazacu din îndepărtata lume a gândurilor.

„330 pe 406 pe 517 din cubul L... Alo, Ulise...”

Semnalizatorul verde-roșu își zbătea scânteia de lumină, mai vie, mai plină de lucire parcă decât oricare din miriadele de stele.

«330 pe 406 pe 517 din cubul L... „Viking” anunță...»

Un declic: cuplarea locatorului de control. O apăsare: declanșarea legăturii radio bilaterale. O rotire a butonului de acord: captarea imaginii pe canalul de emisie-recepție. Încă o răsucire, și tânăr, înalt și semeț, pilotul navei „Viking” se ivi pe ecranul luminat.

— Sunt Ulise, am cuplat, vorbește...

— 330 pe 406 pe 517 din cubul L... Preia-mi legătura cu Pământul!... Obiect cosmic necunoscut în cubul M!... Obiect necunoscut în cubul M!...

Alt declic, altă apăsare de buton. Convorbirea dintre postul individual de observație extraterestră Ulise și nava de serviciu „Viking” trecu din receptorul omului instalat sub cupola blindată a postului de pe asteroid în aparatele de recepție ale celor de „jos”, de pe Pământ.

Ascultătoare, mâna porni spre contactul izolat, încremenit în roșu, temut de ochii tuturor singuraticilor observatori. Întrebătoare, privirea lui Ascaniu țintuia butonul acela cu luciri sidefii. Nu-l atinsese încă niciodată.

Degetul mijlociu află netezimea răcoroasă a micului nasture încremenit în așteptare nepăsătoare. Lunecă șovăielnic, urmărind îngustimea reliefată a celor șase litere înflăcărâte: „Alarmă”. Se smulse îndemnului într-o ultimă fracțiune de secundă. Ochii îi cercetau reci

ecranul transmițător de imagini.

„E Ted Lund, suedezul, își spuse cu gândurile limpezite. Am zburat o dată cu el pe circuitul inter-lunar.”

Cursa navei „Viking” era reprezentată pe graficul mic de control, poziția 22, își aminti Ascaniu. Zbura, spre Marte.

„...Un obiect cosmic necunoscut în cubul M.”

Privirea îi mai alunecă o dată, repede, peste astro-radiolocator. „Controlați semnalizările navelor înainte de a le retransmite Pământului.” Era o frază din regulamentul de serviciu al posturilor exterioare de observație. Ce fel de obiect cosmic necunoscut? Și totuși Lund nu-și pierde mintea ușor...

— Alo, Ulise... Alo, Ulise... „Viking” anunță... Alo, Pământul, „Viking” anunță prin Ulise... Obiect cosmic necunoscut de mărimea 12 în cubul M...

Automat, mâna ce zăbovise o frântură de timp asupra contactului de alarmă se ridică, apucă o manșă din panou și trase. Puternicul radiolocator astral al postului de observație intră în funcțiune. Pe noul ecran se materializa, născându-se din emisiunile radio surselor locale captate și traduse în imagine, lumea de întuneric a cubului M de pe harta tridimensională a spațiului cosmic din jurul Pământului. În irizațiile difuze ale unor inexplicabile luciri, de-un ireal roz-violet-fumuriu, cu contururi imprecise, asemenea destrămării unui vâl desfășurat, umbra creștea, stăruia, se apropia, amenința. „Obiect cosmic de mărimea 12”, desigur. Pe Pământ ar avea dimensiunile Australiei! Jos, sub locator, pe cele 3 cadrane, indicatoarele oscilau frenetic printre cifre. Viteză, direcție, densitate. Obiectul era opac. Orbita pe care se mișca pătrundea în cubul L, o întretăia pe aceea a navei „Viking”...

— Lund! Manevra... Ce faci!? se pomeni strigând din toate puterile Ascaniu Cazacu și mâna, ridicându-se din nou, apăsă de astă dată hotărât pe butonul de alarmă.

În același timp, sub mâna energetică a suedezului, nava căuta să se smulgă de pe propria orbită, încercând un transfer. Lund realiza succesiv, cu mișcări precise, programul de lucru care trebuia să-l apere, ferindu-l din calea neobișnuitului oaspete al sistemului solar.

Clipirea insistentă a semnalizatoarelor nu reuși să-i desprindă lui Ascaniu privirile de pe ecranul aparatului de locație. Bolidul, căci ce putea fi altceva decât bolid, își continua neînduplecata cursă. O uriașă involburare, o furtună se părea că-l târăște, îl însoțește și-l împinge.

Ascaniu își dădu seama că viteza de mișcare a materiei cosmice interplanetare — care depășea iuțeala de 1600 kilometri pe secundă numai în cursul celor mai puternice perturbări ale atmosferei solare — atinsese și depășise valoarea de 2800 kilometri pe secundă. Furtuna din Cosmos creștea, dobândind proporții uriașe. Trohoida, curba

matematică care o exprima grafic și se desena amenințătoare pe unul dintre indicatoarele de bord, dovedea că o forță străină, irezistibilă, colosală acționa în câmpul electromagnetic, iscând perturbații cosmice fără precedent, activând probabil plasma azvârlită din când în când de Soare în spațiul din jur, stârnind un adevărat uragan.

Recepția, legătura de circuit cu Pământul și cu Nestor, cel mai apropiat punct de observație, era tulburată, întreruptă. Imaginea cabinei „Vikingului” adusă de canalul de emisie-recepție, care, prezentând observatorilor bordul de comandă ale navelor îngăduia un control mai eficace, al zborului, începu să tremure, apărând tot mai estompată, mai zdrențuită. Pentru a-și asigura legătura, Ascaniu Cazacu mări doza de energie a aparatelor. Lund se lupta cu nava. În plină desfășurare, furtuna îi împiedica manevrele. „Nu a izbutit decât prea puțin să-și modifice orbita”, se îngrijoră Ascaniu Cazacu. Viteza bolidului creștea și ea o dată cu năprasnica forță a furtunii.

— Atențiune, Ulise, aici Nestor, retransmit: Pământul cere să repeți coordonatele galactice ale poziției bolidului și viteza. Treci pe recepție.

Mașinal, Ascaniu Cazacu cuplă legătura directă cu Pământul. Imaginea lui Lund pieri. În locul cabinei navei „Viking” apără chipul încruntat al observatorului de pe stația terestră de legătură.

— Lund să nu-și părăsească orbita!...

Cuvintele Pământului i se păreau nefirești. Cum adică? Să se lase zdrobit?... Sau poate ei cred că bolidul e un bob de mazăre scăpat dintr-o păstăie?... Cum să nu-și părăsească orbita?! Umbra pătrunsese doar în cubul L. Furtuna a crescut la culme. Iar Lund... Întrerupse legătura cu Pământul. O încercă pe cea cu nava. Stăruî. Obosi. Ecranul rămânea mut, orb. Apoi în microfon răsună aproape ireal chemarea lui Nestor:

— Alo, Ulise... Alo... Lund a sărit!

Știind că altfel nu-și mai putea salva pilotul, creierul electronic de bord a declanșat dispozitivul de salvare. Lund închis în cabina lui etanșă a fost proiectat în spațiu. Nava, epavă abandonată, neștiutoare, își continua drumul...

O zguduitură puternică. Adânc înfipă în solul de rocă moartă a asteroidului, cupola groasă, blindată a postului de observație primise încă una din obișnuitele mângâieri ale „înaltului sublim”, cântat de lirica poeziei pământene. Ascaniu își trecu mâna prin păr și săltă din umeri. O nouă trepidație, prelungă de astă dată ca o vibrație. Se obișnuise însă cu aceste daruri din Cosmos.

Apăsă stăruitor pe un buton și Ulise reluă legătura cu Pământul. Imaginea observatorului îndepărtat întârzia însă. Apără în răstimpuri mereu întretăiată, sfâșiată, deformată. Zbuciumul, nebunia, clocotul acestui Cosmos sălbăticit continua să crească...

„Comunicați elementele bolidului!... Către toate stațiile exterioare... Aici Pământul!... Comunicați...”

Ecranul radiolocatorului se umbri, invadat, cucerit, înghițit de vălătucul uriaș. Acele indicatoarelor se zbuciumau înnebunite, izbînd neregulat bariera limitatoare. 3200 kilometri pe secundă, citi în lunecarea ochilor Ascaniu, 3270, apoi iuțea furtunii depăși 3300 kilometri pe secundă. Ascaniu își trecu mîna peste față, închizînd ochii. Dindărătul pleoapelor fierbinți țâșniră parcă fărâme de scînteii, ace înroșite.

Întreaga cabină începu să se legene, ca o corabie în urgia vîntului, cu pânzele umflate, izbite, smulse. Legănarea crescînd. Pereții păreau elastici. Cadranele săltau în zigzaguri inegale. Luminile clipeau, stropi vii, uniți în linii trase la întâmplare. Se prinseră apoi în cercuri strălucitoare. Cercuri roșii, verzi, violete, cercuri negre...

Ascaniu se ridică cu greu. Era o rotire de scrînciob. Zeci de rotiri albe-negre. Mîna scăpă bara de protecție a panoului. Ridică brațul îndoit, ferindu-se de cercurile care-i jucau în față. Lunecă. Cu brațele larg deschise într-o ultimă căutare de sprijin, cu nedumerirea cercurilor întipărită în priviri, se prăbuși.

„Comunicați elementele bolidului, comunicați elementele bolidului!... Aici Pământul !...”

„Alo, Ulise!... Aici Nestor... Ulise!... Alo, Ulise!... Bolidul...”

.....

Bolidul? Aparatele de pe Pământ nu l-au găsit, în afară de cele două posturi de observație exterioară, din releul general, Ulise și Nestor, care au dat pentru el aceleași elemente ca și Lund, nimeni nu l-a văzut.

Nestor revenise asupra datelor comunicate, dar chemarea lui rămase neinterceptată...

— Dar l-am înregistrat! Cred că nu se îndoiește nimeni de tot ceea ce am citit timp de peste nouăzeci de minute cu aparatele postului meu de observație... Apoi programul de modificare a orbitei navei și chiar aruncarea în spațiu a lui Lund au fost îndeplinite la comanda creierului electronic de bord. Și el s-a înșelat?!

— Nu, dragul meu Ascaniu! Eu nu mă îndoiesc cu totul de existența acestui pretins obiect cosmic venit din exterior. Chiar dacă bolidul ca atare nu a fost regăsit, uriașa furtună de plasmă, care-a bîntuit apoi în zona cosmică respectivă, corespunde cu aceea pe care ar fi stîrnit-o acolo trecerea unui asemenea corp cosmic. Viteză, direcție, masă... Toate aceste caracteristici corespund. Și apoi, așa după cum spui, coordonatorul electronic al navei ar mai fi declanșat oare dispozitivul de salvare dacă nu ar fi fost cu adevărat cazul?... Deviind, nava s-a pierdut fiind atrasă în brațele irezistibilei atracții a lui Jupiter. Nu vom mai putea ști niciodată ce s-a întîmplat cu

aparatele de pe bordul ei. Poate că și-a aruncat în spațiu omul nu ca să-l ferească de iminenta ciocnire cu bolidul, ci din neputința de a mai ieși la liman de pe noua orbită modificată, care o ducea spre o piere catastrofală.

— Poate... Este o îndoială pe care nu o vom putea niciodată lămuri. Nu-mi pot însă ierta clipa de slăbiciune.

— Uneori, dragul meu, continuă Toma Prisecaru, ne grăbim să ne facem o vină din comportări în care avem totuși un merit. În condițiile în care te aflai, cu informațiile culese, alarma era inevitabilă. Elementele drumului unui bolid cosmic trebuiau anunțate, trebuiau determinate; bolidul trebuia localizat și apoi distrus, nu? Cât Africa să fi fost de mare, și, printr-o explozie termonucleară dirijată, am fi scăpat de acest suspect client cosmic. Să nu mai revenim.

— Toată lumea vrea să mă consoleze. Probabil că la fel i se spune și lui Lund. Cu toate că numai noi amândoi am alarmat o întreagă planetă cu gogorița acestui bolid despre care nici acum nu știu prea bine ce să cred.

— Dar despre care totuși voi veți lămuri lucrurile. Voi, cei doi oameni care — real sau nu — ați intrat în contactul cel mai direct cu el. Specialiștii care l-au examinat pe Lund, după reîntoarcerea lui din Cosmos, spun același lucru ca și despre dumneata, Ascaniu. Arată că judecata lui nu a suferit niciun fel de alterare în ultimele 24 de ore.

— Da, știu! Pilotul „Vikingului” a văzut bolidul, eu și observatorul de pe Nestor am constatat „efectele” fizice ale trecerii acestuia prin spațiul interplanetar. Omul a încercat să ferească nava amenințată de o inevitabilă ciocnire și a pierdut-o. A fost salvat el însuși de sistemul de securitate al mașinii pe care o conducea și acum, când toată lumea se îndoiește de existența acestui bolid, medicii constată că omul nu a avut totuși „vedenii”. Nu-i așa?

— Greșești, Ascaniu! Lucrurile sunt în realitate ceva mai complicate.

— Nu. Trebuie să mi se spună adevărul în față. Îmi cer iertare pentru tonul meu cam ridicat, dar am toate motivele.

— Ascaniu, băiatule, în afara noastră, a acestora care ne preocupăm direct de zborurile cosmice, mai există...

— Desigur, știu... Psihologia cosmică, nu?

— Da! Nicăieri omul nu este mai hărțuit de grelele încercări ale scurgerii timpului decât în Cosmos. Oare în condițiile zborului de lungă durată, când omul este un singuratic, desprins din mediul lui obișnuit, nu se nasc reacții neprevăzute?

Ascaniu își ridică privirile. Prisecaru citise desigur tot ceea ce scriseseră specialiștii în legătură cu bizara întâmplare. Psihologii aveau poate dreptate, dar în Cosmos se trimit oameni aleși, sănătoși, cu reflexe normale și care răspund încercărilor la care i-ar supune cea

mai încordată dintre așteptări, prin cea mai bună capacitate de concentrare. Totuși, ceea ce știm până în clipa de față despre modul de funcționare al creierului...

— Lund a fost examinat. Temeinic. Nu s-au constatat urmele vreunei tulburări în judecata lui. Nu, Ascaniu! Nu furtuna a fost creată de bolid, ci invers.

— Și asta nu e absurd?

— Astăzi știm doar că, în Cosmos, plasma azvârlită de Soare în spațiul din jur ia adeseori aspectul unor adevărate furtuni. De ce să ne mirăm că, în cursul urgiei întâmpinate de „Viking”, viteza mișcării care a agitat materia interplanetară a atins valori atât de ridicate? Înregistrând însă furtuna, „Viking” a căzut pradă unei perturbații datorită tocmai influenței acestei plasmă active asupra câmpului electromagnetic.

— Ar trebui să fie vorba de o perturbație până acum încă nestudiată în amănunțime, ripostă Ascaniu Cazacu.

— Indiferent. În condițiile ei s-a produs o prăbușire nervoasă, de scurtă durată, a cosmonautului; atât de scurtă și de trecătoare, încât nu și-a încrustat urma în activitatea lui nervoasă din ultimele 24 de ore. Încă din anul 1963 savantul sovietic F. D. Gorbov considera că pot exista astfel de prăbușiri.

— Bine, și?...

— Trecătoarea prăbușire a permis instalarea unei stări de sugestivitate crescută. Așa s-a născut bolidul... apoi manevrele...

— Dar coordonatorul general electronic de bord? Aparatele nu pot avea halucinații. Și apoi... Am văzut! Am măsurat! Lund la fel. Poate ceva mai accentuat, dar la fel!

— Să nu crezi că este greu de răspuns. O dată ce ne-am imbarcat în ipoteză, să navigăm cu ea până la capăt. Amândoi cunoaștem ce înseamnă rezonanța.

— Adică între mine și aparate să se fi creat...

— O clipă! De unde putem ști că nu s-a produs un fenomen de inducție? Oare natura particulară a câmpului electromagnetic pe care-l străbăteau omul și nava nu a creat posibilitatea ca slabii biocurenți umani să poată influența funcționarea delicatelor circuite electronice ale coordonatorului?...

— Și l-a făcut să vadă și să simtă bolidul? Dar aceasta ar fi...

— Prea mult? Da, dacă te-ai gândit la aparatura electronică în ansamblul ei. Ar fi simplu, însă, să fi influențat doar un singur etaj al coordonatorului, vreun circuit de control suplimentar. De pildă, cel destinat verificării modului în care este condusă nava de propriul ei pilot, în funcție de datele obiective culese din mediul exterior.

— Deci perturbația a venit, omul a acționat, coordonatorul nu s-a opus și... Dacă nu mă înșel, din această ipoteză se desprinde chiar

și o regulă: ori de câte ori sunt înfruntate vânturi de plasmă cu o intensitate de peste 3000 de kilometri pe secundă, apar dereglări traduse în psihologia omului prin tulburarea gravă a stării de sugestivitate.

— Ascultă-mă! Toma Prisecaru se ridică din fotoliu. Cazul Lund ne relevă o altă latură a complexității problemelor legate de cucerirea Cosmosului. Am alergat aici o întreagă comisie tocmai pentru că ne-au chemat specialiștii care l-au consultat pe Lund. Constatările lor au o mare însemnătate astăzi. Nu peste mult timp va sosi vremea stabilirii legăturii radio cu cei șase. Navelor surori va trebui să li se comunice în primul rând concluzia practică trasă din catastrofa navei de serviciu „Viking”.

— Într-un an de zile s-au făcut atâtea noi descoperiri în domeniul navigației cosmice, încât va trebui să le încărcăm memoria coordonatoarelor generale de bord cu volume întregi de date.

— Și mai ales de măsuri posibile, adăugă abia auzit Toma Prisecaru. Va trebui să li se recomande pe cât e cu putință să evite separările. Un om, de unul singur, în navă sau în afara ei, începe să mă îngrijoreze...

— Din câte îmi amintesc, atunci când s-a întocmit programul lor de activitate pe etape s-a admis această alternativă. Sper că nu se îndoiește nimeni de comportările funcționale, ca să zic așa, în orice împrejurări, ale fiecăruia dintre cei șase.

— Nu, dar acum... Faptul că în această aventură, cu bolidul care nu a fost ceea ce se credea că este, s-a pierdut o navă interplanetară, nu reprezintă poate nimic în comparație cu câștigul adus astronauticii de accident. Se va trece la o studiere riguroasă a comportării, a stabilității nervoase a oamenilor la perturbațiile stării lor de sugestivitate. Un studiu strict științific, dar rapid. Concluziile lui vor fi de cel mai mare folos celor de pe „Rândunica” și „Albatros”. Când vor lua legătura cu Pământul le vom comunica rezultatele. Federația internațională de astronautică nu-ți reproșează alarma pe care ai dat-o. Datorită ei s-a putut realiza recuperarea lui Lund. Dimpotrivă, mă însărcineză să-ți spun că, atunci când îți vei relua munca, te vei ocupa cu studierea acestei probleme.

— Dacă-i așa... va trebui să pornim la bătaie cât mai curând.

— Cei plecați au într-adevăr mare nevoie de rezultatele unor cercetări în această direcție.

VII

Gândurile își urmau hoinăreala cu pași imenși. Volumul, cât să-l acoperi cu palma, rămăsese deschis acolo unde ochii își aflau popas

adesea, foarte adesea...

„Irina“... Gândul se înscrie luminos printre stele. Cărțulia era darul Irinei, primit laolaltă cu ultima privire și tremurarea buzelor până atunci nemaiaflată — din „ziua cea dintâi” aici și „cea din urmă” acolo, jos, pe Pământ.

Săptămâni, luni, ani de zbor îl despărțeau de tremurarea aceea aflată pe buzele Irinei când, intrând ultimul în navă, acționase dispozitivul de închidere a trapei etanșe.

Ce poți lua cu tine în asemenea clipe? Un zâmbet, o vorbă pe care să nu o uiți și setea căutării. Toate, toate trăiau în inima lui Alexandru, în fiecare clipă de singurătate. Îi stârneau mereu același freamăt în suflet, același dor, reînnoindu-i frământările, durând temeiturile reîntoarcerii...

„Străbătând a haosului văi“, într-un mereu „mai departe” din care lipseau ziua și noaptea așa cum le cunosc pământeni, „Albatrosul” își avea zilele și nopțile lui. Nopti și zile pe care oamenii le luaseră cu ei să le țină de urât, pe cărarea rătăcirii printre stele, să le păstreze măsura vremii și a drumeției. Nopti și zile a căror scurgere era prinsă în capcana aparatelor cu migaie ticluite...

Călătorim pe căi nemaiumblate, ne croim drum printre aștri... Singuri? Nu. Fiecare îi avem pe ceilalți și toți laolaltă ne avem pe noi, echipajul...

Tihon Semionovici Platonov, apropiat, înțelegător, creat parcă anume să stăpânească stihiiile văzduhului; Dom Estéban, preocupat într-una și oricând desprins de orice, ca să-ți fie alături, cu gândurile vraiste, dar cu hăturile lor strașnic stăpânite, sarcastic și risipind o zadarnică strădanie în înfrățirea cu cinismul... Începeau să se asemene în urma îndelungatei trăiri laolaltă. Poate nu atât personalitatea lor se contopea, cât mai ales pasiunea ce-i făcuse pe toți trei să se dăruiască „aflării celor nemaiaflete”.

Lui Alexandru îi plăcea să găsească, în prefirarea întâmplărilor de zi cu zi, o întreită prezență topită atât de ades într-o singură vorbă gândită în trei minți, rostită de o singură gură, într-un singur zâmbet sau într-o singură încruntare.

Amintirile veneau și se îndepărtau. Viitorul era acolo, undeva, un punct luminos. Prezentul era aici, era acest clocotitor azi, mâine...

Înmănunchiere de file de zbucium și vise, de gândire profundă ticluite în rimă și vers, cărțulia, la început doar un fir de legătură între inima lui și zâmbetul Irinei, îl fermeca acum parcă într-altfel. Simțea parcă mai temeinic măreția înfăptuirii la care era părtaș.

*„Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaște,
Și vremea încearcă în zadar*

Abia aici, rătăcitor el însuși pe aripile fulgerului, scăpărat în lumea de gând a poetului, Alexandru îl prețuia total și copleșitor pe marele Eminescu și era mândru că lui, un compatriot al aceluia ce „la masa lui de brad“ dăltuise nemuritoarele versuri, îi este dat să împlinească zborul cântat cu mai bine de un veac în urmă de o inspirată închipuire.

Ajunsese... În fața lui își desfășura întinderile spațiul „fără hotar”. Și se afla aici pentru a cunoaște, între altele, și cum încearcă timpul, nu în zadar, „din goluri a se naște”.

Timpul... Ce uriașă verificare trebuia să aducă pe Pământ acest zbor, slujit de cea mai iute mașină scornită de inventivitatea omului, nava fonică!...

Înainte de plecare, în perioada de intensă pregătire, ore întregi de instructaj fuseseră în întregime închinată „timpului propriu al navei”.

„Potrivit supozițiilor inițial admise, spusese unul dintre oamenii de știință care asista munca de pregătire a echipajelor, nava, deci și echipajul, se deplasează cu o viteză proprie, cu o accelerație proprie, pe distanțe proprii și într-un timp propriu. Toate acestea au valori diferite de acelea pe care le au pe Pământ.” Amintindu-și, Alexandru Cazacu nu putu să-și stăpânească un zâmbet. În fața lui, indicatorul „propriu” de masă, marca valoarea „e” la puterea a doua.

Cât de mult îl chinuise la început acest termen: „propriu”. Totul e propriu aici, în racheta fonică — și viteză, și timp, și spațiu, și accelerație. Pătrunzând repede în miezul lucrurilor, trăindu-le, ajunsese să le înțeleagă. Faptul că toate elementele fantasticului drum al navei își aveau valorile lor proprii, diferite de cele pe care le-ar fi avut pe Pământ, se explica ușor. Diferența îi apărea acum limpede. Pentru navă, sistemul de referință de pe Pământ nu mai avea nicio valoare.

La început, acolo jos, „lucrase” cu greu cu aceste „ficțiuni”. Aici însă, „ficțiunea” devenise palpabilă, reală.

De-abia acum realiza esența însăși a vitezei, a fantasticei viteze de zbor. Ea nu mai era o simplă noțiune pe hârtie, un element dintr-o problemă rezolvată la seminar sau pe foaia unui caiet. Devenise o parte din realitatea pe care o trăia în fiecare zi.

De câte ori nu scrisese el acea formulă simplă pentru lămurirea termenilor căreia își însemnase în caiet că r , raportul propriu de masă, rezultă din raportul dintre masa inițială a navei și cea pe care o are în momentul opririi motorului fonic. O scrisese și o subliniase cu creionul roșu. Acum când, așezat la pupitrul de comandă al navei, determinase de atâtea ori valorile acestei fracții, fără a ține seama de nicio legătură cu cadrul înconjurător, știa că este suficient ca raportul

propriu de masă să devină egal cu 2,72, adică cu numărul simbolizat de matematicieni prin „e” pentru ca viteza *proprie* a navei fotonice să o atingă pe aceea a luminii. În fața lui, însă, indicatorul de viteză marca „e” la puterea a doua. Tânărul cosmonaut nu-și putu stăpâni un gând de admirație pentru nava a cărei viteză proprie, în acel moment, întrecea de două ori viteza luminii...

Privirile lui Alexandru alunecară, oprindu-se asupra unui alt indicator, cel al numărului propriu Einstein. Acesta arăta raportul dintre viteza proprie a navei K fotonice și viteza luminii. Și acest număr se afla în creștere. Tihon Semionovici îl considerase însă până nu de mult drept încă neinteresant.

— E mult prea mic. De-abia de la valori de la 18 în sus începe să oglindească o adevărată performanță.

— Optsprezece? murmurase cu admirație Rouillé. O secundă de drum pentru noi, un an pentru un observator terestru.

— La valoarea 32, pentru numărul propriu Einstein egal cu această cifră, în timp ce noi am parcurge o secundă din timpul deplasării noastre, pe Pământ ar urma să se scurgă nu mai puțin de un milion de ani! Ar trebui să fie așa⁶. În cadrul actualei noastre călătorii însă, experiențele și cercetările asupra vitezei se vor mărgini la cifre cu mult, cu foarte mult mai modeste. Le-am promis doar pământenilor să-i revedem după numai cinci ani de hoinăreală...

„Întoarcerea?... Da, ea singură va dezlega multe probleme la care acum ți-e și teamă să te gândești.” Deschise din nou micul volum de poezii:

*„Din sânul veșnicului ieri
Trăiește azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer,
S-aprinde iarăși soare.”*

Prins de vraja versului, Alexandru se auzi recitând ca în vis:

*„Părând pe veci a răsări
Din urmă, moartea-l paște
Căci toți se nasc spre a muri
Și mor spre a se naște!
Iar tu...”*

Dar gândul îi rămase neîmplinit. Cartea îi fu smulsă. Bordul întreg se cutremură dintr-o dată, cu un zgomot neobișnuit. Întunericul înghiți totul. Urmă un scrâșnet infernal, apoi altul... O învălmășeală de voci și zgomote de lucruri rostogolite, izbite, sparte. Alexandru își descleștă mâna de pe speteaza fotoliului de care se agățase în momentul șocului. Se pomeni în gol. O izbitură îl opri în loc. Primi

lovitura în genunchi, dar nu el, altceva parcă îl răsuci, îl întoarse, îl împinse. Apoi, izbit, umărul trosni.

— Cazacu, Rouillé, unde sunteți? Am nevoie de o lampă de siguranță! Lângă mine s-a răsturnat ceva. Încerc să pipăi... Nu știu unde am ajuns.

Era, de undeva din întuneric, vocea lui Tihon Semionovici Platonov.

—O caut eu. Am să cobor. Sunt lipit de tavan.

În aceeași clipă, Alexandru simți ceva foșnitor și mătășos lunecându-i peste obraz. Recunosc materialul costumului unuia din cei doi tovarăși ai săi.

— Cine-i?

— Eu, Tihon...

Alexandru Cazacu se avântă de la locul lui, dar calculându-și greșit mișcările, nedezmectit, neștiind de care anume obstacole nevăzute să se ferească, „înotând” prin beznă, se opri cu o izbitură înăbușită. O durere ascuțită i se înfipse în ceafă, în tâmplă...

— Am să încerc s-o găesc eu, blestemata de lampă! bombăni francezul.

— De ce naiba reușește atât de prost acest exercițiu de imponderabilitate? Doar nu am tras chiulul la antrenament! Băieți, să nu ne pierdem simțul umorului!...

— Măcar până ajungem să vedem despre ce-i vorba, îl completă Rouillé pe șeful de echipaj. Ei, Alexandru, unde ești?

— Alexandru! repetă Platonov, cu îngrijorare. Cazacu!... I s-a întâmplat ceva. Dom Estéban, stai la locul dumitale! Voi încerca eu!

Lunecându-și palmele pe fiecare obstacol întâlnit, Platonov izbuti în cele din urmă să coboare. Nimeri dulapul montat în peretele navei. Găsi lanterna. Conul de lumină mătură încăperea, zăbovind asupra tabloului de comandă. Indicațiile aparatelor erau normale. Singur contorul de materie difuză interstelară arăta o pronunțată scădere a densității mediului exterior. Nava își continua cursa. Alunecând mai departe, lumina îl află pe Cazacu, prins între scaun și perete, cu capul în podea și picioarele în aer, încremenit într-o poziție pe care numai starea de imponderabilitate o putea justifica.

Rouillé coborî ușor, cu gesturi mai mult lunecate. Fiecare mișcare coordonată îi cerea un deosebit efort de atenție.

— Să-l așezăm în fotoliu.

— Încearcă să-i cuprinzi umerii. Prinde-te cu picioarele de scaun. Așa...

— Tihon Semionovici, ar trebui să-l răsucim.

Încercară. Izbutiră să-l așeze în fotoliu, fixându-l apoi cu ajutorul curelei de siguranță.

— Cazacu! Ei, viteazule, deschide ochii!... Te lași făcut cnocaut

de un perete?

— Tihon Semionovici, Tihon Semionovici! bângui Alexandru, încercând să-și salte mâna spre ceafă.

— Te-am legat de scaun ca să nu dărmăm cu totul cabina. Ai un cucui în frunte cât toate zilele. Cum te simți?

— Cu un cap cât o baniță... Dar ce dracu' s-a întâmplat?

— Rămâne să pipăim „cucuiul” navei, se auzi glasul lui Rouillé. Aparatele merg. Dar șocul și pana de lumină trebuie să aibă o explicație!

— Să nu ne alarmăm! Parametrii zborului nu s-au modificat. Singur contorul de materie interstelară ne indică prin oscilațiile acului său ceva oarecum deosebit. Materia difuză de afară pare a fi mai puțin densă.

— Ca să dispară gravitația artificială, trebuia să fi fost ceva. Ce naiba? Problema asta era rezolvată încă de când m-am născut eu!

— O mie de vorbe, doi bani nu fac. Deocamdată, indicatorul accelerației pe direcția de mișcare este sensibil. Valorile sunt normale. Suntem prea agitați și este foarte firesc. Mă duc să fac un mic raid interior. Voi mai lua o lampă de siguranță. Nu vă alarmați! Nu trec în zona primejdioasă a navei, ca să am nevoie de echipamentul special de protecție. Revin imediat.

— Și lumina? Să mă ocup eu de ea? Întrebă Rouillé.

— Nu, așteptați! În funcție de ceea ce voi constata, va urma restul...

Ajuns în capătul cabinei, șeful de echipaj se agăță de mânerele ușii glisante, o crăpă cu greu și se strecură în compartimentul alăturat. Cei doi îl urmăreau cu privirile.

Deodată Alexandru tresări. Ceva rece și fluid, ca o lunecare de șarpe, îl lovise peste față, scurgându-i-se pe obraz. Întoarse capul cu repulsie. Translucidă, substanța care-l asaltase cu o clipă mai înainte se apropia din nou. Suspina ușurat. Nu era decât apă. Scăpase din vreun recipient răsturnat în cabină și acum, imponderabilă „circula”, plutind pe o traiectorie plină de neprevăzut. Ridicându-și ochii ca s-o urmărească, Alexandru zări și paharul din care scăpase. Era acolo sus, unde fusese și el lipit de una din lămpile stinse.

Tihon Semionovici apărău în deschizătura ușii.

— Dragii mei, putem să ne declarăm mulțumiți. S-ar părea că am scăpat destul de ușor... O singură constatare ieșită din comun: compartimentele de legătură cu postul de control al motorului auxiliar sunt ușor avariate. Vreau să sper că nu e ceva prea grav. Vom vedea împreună cum stau lucrurile, mâine. Deocamdată, însă, consider că este absolut necesar să luăm toate măsurile pentru ca niciun alt accident să nu ne mai poată lua pe neprevăzute. Am să trec coordonatorul general electronic în starea de navigație în alarmă.

Vorbind, Platonov se apropie în salturi ușoare de bordul de comandă, alarmă coordonatorul general și, după ce mai prive o dată aparatele indicatoare, reveni la fotoliul său, își puse „hamurile” — nesuferitele curele de fixare — și ură tovarășilor săi noapte bună.

— Noapte bună, Tihon Semionovici.

— Cu toată convingerea! Încercă Rouillé o glumă.

— Cu toată convingerea și mai ales cu toată încrederea!

Rouillé zâmbi în sinea lui: „Cât suflet are omul ăsta!...”

Lumina lanternei de siguranță îi veghea. Și fiecare se străduia să doarmă. Fiecare respecta strădania celuilalt. Dar odihna și mai ales somnul nu veneau ușor. Pe Rouillé îl îngrijora umbra din ochii șefului de echipaj. Văzuse și pozițiile acelor indicatoare. Densitatea scăzută a materiei difuze interstelare... În aceste condițiuni apăruse „noul”, luându-le cu o singură mână gravitația artificială. Totuși, Platonov socotea că mâine... mâine...

Alexandru adormise cel dintâi, alunecând într-un somn greu, agitat. Își smulgea legăturile, se răsucea, lupta... Deodată, se trezi uluit.

Era soare, era cald... Pe malul argintat al mării, cu o centură de nisip în jurul mijlocului, cu brațul îndoit peste obraz, adormise. Ar fi trebuit să-i ducă Irinei scoicile pe care ea și le dorise. Vru să se ridice. Dar se gândea că poate îl vor vedea ceilalți și atunci nu ar mai fi o surpriză. Să se târască? Da, așa va face!... Smulgându-se din strânsoarea cingătorii de nisip, se ridică și pătrunse în cabină. Dar ce fel de costum era acesta?...

Izbuti totuși cu greu să-l îmbrace. Încercă să facă un pas. Era ca de piatră. Nu se putu urni. Și totuși va trebui să se scufunde, să aducă scoicile. Făcu un efort, altul, dar se prăbuși cu fața în nisip. Se sufoca. Costumul îl apăsa, îl strivea. Încercă să se zbată, să scape, să-și smulgă clopotul acela apăsător de plumb...

Tâmplile îi zvâcneau. Deschise ochii mari. Conul de lumină țâșnea de sus, din perete, despicând încăperea. Era jos, la picioarele scaunului pliant, desprins cine știe cum din cureaua de siguranță, strâns în chingi, strivit, cu plămânii încătușați într-o încheștată apăsare. Cu un glas pe care abia și-l recunosc, îndepărtat și șovăielnic, chemă îngrozit:

— Tihon Semionovici! Dom Estéban! Tihon, Tihon!...

VIII

Acul indicator mai oscilă o dată, de două ori, apoi înțepeni în dreptul punctului zero de pe cadranul aparatului. Combustia nucleară din uriașul cazan magnetic în care, timp de luni și luni, raza reactivă

se născuse din interacțiunea dintre substanță și antisubstanță luase sfârșit.

La capătul unei imense traiectorii curbe, într-o zonă de „gol“ interstelar, „Rândunica“ își contenise năprasnica cursă. Acum, încet, imperceptibil pentru oamenii de la bord, nava fonică devia sub influența atracției generale, în brațele căreia se afla nesfârșitul câmp de materie difuză în care... „ancorase”. Locatorul de derivă — cum se numea noul supraveghetor electronic al navei — intrase în acțiune. Pregătindu-și lungile curele de legătură cu nava, cei trei ocupanți ai „Rândunicii”, îmbrăcați în scafandrii lor supli, individuali, erau gata pentru cel dintâi contact direct cu exteriorul.

Acționată de mecanismul ei, trapa etanșă se deschise de trei ori pe rând. Unul câte unul, Priroga, Larsen, Stevenson își părăsiră nava. Subțiri, rezistente, elastice ca niște funii din „garderoba” de ascensiuni a alpiștilor pământeni, curelele de legătură îi mențineau în preajma navei. Plutind în voie, aidoma unor păsări fantastice, pământenii se „dezmorțiră” în ceea ce Larsen numi glumind „aerul” de afară. Imponderabili, împinși de orice mișcare într-o indiferență alunecare, la început când răsturnați, când în picioare, oamenii se obișnuiră rapid cu lipsa de greutate, cu care nu se mai întâlniseră de mult, din vremea antrenamentului.

După ce-și mai verificară o dată micile rachete individuale cu gaz prinse de costum, cu ajutorul cărora puteau realiza deplasări dirijate prin spațiul din jur, Stevenson, cel dintâi, se desfăcu din legătură. Ceilalți doi îl urmară. Plutind apoi în șir indian, astronautii încercară un „tur” al navei. În frunte, acum, se afla Larsen, după el aluneca Priroga. În urma lor, în liniștea absolută, Stevenson.

Imensă, nava defila prin fața ochilor celor trei pământeni — sau poate că ei înșiși se mișcau în jurul ei...

Priroga își reaminti de discuțiile „pământenilor”, ale celor mai reputați fizicieni, pe tema „cine se deplasează”? Era vorba de poziția reciprocă a două obiecte în Cosmos. „Aici sunt patru”, se gândi el, patru „obiecte”, dintre care unul era el însuși. Glasul lui Stevenson vibră în microfon, smulgându-l din oceanul astrofizicii în care se cufundase.

— Hello!... Mister Priroga, mister Larsen! Hello... se auzi vocea, la început contrariată, apoi de-a dreptul speriată: Mă duce... Alunec... Nu pot să ies... Hello...

Rotindu-și capul, Priroga constată dispariția englezului. Uluit, își întoarse privirile spre Larsen.

— Stevenson... vorbește!... Vorbește tot timpul!... Ce se întâmplă?... Unde ești?... Vorbește!

— Nu pot... Aici... Cad... Mă duce...

— Îl duce? i se adresa norvegianul lui Priroga. Nu înțeleg

nimic! Cine-l duce? Unde?

— Torentul! Am călcat în torent... Aveți grijă!... Mă scufund... Ajutor! Larsen!...

Vocea lui Stevenson nu se mai auzi. Larsen își controlează iute aparatele fixate de costum — dozatorul de radiații, măsurătorul de densitate și câmp magnetic, locatorul. Stevenson pierise de lângă ei. Nava, cuminte, îi aștepta acolo unde au lăsat-o. Larsen încercă să citească cu ajutorul ceasului de locație și reperaj locul unde se afla dispărut. Înțelegându-i toate gesturile, Priroga repetă și el operația. Costumul metalizat al unui cosmonaut, prevăzut de altfel și cu un dispozitiv de semnalizare permanentă, trebuia să fie simțit de aparat de la o distanță care echivala cu peste 100 de kilometri pe Pământ. Da, acul locatorului se mișcă, descrie o curbă deasupra minusculului ecran și... Nedumerit, Priroga îl căută din priviri pe norvegian. Glasul acestuia îi răsună în urechi:

— Se pare că e un brâu...

— Un brâu cu însușiri magnetice, aflat în rapidă deplasare. L-am prins și eu în locator, dar aparatul meu îl „vede“ pe Stevenson peste tot, de acolo și până dincolo, descrie el un vast semicerc cu mâna întinsă spre spațiul în care nu se zărea nimic. Dar dintr-o dată i se făcu lumină în minte.

— Larsen, Larsen, vino! strigă el în emițătorul căștii și, reglându-și jetul de gaz al uneia dintre micile rachete individuale, se auză în direcția necunoscutului brâu magnetic.

Într-un elan la fel de viguros, norvegianul țâșni și el. Stăteau la marginea torentului, căci brâu semnalizat de locatoarele individuale era într-adevăr un torent, torentul în care din nebăgare de seamă, sau poate mai curând din curiozitate științifică, intrase Stevenson, torentul care îl furase și-l ducea cu el.

— Rămâi aici. Dacă nu mă-ntorc, programul... Fără nicio modificare, suieră grăbit Larsen în microfonul său și dispăru după perdeaua de scânteii luminoase a unui jet de gaz.

Instinctiv, Priroga își privi detectorul de energie. Sarcini electronice în creștere, apoi în scădere. Moleculele de gaz ieșite din ajutorul rachetei de intervenție care îl împingea acum pe Larsen se desfăcuseră, gazul se ionizase. Reglându-și cu grijă una dintre propriile sale rachete propulsive, Priroga o porni și el în direcția ciudatului torent. Ajunse în apropierea lui. De departe, destul de mare, silueta familiară a „Rândunciei“ îi muștra parcă pentru lipsa de prevedere cu care se aventuraseră în necunoscut. Nerăbdătorul fusese chiar el. Cu toate acestea nu se învinui prea mult. Locatoarele de bord arătasera de jur împrejur doar materie difuză. Atunci torentul, el de unde apăruse? Străbătea probabil spațiul de-a lungul unui drum propriu. Dar dacă nava...? Cu o tresărire, abia stăpânită, Priroga

alungă din gând o astfel de eventualitate, în comparație cu corpul „Rândunicii”, torentul acesta bizar nu însemna decât vreo câțiva stropi...

O străfulgerare luminoasă, ivită pentru o clipă pe micul ecran, îi chemă privirile spre locatorul de la încheietura mâneii. Aproape, mai aproape, tot mai aproape... Își întoarse capul. Larsen, împins de ultimul jet de gaz al rachetei sale, îl aducea în brațe pe Stevenson. Privirile neliniștite ale englezului răzbeau prin geamul incasabil al măștii. O ușoară șuviță de sânge i se prelingea din colțul gurii, peste bărbie.

— Ești rănit!? izbucni Priroga.

— Nu, s-a lovit în cască, în timp ce încerca să „înoate“, explică laconic Larsen. Abia l-am scos din piscina dumnealui zburătoare. Are cel puțin o mângâiere, ca performanță sportivă vorbesc... Puțini au avut prilejul de a face înot ritmic într-un fluviu de alice de fier!

Norvegianul turnă în mâna înmănușată și făcută căuș a lui Priroga un pumn de bile de metal, grosolane, mari cât o alună fiecare. Cu o căutătură obosită, amețit, englezul încercă să zâmbească:

— Am vrut să iau o probă... Nu mai văzusem așa ceva până acum.

Tăcuți, se îndreptară spre navă. Cu obișnuitul instinct al pământeanului, Anastas Pavlovici Priroga nu se putea stăpâni să nu privească din când în când în jos, așa cum făcea odată, cum făcuse dintotdeauna, înainte de a deveni membrul unui echipaj cosmic.

— Sven Knutovici, dar asta? Asta ce e? întrebă el, urmărind cu degetul arătător ceva aflat „sub“ picioarele, „sub“ pașii lor.

Înainte ca Larsen, la fel de uimit, să-i poată răspunde, o violentă rafală de fulgi argintii, imenși îi învălui, ridicându-se de undeva „de sub ei“ și pierzându-se „sus“, departe, deasupra căștilor lor transparente. Priroga căută cu privirea jur împrejur. Stevenson zâmbea copilărește la doi pași de el. Adunând în palma mânușii câțiva fulgi, Larsen îi întinse lui Anastas Pavlovici. Admirând splendidele stelute, alcătuite din aceleași cristale simetrice, alipite după aceeași cunoscută geometrie a naturii, Priroga murmură aproape nostalgic în cască:

— Ninge!... Ninge în Cosmos! Vezi? Sven Knutovici... Ce păcat că suntem azi în 16 iulie! Dacă am fi știut din timp, am fi planificat popasul nostru în acest loc pentru noaptea de revelion!...

— Nu are a face, mister Priroga! râse Stevenson. Nu avem decât să ne închipuim că suntem în nordul Patagoniei sau în Argentina... Acolo iarna își face simțită puterea în toiul verii noastre, exact ca și aici...

Cu ultimii fulgi ce-și ridicau grăbiți cortina, cosmonauții ajunseră acolo unde trebuia să se afle nava. „Rândunica” însă nu mai era! Iar

locatoarele indicau scurgerea prin neant a unui torent de particule de fier cu mult mai puternic de cât acela ce-l răpise vremelnic pe curajosul Stevenson...

Dar căutarea nu fu lungă. Chemarea o simțiră aproape în același timp cu toții. De astă dată, „Rândunica” era aceea care-i căuta. Porniră înspre navă, urmând direcția semnalizată de coordonatorul general electronic de pe bord. O lumină multicoloră se ivi în zarea spre care se îndreptau, dând contururi ireale corăbiei astrale. Erau particulele ionizate, scânteietoare, rămase de pe urma jeturilor de gaz din agregatele auxiliare de corectare a poziției navei. Mai „prevăzător” decât Stevenson, creierul electronic, „simțind” torentul metalic în calea căruia ancorase, căutase navei un alt loc de popas, mai liniștit.

Larsen manevră trapa etanșă, deschizând accesul. Cel dintâi pătrunse în interior Priroga. Politicos, Stevenson se dădu la o parte, făcând loc șefului de echipaj. Acesta îl privi cercetător și amuzat totodată, apoi sprijinindu-se cu o mână de bara intrării îi făcu vânt cu cealaltă prin trapa etanșă:

— După dumneata, Argonautule!

IX

Gâfâind, Alexandru Cazacu se târî spre coordonatorul electronic general. Nu izbuti să se ridice. Citi în genunchi, încovoiat, indicațiile cadranelor. Era evident. Se aflau într-un uriaș nor de gaze. Prizonierii lui. Cel dintâi observase nenorocirea Tihon Semionovici. Se pare că imensa lumină, în jurul căreia se roteau de atâta vreme, nu era decât o stea dintre acelea pe care astronomii le numesc de clasă spectrală B, iar ei navigau în cerc în jurul centrului de văpaie de care-i lega, puternic și nemilos, firul nevăzut, dar atât de simțit al unei inexorabile gravitații.

Abia urnindu-se, împiedicat de greoiul său costum antigravitațional, Platonov, cu ochii pe harta cosmică, îi vorbi cu un glas sfâșiat, întretăiat, ale cărui sunete se căzneau parcă să se urmeze unele pe altele:

— Cazacu, va trebui să însemnăm această cursă rotitoare pentru ca să nu mai pățească și alții ca noi! Înregistrează! În zona hărții K₄... Coordonatele C₁₂—C₁₄ în direcția B₅—B₆ în ascensiune. Un sistem stelar, dublu, asemănător grupului B din Lira. Noua strălucire din față este o altă stea, din clasa spectrală F. E așezată pe însuși vârtejul cosmic de gaze în care ne rotim, înconjurând-o pe cealaltă. Și e reunită cu prima printr-un curent distinct de gaze, această bifurcație — arată șeful de echipaj, cu degetul pe hartă. Urâtă împrejurare, nu?

— Da, Tihon Semionovici! Cum ne vom smulge din această veritabilă capcană rotitoare?...

Locatorul arăta limpede deznădăjduita situație a rachetei. Cu motorul aprins, funcționând din plin, nava nu putea ține piept puternicei derive care, implacabil, o apropia de cel mai mic dintre cei doi sori ai dublului sistem.

Ore lungi și zile chinuitoare treceau fără să aducă nicio dezlegare. Oare ce altceva s-ar fi putut face decât stingerea motorului fonic? Aceasta însă i-ar fi dat cu totul în puterea curentului de gaze. Deriva continua, nemiloasa gravitație se accentua. Costumele antigravitaționale, care, creând presiuni suplimentare în anumite regiuni ale corpului, măreau rezistența acestuia la efectele gravitației sporite, nu mai eliminau suficient surplusul de apăsare. Părea că și ele obosiseră. O neîndurătoare sfârșeală îi strângea în menghinele ei nevăzute, dar din ce în ce mai puternice, pe cei trei.

— Deviem, deviem, deviem...

Indicatorul de poziție al locatorului arăta limpede că abaterea navei de la drumul ei normal se accentua văzând cu ochii. După ce înaintară o vreme, vertiginos, în interiorul imensului inel de gaze, o nouă împingere începu să-și măsoare puterile cu nava.

Totul nu dură decât o clipă. Alexandru Cazacu pierdu din ocularul aparatului de măsură lumina stelei centrale. Apoi cu toții simțiră nava căzând pradă stihii necunoscutului, vibrând, mișcându-se, după cum o arăta locatorul, într-o dezordine neîngăduită. Se părea că racheta se dă pur și simplu peste cap. Prin geamul circular, Platonov văzu steaua centrală schimbându-și de mai multe ori locul, în timp ce neiertătoarele variații ale accelerației exercitară o strânsoare tot mai cruntă asupra oamenilor neputincioși, cu respirația sufocată, din cabina de comandă a navei „Albatros”.

O pâclă neagră încețoșă privirile lui Alexandru. Transmetabolina părea că nu mai are nicio eficacitate, întunericul fu sfâșiat de imagini colorate, sfârtectate la rândul lor. Părea că se încheagă un chip, al lui Toma Prisecaru poate... Ba nu, era un vechi prieten din copilărie... În destrămarea liniilor lunecate se împleti mai întâi o șuviță din părul Irinei... Dar o altă Irină, necunoscută, străină, ciudat de străină. Apoi se pierdu și ea.

X

„Nu știi!” își spuse Ascaniu în gând, cu brațul înălțat sprijinit de rama ferestrei, într-o discuție cu zărilor fumurii, îndepărtate. „Nu știi!” repetă cu glas tare și săltă din umeri. Se aplecă apoi ușor, încercând să ghicească prin împletitura ramurilor golașe o spărtură de cer.

Dar gânduri erau multe. Își aveau ungherele lor, culcușurile în care așteptau ascunse. Și nu se lăsați înlăturate cu o înălțare din umeri. Își aveau potecile lor. Știau să muște din inimă, să smulgă bucați din suflet atunci când mintea nu izbutea să le alunge.

În ochii Irinei n-a fost nicio tresărire atunci când a anunțat-o că va trebui să plece pe asteroid... Apoi o năluca, o „stafie” s-a strecurat, gonind nebună, în sufletul său: bolidul...

Dar anii, ei s-au scurs. Studiul asupra psihologiei; omului în Cosmos a fost încheiat. Alte căi noi s-au deschis. Lupta dintre om și Cosmos!... Subiectul e nelimitat. Stabilitatea neuropsihică a omului pus în condițiile speciale ale contactului cu Cosmosul... Reacțiile emoționale se desfășoară într-un adevărat codru de posibilități. La fiecă cotitură apare, mereu nou, chipul cu mii de înfățișări al neprevăzutului...

Toate acestea l-au cucerit. Singur, față în față cu propria-i mirare, a descoperit în el izvorul unei noi și sincere dăruiri. Gândirea lui îndrăzneță, intuiția, profunzimea, posibilitatea unei largi cuprinderi s-au dovedit a fi cele ale unui om de știință, ale unui creator și deschizător de drumuri.

A fost o zi în care Ascaniu și-a simțit sufletul copleșit, descoperind că nesfârșitul Cosmos i-a deschis larg o altă fereastră... A științei, a studiului celui mai înalt...

Dar iată că termenul hotărât pentru stabilirea primei legături radio cu navele plecate trecuse.

«Ce se întâmplă cu „Albatrosul”, cu „Rândunica“?...» Și din nou același răspuns necrutător: „Nu știi!”

Zile lungi de așteptare se îngrămădeau la capătul anilor. Ascaniu privi zărilor, cu ochii micșorați, prin jocul zăbrelit al genelor. Izbi cu pumnul în rama ferestrei.

„De ce tac? De ce?”

Se întoarce. În fața mesei de lucru șovăi. Trase sertarul. Își lunecă mâna înăuntru. Acolo aștepta darul lui Alexandru. Darul pentru noaptea unui An nou, primul fără vești de la el...

S-au așternut și s-au topit zăpezile iernilor rând pe rând. Ascaniu nu-și află în suflet tăria să scoată din învelitoarea-i transparentă banda înregistrată. An de an o știa acolo și o lăsa acolo, închisă în tăcerea ei.

Primul An nou porni nădejdi către al doilea. Al doilea credea în cel ce-i va urma. Veni apoi al treilea. Și iată, acum va urma al patrulea...

Degetele lui Ascaniu prinseră rola. O fixă. Apăsă butonul de pornire. Își adânci pumnii în buzunare și așteptă.

„Ascaniu, dragul meu, sunt ultimele clipe înainte de plecare. Aș vrea să-ți spun ceva pentru tot timpul cât voi fi departe. Gândul acesta să fie darul meu pentru cel dintâi An nou fără vești de la mine.

Îți amintești de seara aceea târzie, din pragul unui alt An nou?...

Era frig, ningeă și noi hoinăream pe străzi — doi țânci cu mintea înflăcărată. Atunci am pornit în primul nostru zbor, cu cea dintâi navă a închipuirii...

Nu știi dacă și tu, în inima ta, când ai zburat pentru întâia dată cu adevărat, ți-ai găsit o fericire mai copleșitoare ca atunci?

Zorii noului an ne-au întâlnit în colțul unei străzi, între un felinar și o fereastră aburită. Erau acolo mormane de covrigi... În jurul fularelor ni se prinseseră ciorchine de chiciură...

Dar... s-a dat semnalul de imbarcare. Tovarășii de drum îmi fac semne, mă cheamă... Mai am un singur minut...

...Vă îmbrățișez, pe mama, pe Irina, pe tine. Nu e mult până la întoarcere... Poate vei înțelege ceea ce am vrut să-ți spun..."

Ascaniu se ridică, opri rotirea bandei, desprinse rola, o trecu în plic. Și-l lunecă în buzunarul hainei. Dar îndată se răzgândi. Scoase plicul, îl împinse în sertar și răsuci de două ori cheia.

Ridică receptorul. Formă un număr.

— Alo, Irina?

— Da!...

— Pot veni la tine?

— Desigur, Ascaniu! Te aștept!... Te aștept, repetă și ca o pasăre speriată liniștea fugi din glasul Irinei.

Mâna apăsă întrerupătorul lămpii. Mica pată de lumină, răzbind prin apărătoarea de dantelă, depunea pe tavanul scund o coroniță strălucitoare. Lunecări pale, prelungi coborau în josul pereților.

Irina se ridică, oprindu-se în fața oglinzii. Privi îndelung în ochii ce-i întorceau privirea din apele cristalului. Săltă capacul unei cutii și degetele, în voia lor, scoaseră la iveală minuni scânteietoare. În privirea răsfântă de luciul oglinzii se aprindeau ca să se stingă lumini mici de o clipă...

Mâinile Irinei prinseră pe rând cerceii strălucitori în lobul urechilor. Veni rândul mărgelilor ce zornăiau vesel. Brățara încercui tăcută încheietura mâinii.

Oprit sub arcuirea ușii, Ascaniu își căută în fugă un zâmbet.

— Irina!... Îi prinse mâinile, amândouă, în mâinile lui. Nu te-am văzut nicidecum așa împodobită... Ce ascunzi îndărătul atâtor străluciri?

„Am spus tocmai ceea ce nu trebuia” — gândi și se opri stânjenit.

O clipă, ochii li se întâlniră în unduirea oglinzii. Irina potoli în palmă clinchetul mărgelilor. Degetele-i cuminți desprinseră pe rând cerceii, șiragul, brățara...

— Am venit să te iau cu mine, vorbi într-un târziu Ascaniu.

Umbriți, ochii Irinei nu ajungeau la pragul albastru al ochilor lui. Dar și așa, ascunși în dâra de umbră a lămpii, se putea ghici în ei o

lume de gânduri și de temeri.

— S-a întâmplat ceva, Ascaniu? Vin! Așteaptă-mă în mașină!...

Cale albă de lumină strălucitoare deschideau străzile cu așternut de zăpadă afânată. Arătări ghemuite în șube de nea, purtând cușme țuguiate în înaltul hornurilor, iscodeau clipind prin ochiuri de geam. Nămeți se îngrămădeau în căușul curților. Funii de vată legau stâlpii ce alergau într-o truda zadarnică, în urma săgetării negre, de rândunică în zbor, a autoglisorului.

Încă un ocol, apoi un parc troienit — o îngrămădire de broboade albe cu ciucurii de chiciură neclintii... Încercuind volanul cu brațele, puțin aplecat, Ascaniu stopă.

Zgâriind cerul negru cu destrămări fumurii, ramurile copacilor, strălucitoare, se clătinau izbindu-se, trosnindu-și crusta de gheață. O fulguire răzleață se cernea din sita de aur a felinarului. Prelungi, bizare, umbrele se frământau pe albul mat al unui perete...

Prin deschizătura ferestrei, Irina culese în palmă legănarea unor fulgi. Bobițe mici luceau ici-colo, în vârful rotunjit al degetelor.

Geamul aburit era acolo, în față, și cozonaci rumeni, cu ochi de stafide, priveau prin fereastră... Între Ascaniu și Irina se rostogoli, caldă, o îngrămădire de covrigi.

— Ascaniu, dacă ai să-mi spui ceva, spune-mi repede...

Ascaniu apăsă demarorul. Mașina lunecă abia simțit.

— E noaptea Anului nou, Irina... Eram copil, și geamul ăsta aburit ne-a întâmpinat într-un zori de zi al unui alt An nou, pe mine și pe Alexandru. Mergeam pe străzi visând rachete, călătorii în Cosmos, descoperind lucruri fantastice... Era frig, răsuflarea ne îngheța, ne răsuceam într-una fularele în căutarea unui colțișor mai cald... Ne-am înșirat covrigii fierbinți, din gura cuptorului, pe mâini... A fost ca un popas pe un satelit cu dulci arome de vanilie. Apoi am pornit prin zloată mai departe...

Astăzi am îndrăznit... Am ascultat o bandă imprimată de Alexandru în clipa plecării. Un dar pentru primul An nou fără vești...

—Înțeleg, Ascaniu, dar mamei nu-i putem spune...

XI

Linia vie, albastră-violetă a indicatorului luminos de pe cadranul măsurătorului de densități a mediului interstelar pulsa calm, ridicându-și și coborându-și regulat oscilațiile de egală amplitudine. Albastre, roșii, violete, verzui, semnalizatoarele din panoul de cofăiandă își clipeau liniștitor luminile. În fiecare clipă zeci, sute, mii, informațiile culese de aparatele de bord ale uriașei rachete fotonice intrau prin canalele lor electronice în circuitele coordonatorului general, furnizându-i indicații asupra desfășurării zborului. Străbătând drumul contrar prin mii, prin zeci și sute de mii de contacte, indicațiile stabilite de compartimentele puternicului creier electronic pătrundeau la rândul lor în aparatele de comandă a tuturor mișcărilor imensei nave, dirijând-o automat, corectându-se singure, la nevoie, realizând, pas cu pas, complexul ei program de zbor.

Oamenii, stăpânii ei, astronauții se mai aflau încă așa cum îi surprinsese ultima încercare. Tihon Semionovici Platonov, răsturnat pe spate în fotoliul său, cu harta cosmică lunecată la picioare, Rouillé cu fața în jos și mâinile depărtate parcă într-o ultimă încercare de a se ridica.

Deschizând ochii, sfâșiind cu privirea negurile străvezii, Alexandru își săltă capul.

Înțepenit, cu degete nedibace, își desfăcu costumul. Respiră adânc și dureros. Se răsuci și trecu o mână înfrigurată peste fruntea lui Platonov. Se aplecă deschizându-i — pândind zbaterea pleoapelor — costumul, pentru ca decomprimarea să se producă încet.

Era atâta bucurie în privirea lui Alexandru — bucuria unei regăsiri și liniștea izgonirii unei clipe de spaimă.

— Ei, generalule, șopti, ai dormit destul!

Crisparea de pe fața lui Platonov făcu loc mirării:

— Am dormit? Și dintr-o dată tresări: Nu se poate! Se aplecă peste Rouillé: Și el!?

Îl ajută să-și regleze respirația, dar aceasta a însemnat câteva ore de eforturi. Până la urmă, izbutiră să-l trezească.

Francezul simțea în piciorul drept o înțepătură.

— Doar atât, Dom Estéban? Întrebă, frământându-și buzele, Platonov. Sigur?

— Atât, Kutuzov!... Poate cineva îndrăzni mai mult în fața dumitale? Dar mă ține al dracului!...

— Sora de caritate te așteaptă...

Cu fișa simptomelor rezolvată de „medicul de bord“, cu seringă încărcată, Alexandru îi zâmbea cu cel mai cuceritor și profesional

zâmbet de soră medicală:

— Hai, Dom Estéban!... Curaj, astronautule! Întinde brațul... ridică mâneca...

Prin chepengul îngust al culoarului de control, Alexandru se strecură în sera navei. Ochii îi iscodeau, palmă cu palmă, încheieturile pereților, nervurile lor de întărire, îmbucarea geamurilor de microlit.

„Nu, aici încă nu mușcase hămesita gură. Dinții ei nevăzuți nu se înfipseseră încă...”

Victima unui lanț de accidente greu de explicat, cu unii dintre pereți atacați, mâncați de temuta eroziune cosmică, „Albatrosul”, abia evadat din capcana stelei duble, înainta purtându-și rănilile. Și neliniștea creștea. Drumul era însemnat mereu de noi și noi șubreziri în trupul navei. Pe de o parte nebănuite transformări chimice suferite de însuși materialul constructiv al rachetei, pe de altă parte îngrijorătorul proces de roadere a pereților exteriori ai navei și mai ales ai cabinei. La început, eroziunea nu era un motiv de îngrijorare pentru echipaj. Dar rapiditatea cu care cucerea nava era neașteptată. De când, cu câteva luni în urmă, cristalele de cuarț ale aparatelor de măsură începuseră să indice progresiva degradare a unor porțiuni din învelișul navei, oameni și aparate căutaseră cu aceeași îndârjire o soluție, dar fără niciun rezultat.

„Nu veți înregistra o eroziune mai mare de 0,2 angstromi⁷ pe zi”, îi asiguraseră proiectanții.

Constructorii fuseseră mai precauți. Ei prevăzuseră pentru „bordurile de atac” ale navei cea mai prețioasă protecție: un subțire strat de aur, întins pe câteva duzini de învelișuri escamotabile.

„Cum crește densitatea materiei difuze peste zece la puterea minus optsprezece grame pe centimetru cub, vă drapați nava în faldurile ei de aur...”

Erau și poeți acești constructori!...

„Albatrosul” însă era înzestrat cu un dispozitiv de autoalimentare. Poate tocmai acest aspect constructiv aparte contribuise la pierderea navei. „Microbii” misterioși ai degradării nu erau oare înghițiți o dată cu hrana motorului fonic, culeasă în plasa de materie a captatorului? Oricum, realitatea era că proiectanți și constructori la un loc nu izbutiseră să-i asigure „Albatrosului” o suficientă rezistență la încercările neprevăzutului.

Rouillé observase cel dintâi eroziunea. Accentuarea ei îi determinase să încerce navigația cu învelișurile de protecție. La început, lucrurile reintraseră în normal. Apoi...

— Este de neînțeles, spuse cu glas tare Alexandru. E confecționat doar din aur, metalul cel mai rezistent la eroziunea cosmică! Cu toate acestea, învelișul nostru se lasă ros, mâncat de

această hămesită „termită” de parcă ar fi o pavază de turtă dulce!

Consiliul de bord al navei, susținut în concluziile sale de rezultatele investigației coordonatorului electronic, hotărâse oprirea motorului fonic. Platonov părăsise nava pentru a cerceta la fața locului starea învelișului suplimentar de protecție.

Reîntoarcerea șefului de echipaj în cabina de comandă se petrecu într-o liniște apăsătoare. Tihon Semionovici le întinse, fără nicio vorbă, bucata aceea zdrențuită, găurită, mâncată parcă de carii — un rest al uneia dintre suprafețele de protecție, un rest care altădată fusese o foaie subțire de aur.

— Nu se poate... Asta nu mai este Fata Morgana, prietenii mei! Vă dați seama? Își manifestă Rouillé revolta.

Șeful de echipaj preferase însă să aștepte rezultatul analizei chimice, înainte de a blestema. Dar verdictul analizorului automat le confirmă bănuielele. Esența materiei din care era confecționat învelișul de protecție se schimbase. Materialul analizat nu mai era din aur, ci din amalgam, un aliaj de aur cu mercur... mercur apărut de nu se știe unde.

Ore întregi neașteptata concluzie a analizorului fusese răstălmăcită în toate chipurile. Aurul a fost, fără nicio îndoială, transmutat. Aurul în întregime? Nu! O parte din el. Mercurul se unise cu restul. Aceasta era singura explicație a apariției amalgamului, a cărei rezistență la eroziune nici nu putea fi luată în seamă. Deci peretele exterior era fără apărare...

— Transmutație... De ce transmutație? Nu, prieteni! Nu putem răspunde deocamdată. Dar eu propun, stăruie să trecem acum, pe loc, la analizarea peretelui de piatră. Încălzirea lui, mai mult decât permisă, din ultimul timp, nu este întâmplătoare, se aprinse Rouillé.

La numai o zi, urmasa adevărata lovitură. Transmutația apărui și în învelișul de piatră. Victima, de astă dată, era aluminiul, aluminiul din aluminații, feldspații și corindonul care alcătuiau cea mai importantă parte din piatra artificială a peretelui exterior. El se transformase în siliciu, un siliciu amorf, pulverulent, cu ușurință dislocat de eroziunea cosmică. Găurile apărute în peretele de piatră începuseră să fie unite pe alocuri de șerpuitorul fir al unor foarte subțiri crăpături.

Cedarea întregului perete devenise o chestiune de timp. Câțiva pereți auxiliari, barele unor pasarele de pe culoare, ba chiar și o pată opacă, o plagă apărută pe geamul circular, dovedeau un adevăr de necrezut. Nava era contaminată de o stranie transmutație chimică. Aceasta o „infecă” ici și colo, înaintând lent, dar fără oprire. Peste câteva luni nava va trebui poate părăsită. Dar cum? Există doar o singură posibilitate: abaterea drumului înspre cel mai apropiat sistem stelar cu planete proprii. Căutarea unui adăpost pe o planetă oarecare, ori, în cel mai rău caz, satelizarea în jurul acesteia.

Asta însemna abandonarea navei fotonice, trecerea pe bordul rachetei auxiliare pe care o purtau cu ei și care era destinată aterizării la sfârșitul călătoriei.

Să părăsească „Albatrosul”?... Dar nava însemna viața!

Hotărârea luată era un nou program, în care timpul însemna totul. Munca îi fură. Pentru o vreme, îngrijorarea dispăru din preocuparea lor. Nu trebuiau să se gândească. Viața se dovedea încă o dată biruitoare.

Motorul fonic fu oprit. Trebuia înștiințat Pământul. Mesajul înregistrat în programul unui aparat de emisie, închis într-un container special, fusese încredințat spațiului.

Astfel, „Albatrosul” vestea Pământului și „Rânduncii” surori inevitabilul său sfârșit.

Racheta auxiliară părea, din fericire, încă necontaminată. Rouillé se dăruise cu totul stelelor. Unei anume stele a unui anume sistem stelar. Șeful de echipaj porni din nou motorul fonic și „Albatrosul”, sfârșit de puteri, se luă încă o dată de piept cu Cosmosul pe drumul către o stea nu cu mult mai mare decât Soarele.

Și astfel trecu o zi, încă una... Rouillé calcula. Platonov, la pupitrul de comandă, supraveghea cadranele aparatelor de bord. Alexandru îl secunda. Trei perechi de mânuși roșii atârnavă în stânga bordului. Acele indicatoarelor își stăpâneau liniștite bătaia, luminițele pâlpâiau potolit... alte lumini mici lunecau nepăsătoare, o dată cu șuvoiul negru de afară. În navă totul părea încremenit: mâna lui Rouillé și umerii lui aplecați, ochii lui Platonov eu lumina zâmbetelor stinsă...

Târziu, ridicându-și capul, cu jocul cifrelor încă în privirea obosită, Rouillé întrebă:

— Ceva nou?

— Eroziunea continuă în același ritm. Transmutația aparent staționară...

Undeva, departe, biruind întinderile tulburi ale aceluiași ocean cosmic, „Rândunica” se îndrepta înspre pătratul stabilit din harta de referință, fără ca echipajul ei să bănuiască măcar zbuciumul care îi stăpânea pe cei trei de pe „Albatros”...

XII

— Nu conectăm amplificatorul auxiliar? Poate că ajutat de el, vom reuși să ne facem auzit glasul în receptorul celor de pe Pământ.

— Nu mai știu ce să răspund, Sven Knutovici!... Nu mai știu!... Ca să fiu sincer, nu cred că vom izbuti. S-ar părea că, din această zonă a Cosmosului, legătura prin radio nu se poate pur și simplu stabili. Stevenson ridică neputincios din umeri: am prelungit destul de mult

timp durată rezervată acestei încercări de legătură radio-intergalactică. Și pentru ce? Ca să captăm tot felul de semnale, dar niciun răspuns din partea Pământului.

— Să pornim mai departe la drum! hotărî Priroga. Ipoteza nerealizării acestei legături fusese prevăzută și ea ca o variantă a programului. Vom lua legătura după o nouă oprire. Poate că în alte condiții...

Dar pe neașteptate izbucni vocea lui Stevenson:

— Anastas Pavlovici, Anastas Pavlovici! Pământul! Auziți-i! Ei sunt! Ai noștri!... Releul de legătură!... Cu totul întâmplător... O emisiune dirijată pe o altă gamă de lungimi de undă decât cele stabilite! Totuși sunt ei! Auziți indicativul cosmic interplanetar.

Semnalele radio se auzeau acum limpede, difuzate în cabină prin microfonul coordonatorului general electronic. Apăsând pe o clapetă, Larsen porni traducătorul:

«... „Albatrosul”! Aici „Albatrosul”! NT3, NT3, „Albatrosul” cheamă Pământul! „Albatrosul” cheamă „Rândunica”! Aici „Albatrosul”! Pătratul 288 al hărții cosmice L₃. Coordonatele stelare de referință A₁₂-B₂₅ la direcție, și C₈-C₉ la adâncime... Pătratul 288 al hărții cosmice... Aici „Albatrosul”!...

Am pătruns într-o zonă periculoasă. Nava este atacată de un proces necunoscut de descompunere. Eroziunea atinge valori nepermise. Echipajul se pregătește să-și părăsească nava, trecând pe racheta auxiliară. Căutăm o planetă. Programul de radiocomunicații cu „Rândunica” și Pământul nu a fost realizat. Nu am captat niciun mesaj. Apelurile navei „Albatros” au rămas fără răspuns. Anunțați nava soră! Retransmiteți Pământului! Aici „Albatrosul”! Repetăm coordonatele stelare de referință: Pătratul 288 al hărții cosmice L₃. Direcția A₁₂-B₂₅. Adâncimea C₈-C₉. „Albatrosul” transmite: Vom lupta până la capăt!»

Glasul amuți. În cabina „Rândunicii” încremeni liniștea. Larsen, Priroga, Stevenson o simțeau uriașă, grea, apăsătoare, aproape materială.

— Mai încercă, Stevenson! vorbe Larsen și tresări la auzul propriului său glas. Mai încercă!... Rămânem pe recepția „Albatrosului”.

O oră, zece ore, o noapte, o zi și încă o zi, apoi, una după alta zilele nenumerate se scurseră în așteptarea unui nou semnal.

Dar „Albatrosul” părea că-și pierduse pentru totdeauna glasul. Pământul tăcea și el.

Accidentul, căci era limpede că nava soră suferise o catastrofă, nu fu comentat pe bord. Rând pe rând însă, Larsen, Priroga, Stevenson se adânciră în studierea pătratului 288 al hărții cosmice L₃. Rând pe rând își închiseră în ei nedumerirea. O zonă obișnuită, de vreme ce harta

însăși fusese desenată de „creionul” radio-sondelor, a radioecourilor și a celor mai plauzibile presupuneri științifice. L₃ — un ocean de materie difuză... poate chiar mai puțin difuză decât media obișnuită.

Larsen, în picioare, cu pipa stinsă în încheștarea dinților, cu brațele încrucișate pe piept, în spatele imensului geam circular, căuta răspunsuri la aceste întrebări, întrebări... întrebări... Cosmosul — un spațiu uriaș în care foarte slaba densitate a materiei este asociată cu o extraordinară diversitate de alcătuire a ei. Da! Despre acest dublu caracter al spațiului interplanetar și apoi interstelar vorbiseră mulți. Praful cosmic — atomii care se plimbă răzleți în imenși nori de materie, particulele de calciu și fier sau de fier și nichel, cristalele de gaz carbonic sau de gheață obișnuită... Cursele întinse de lumină, de la graiul culorilor ce nu mai corespunde întotdeauna temperaturii obiectelor care le emit și până la ciudatele fenomene de reflexie și refracție luminoasă din arsenalul cărora, cine știe, poate că nici iluziile optice nu lipsesc. Excepțiile chiar puteau fi justificate, explicate, dar abia după ce te-ai întâlnit cu ele și ai reușit să le învingi. Lui însuși i se întâmplaseră atâtea. Nu-l scosese oare pe Stevenson dintr-un veritabil curent de particule mari de fier, nu fusese nins de la tălpi spre creștet, undeva într-o convențională vale a acestui Cosmos atât de „altul” de fiecare dată când te întâlnești cu el? Dar ei... Cu ei ce se întâmplase? Își vor fi părăsit nava? Și-i închipuia instalați în cabina rachetei auxiliare de reîntoarcere, bună să te poarte doar câteva miliarde de kilometri prin Cosmos, să te ducă de pe o îndepărtată stație interplanetară înapoi pe Pământ... Căutau o planetă... Poate că au și găsit-o... Odată ajunși acolo însă? Ce vor face și, mai ales, câtă vreme vor rezista? Platonov, Rouillé și Cazacu se vor adăuga oare lungului șir de eroi căzuți la datorie în spațiul extraterestru?...

Era târziu, în cursul unei dimineți, poate în a cincisprezecea din ziua primirii mesajului.

Nu. Era zadarnic să mai încerci. Echipajul „Albatrosului” nu putea fi ajutat... Îi împiedica natura, rațiunea... Programul de zbor trebuia reluat... același fără nicio modificare. Cu un glas ce voia să pară firesc, nepăsător chiar, Priroga îl făcu atent pe Stevenson:

— Am verificat starea dispozitivelor de control. Pregătește-te în vederea trecerii din nou a navei în regim de zbor activ...

Fără vorbe, Larsen răspunse doar cu un semn aprobator din cap privirilor englezului și rămase mai departe, în picioare, în mijlocul cabinei. Mesajul „Albatrosului” îl făcuse să fie și mai îngrijorat de nereușita stabilirii contactului cu Pământul. Venea să-i întărească o bănuială de mult încolțită în gândurile lui. Și în cursul unor alte drumuri cosmice, chiar în strâmtul cadru al sistemului solar, se întâmplase uneori să nu se reușească stabilirea legăturii radio. Era un fenomen a cărui cunoaștere ar fi putut să lămurească ultimele

nedumeriri cu privire la perturbările radiației radio a nebuloaselor extragalactice.

Trecuseră mai bine de 30 de ani de când savanți cu renume mondial, ca Raber și T. S. Sklovski, căutaseră dezlegarea acestei enigme. „Un subiect demn, cu adevărat, de o întreagă cercetare, gândea Larsen. Priroga are perfectă dreptate când susține cu atâta convingere că tot ceea ce se cunoaște până în prezent despre natura și propagarea radioundelor nu ajunge pentru a ne explica destul de limpede cauza neputinței noastre de a intra în legătură cu Pământul. Recepția mesajului emis de containerul „Albatrosului” avusese totuși loc. O lungime de undă este ca și o fereastră deschisă, comunică prin ea. Tehnica radioastronomiei cunoaște existența multor astfel de „ferestre” deschise spre nesfârșit. Le-a aflat ea oare până astăzi pe toate? Nu!...

— Compartimentul de legătură cu motorul auxiliar este în cea mai perfectă stare. Instalațiile funcționează normal. Izolația peretelui etanș de protecție dinspre motoare bună, anunță din pragul culoarului, care conducea spre postul de control al compartimentelor de legătură, Stevenson.

— Priroga? se auzi glasul șefului de echipaj.

— Am declanșat, răspunse Priroga, trăgând cu o scurtă smucitură maneta.

Stevenson deconectă legăturile stației de radioemisie și recepție; erau inutile, o dată cu reluarea cursei active a rachetei. Închise apoi aripile de protecție ale aparatului care se plia în perete.

În bord, luminițe roșii, galbene, verzui și albastre-alburii începură să clipească pe rând. Unul după altul, cadranele aparatelor se treziră la viață, tremurându-și cu timiditate, cu emoție parcă, acele indicatoare. Etapă cu etapă, programul automat al pornirii, impus uriașei rachete de declanșator electronic, intra în acțiune, devenea o realitate.

— Priroga, ești bun să-mi întinzi harta cosmică?

— Poftim, Sven Knutovici!

Cu harta în mână, șeful de echipaj își aținti o clipă privirea în ochii albaștri, luminoși ai ucraineanului.

— Stevenson! chemă el, cu un glas parcă neobișnuit, șovăitor. Notează, Stevenson: Coordonatele stelare de referință aceleași: B₃₃-H₁₆ la direcție și C₅-C₆ la adâncime.

Apoi, cu o mișcare hotărâtă, apăsă un mic buton abia ieșit din peretele lateral.

Liniștea cabinei primi gingașa melodie a Pastoralei de Bach. Dintr-o dată, bordul rece, întreaga cabină cu aparate, manete, comenzi, ceasornice, semnale căpătă o căldură de cămin... Era căminul lor, singurul, ani și ani în șir, dăruit, regăsit într-o frântură de melodie.

...Și Larsen, și Priroga, și Stevenson își rumegau gândurile și le închideau în inimile lor...

XIII

Soarele „anonim”, în a cărei atmosferă magnetică pătrunsese „Albatrosul”, își avea minuscula lui familie, alcătuită din patru planete, răspândită pe o întindere de cinci ori mai mare decât aceea a sistemului solar.

Platonov, Rouillé și Cazacu le cercetară rând pe rând, în ochi cu întrebarea mută a oricărui drumeț rătăcit ce bate în poarta primei case răsărită în cale: Ne vor adăposti?...

Cel dintâi corp planetar și cel mai mare, comparabil prin dimensiuni cu Jupiter, era un foc viu, din vatra căruia uriașe protuberanțe își revărsau până departe în jur limbile de jar...

A doua planetă, cu mult mai mică, părea a fi un deșert încins, asemănător poate lui Mercur, uscat, fără pic de apă, fără atmosferă, ogindindu-se mereu cu aceeași față în undele de lumină ale Soarelui central.

O uriașă sferă de gaze — amoniac, metan, oxizi de azot — citise analizatorul automat, urma fantomatică, o prelungă orbită eliptică, rotindu-se cu fantastică repeziciune în jurul unui ax de două ori mai înclinat decât cel al Pământului. Era cea de a treia poartă la care bătuse „Albatrosul”.

Rămăsese încă cea mai îndepărtată, cea din urmă... Nava gonea în direcția ei. De departe părea un corp ceresc răcit, având probabil o crustă solidă. Ciudata sferă apărea albăstrie și voluminoasă atunci când o luminau razele Soarelui, mică și cu totul neagră atunci când, trecând în mișcarea-i aparentă peste discul acestuia, era privită dinspre partea ei întunecată. Părea a fi un întreg din două jumătăți alipite; una mai mare decât cealaltă, una cu atmosferă densă, alta lipsită de orice înveliș gazos.

Calculându-i primele caracteristici astronomice, Rouillé stabili existența unei foarte lente mișcări de rotație, influențată de schimbările de volum. „Pare să alerge gâfâind în lungul unei orbite nestabile. E bizară...”

— O vom cerceta, spuse Platonov, parcă răspunzând gândurilor lui Rouillé.

Planul lui Rouillé era destul de logic. Cu motorul stins, „Albatrosul” urma să devină o planetă artificială — un al cincilea corp ceresc gravitând în jurul soarelui necunoscut. Doi dintre astronauți trebuiau să „recunoască” enigmatica planetă nestabilă cu racheta auxiliară, în timp ce al treilea, din navă, urma să încerce stabilirea

legăturii radio cu nava soră ori chiar cu îndepărtatul Pământ. Desfășurarea în continuare a lucrărilor atârna de rezultatul investigațiilor primilor doi. Existau două alternative: sau abandonarea navei și stabilirea pe planetă, sau satelizarea permanentă a rachetei auxiliare în jurul planetei, dacă solul planetar s-ar fi dovedit neprielnic. Faptul că rezervele de oxigen și posibilitățile proprii ale micii nave auxiliare asigurau o supraviețuire de aproape un an terestru le îngăduia astronautilor să lucreze la îndeplinirea planului lor cu calmul necesar.

Salvarea materialului științific adunat pe parcursul imensului drum străbătut printre stele fusese rezolvată. Două duzini de cutii pline cu cristale, care înregistraseră totul, cifră cu cifră, imagine cu imagine, se aflau acolo, în dulapul scund de metal din peretele cabinei, înainte de abandonarea navei un container special, conținând toată recolta de date științifice a îndelungaților ani de zbor, va fi lansat în spațiul interplanetar pe o orbită circumsolară. Un emițător permanent alimentat de baterii stelare va asigura cel puțin 10—15 ani semnalizarea.

Îndepărtatul Pământ!... Gândindu-se la toți cei rămași acolo, Tihon Semionovici știa că niciodată echipajul navei „Albatros” nu va mai avea prilejul să calce pe pământul minunatei planete albastre.

Își privi pe furiș tovarășii. Rouillé pregătea aparatele de investigație a planetei de care, cu fiecare oră, se apropiau tot mai mult. Alexandru Cazacu, adâncit în caietele lui, rezolva problemele de calcul ale eventualei coborâri...

Nu arătau ca niște condamnați. Dom Estéban nu-și uitase glumele. Mereu scotea la iveală altele și altele, din miraculosul său sac, ca și cum inevitabilul sfârșit nu ar veni niciodată.

XIV

— Nu, dragii mei! își încheie expunerea Thor Rawendahl. Cu toată durerea, trebuie să recunoaștem adevărul aspru și necruțător: sunt pierduți!

Oamenii de știință ascultară concluziile președintelui Federației internaționale de astronautică în cea mai adâncă tăcere. După ani de investigații, în decursul cărora fusese epuizat tot arsenalul mijloacelor tehnice de care dispuneau pământenii, nu se reușise stabilirea contactului radiointergalactic cu cele două nave surori plecate în explorarea Cosmosului.

Trecuseră de atunci mai bine de șapte ani și nimic nu furnizase vreo indicație cât de neînsemnată despre soarta celor două echipaje. La început, specialiștii explicaseră tăcerea navelor prin rațiuni care

țineau de natura particulară a întinderilor cosmice: brâuri de materie difuză, insule sau nori de particule opace, uriașe câmpuri magnetice gata oricând să împiedice și să tulbure orice contact radio...

Dar cu numai un an în urmă, stațiile de recepție din releele interplanetare „vorbiseră” cu o altă navă astrală, aflată încă pe drum spre un îndepărtat sistem stelar. Într-o etapă de zbor pasiv, corabia siderală își făcuse auzit glasul de la o distanță de nu mai puțin de 30 de trilioane de miliarde de kilometri. Scurtul mesaj primit din Cosmos de la o asemenea depărtare, adânci convingerea multora că cele două nave se pierduseră cu adevărat.

Rawendahl considera că alte încercări de a stabili cu ei vreun contact nu mai aveau niciun rost. Ceru chiar să se comunice în mod oficial lucrul acesta.

Luând în continuare cuvântul, profesorul Alexiu, din București, interveni cerând să se mai amâne totuși publicarea concluziilor la care ajunseseră atât președintele, cât și o bună parte dintre membrii comitetului de conducere al Federației:

— Nu numai recunoștința pe care o datorăm celor ce nu-și precupețesc eforturile și uneori nici chiar viața pentru a supune natura, dezvăluindu-i tainele, ci și o datorie profund umanitară mă îndeamnă să vă cer această amânare. Eu nu pot uita că la Kiev și Moscova, la Oslo și la Paris, la Londra și la București, șase familii așteaptă cu statornică răbdare și cu crescândă neliniște cea mai mică, mai neînsemnată veste despre „Rândunica” și „Albatros”. Tuturor acestor oameni nu avem dreptul să le răpim printr-un comunicat, dat acum, orice speranță în reîntoarcerea celor plecați. Cu toate că apreciez pe deplin referatul președintelui nostru, eu, unul, declar aici că mai cred încă în posibilitatea revenirii lor!

Cuvintele savantului român deșteptară în sală o vie rumoare. Doctorul Maurice De la Martinière, director de studii al laboratorului de astrofizica de la Chamonix, merse mai departe:

— O comisie de savanți este convinsă că după șapte ani de la plecare și doi ani de întârziere, echipajele navelor surori nu se mai întorc. Perfect! Cine spune asta? Cifrele, cercetările infructuoase, legăturile neizbutite și toate celelalte adevăruri pe care nu le contest și a căror înșiruire a durat mai bine de două ore și jumătate. Concluzia? Propunerea președintelui nostru de a se înceta încercările atât de costisitoare de stabilire a legăturii și de a aduce la cunoștința întregii lumi acest lucru. Nu, dragi prieteni! Trebuie mers mai departe! Eu, unul, sprijin nu numai continuarea în același ritm a cercetărilor, ci chiar intensificarea lor. Faptul că alții au vorbit de foarte departe, în timp ce ei continuă să tacă, nu mi se pare un argument suficient de convingător. Să se stăruie! Și apoi, vă rog să-mi permiteți să aduc o critică felului în care au fost efectuate aceste cercetări. Să afectezi

doar două stații exterioare și un singur radiotelescop de pe Pământ înseamnă să oferi prea puține șanse de captare a vreunui mesaj de la cei care lipsesc. Oare nu ar fi fost mai potrivit ca, pe o anumită durată, toate stațiile extraterestre de ascultare și marile radiotelescoape din sistemul internațional de radioinvestigații cosmice să fie mobilizate pentru această căutare? Poate că de multă vreme mesajul lor ne-a și trecut, cum s-ar zice, „pe lângă urechi“, fără să-l fi băgat în seamă...

Discuția se aprinse. Astrofizicianul sovietic Staniukovski sprijini cu căldură cererea lui De la Martinière. Alexiu reveni la cuvânt, asociindu-se și el părerilor acestuia.

Pentru a limpezi lucrurile, propunerea savantului francez fu pusă la vot.

Târziu, în cursul nopții, comitetul de conducere al Federației hotărî să amâne cu încă doi ani anunțarea oficială a pierderii celor două nave, prelungind cu același răstimp și chiar intensificând cercetările destinate unei eventuale captări a semnalelor emise de către cele două echipaje.

Când peste două luni cinci dintre stațiunile exterioare ale Pământului captară de repetate ori mesajul echipajului de pe „Albatros“, Thor Rawendahl îl chemă pe savantul francez prin videofon:

— Da, domnule De la Martinière! i se adresă el îndepărtatului său interlocutor. Ați avut dreptate! Faptul că glasul lor a străbătut până aici, chiar dacă ne aduce dramatica veste a accidentării unei nave și probabil a pierderii ei — căci cine ar mai putea crede azi cu puțință salvarea lor? — ne întărește totuși încrederea că într-o zi vom „vorbi“ poate și cu ceilalți și, mai ales, că cel puțin ei se vor reîntoarce.

XV

Estéban Rouillé contemplă filmul în tăcere. Fotografia planetei de care se apropiau, făcută în lumină infraroșie, începea să-și dezvăluie tainele. I-o înapoie lui Cazacu:

— Ah! c'est ça... Apă, vapori de apă, numai apă...

— Ceea ce înseamnă că de fapt nici nu avem de-a face cu o planetă. Ne învârtim în jurul unei...

— ...mingi, o minge de gheață, gravitând în jurul Soarelui. Când o luminează, încălzind-o, se transformă în vapori. Când se lasă noaptea, volumul aparent se „strânge“, mingea de gheață se reface. Iar rotația...

— ...două sute patruzeci de ore terestre, murmură Alexandru

Cazacu.

— Da! Rotația care durează zece zile, mână, ca un imens tăvălug, schimbul continuu de apă dintre gheață și vapori, de la răsărit spre apus.

— Peste fața acestei uriașe lacrimi înghețate.

— Încă un poet!...

— Poezia nu moare niciodată, pentru că poeți se nasc mereu, Dom Estéban! Iată!... Privește această linie galbenă!...

— Dumnezeu! exclamă uluit Rouillé. Dar are foarte multă sare apa aceasta!

— Când vom intra pe orbita de satelizare, înconjurând acest corp ceresc, ne vom da mai bine seama cu „cine” avem de-a face. Va trebui să-l studiem cu atenție! Nu pare să provină din lumea Soarelui în jurul căruia gravitează.

— Dar sarea? Sarea se depune! Cu fiecare nouă evaporare, sarea din apă alcătuiește o pătură care se îngroașă. Bobul acesta de gheață trebuie să fie alcătuit din straturi succesive de gheață și sare.

— Și apa? Cu apa ce faci?... S-ar putea să existe și apă lichidă, prinsă undeva în interior. Totul depinde de felul în care s-a născut această ciudățenie.

— Și noi, bieții de noi ! Am luat-o drept planetă veritabilă! Mais c'est affolant! Și totuși este o planetă... Uneori mi se pare că tot ce se întâmplă e prea mult pentru puterea de înțelegere a unui biet om.

Discuția se încinse, aprigă. Alexandru, de dragul unei explorări imediate, ar fi fost în stare să coboare pe loc, în scafandrul său individual, pentru a afla cât mai repede adevărul despre natura enigmaticului corp ceresc.

— Mais vous êtes fou, mon vieux! Ești curat nebun!

— Costumul rezistă la temperaturile extreme de minus 175 grade Celsius, pe timp de noapte, și 160 de grade la Soare. Atmosfera permite o cădere parașutată de la înălțimea de 20 kilometri. Dacă vom trece pe o orbită de apropiere convenabilă...

— Și apoi? Întrebă Rouillé. Apoi te vei îneca în saramură sau mai știu eu în ce! Să lăsăm gluma!... Întâi satelizare, studiu și abia după aceasta descinderea. Va trebui să-l anunțăm și pe Platonov. Nu ne putem angaja orbește în aventura unei explorări propriu-zise, realizate cu orice preț. E nevoie să știm mai mult despre natura planetei înainte de a întreprinde manevra de coborâre.

O dată, de două ori, de trei ori, de nenumărate ori, racheta auxiliară dădu ocol ciudatei planete. Vapori de apă și gheață. Gheață și vapori de apă. În cele din urmă, hotărârea de-a coborî fu totuși luată.

— Vom încerca să abordăm această lume de gheață, atât de schimbătoare, într-una din zonele ei polare. E o regiune mai puțin expusă la schimbări extreme. Vom lua contact cu...

— Cu gheața, dragul meu! preciză sarcastic Dom Estéban. Solul este rezervat pentru alții mai norocoși!

XVI

Maria Cazacu privea pe fereastră. Era liniște în laborator. Irina, care venise cu scrisoarea, nu mai găsea acum, în noianul gândurilor învâlmășite, nicio vorbă.

Ce i-ar fi putut spune ea, Irina? În clipele de descurajare, regăsise speranța mereu pâlpâind în glasul domol al Mariei Cazacu, în gesturile ei potolite, în dârzenia și în încrederea ei de nezduncinat. Cu câtă tărie aștepta neobosită, muncea, trăia...

Era toamnă. Frunzele îngălbenite cădeau pe alei. Soarele pălit juca pete de lumină aurie în luciul ferestrei. Un copil alerga purtând înălțat avionul cu hârtia aripilor întoarsă de vânt. O smucitură scurtă și botul cu muchiile ascuțite se înalță...

Cu o mână sprijinită de geam, Maria Cazacu urmări cu privirea avântarea de-o clipă. Gândurile i se întoarseră la scrisoarea lui Ascaniu.

„Mamă, astăzi niciun om de știință nu poate răspunde cu siguranță dacă ei se vor mai întoarce. Nu are rost să mă pierd în explicații științifice și relatări prea lungi.

Captarea mesajului containerului a mai prelungit totuși așteptarea, cercetările. Vom continua să emitem semnale...

Mamă, curajoasa mea mamă, aș vrea să te îmbrățișez, să fiu lângă tine ca să-ți spun... să-ți spun că vom mai fi fericiți. Scrise, vorbele își pierd căldura. Mamă, atunci, atunci când au înregistrat mesajul, ei trăiau. În adâncul inimilor noastre să nu șovăim. Eu vreau să cred și cred în succesul zborului lor. Să crezi și tu, mamă! Nu te lăsa copleșită! Nu e totul pierdut atunci când se abandonează o navă...”

Răscolind prundișul aleii, copilul alerga cu ochii în Soare.

„Cresc copiii, șopti gândul Mariei Cazacu, cresc... Mai ieri Ascaniu, nu mai înalt decât iarba săltată, îmi strivea în palmă cu gura lacomă frăguțele culese pentru el... Acum iată-l, omul mare care mă ocrotește...”

Pe luciul alb al peretelui de faianță se căutau umbrele ramurilor frământate, răstrânte prin fereastră.

Maria Cazacu își întoarse privirile. Cu palmele adunate în poală, Irina îi zâmbea cu ochi triști. Prea triști...

— Dar Irina, fata mea! Nu sunt de loc deznădăjduită. Eu cred

că se va întoarce. Cred! Și totul va fi ca mai-nainte...

„Ca mai-nainte?... Dar șuvița asta aproape albă ce-ți lunecă pe tâmpla stângă nu o aveai mai înainte, Maria Cazacu — curajoasa mea Maria Cazacu”, îi răspunse în minte Irina, repetând pe negândite vorbele din scrisoarea lui Ascaniu.

XVII

Curentul circular îi împinse cu iuțeală dincolo de marginea promontoriului. Și aici același peisaj polar, încremenit în gheața translucidă, învăluia insula — o insulă înaltă, cu golful îndrăzneț decupat în conturul coastelor, cu avântate surplombe împietrite peste undele netulburate de valuri, purtând înghețatele amprente ale nenumăratelor furtuni, care îngrămădiseră pe alocuri adevărate humockuri⁹, făurind o bizară varietate de priveliști. Vâslind cu nădejde din ramele improvizatei lor ambarcațiuni, cosmonauții abordară țărmul de gheață. Câteva ore mai târziu, în cel dintâi igloo¹⁰ extraterestru înălțat vreodată, cei doi exploratori își consumau primul lor ceai. De alge, bineînțeles!...

De la prima „luare de contact” cu gheața, Estéban Rouillé și Alexandru Cazacu desfășuraseră minuni de efort și ingeniozitate. Singurul necaz era deteriorarea aparatului de radioemisie de la bordul rachetei. O ultimă manevră — nu cu totul fericită — pricinuisese acest accident. Lucrurile însă se puteau remedia. Vor construi o bază stabilă pe „pământul” de gheață, o vor înzestra cu o antenă și se vor strădui să redea glasul emițătorului pentru a-și păstra legătura cu șeful de echipaj.

Racheta auxiliară se afla nu departe, dincolo de insulă, pe țărmul domol al golfului „Albatrosului”. Insula, o dată recunoscută, fusese „ocupată” în numele echipajului de Dom Estéban, în care — după cum susținea el — se treziseră latentele virtuți de explorator, moștenite de la un strămoș îndepărtat, fost marinăr de lungă cursă în gloriosul echipaj al lui Cavalier de la Salle¹¹. Tot Rouillé avusese ideea construirii unei case de gheață. Motorășele celor doi scafandri individuali, transportate și ele pe insulă și rânduite cuminte acum în spatele noii lor locuințe, fuseseră de neprețuit în săparea adăpostului și apoi chiar la tăierea marilor blocuri de gheață. Slaba atracție gravitațională a globului de gheață pe care se aflau le ușurase munca. Activitatea neîntreruptă, căreia i se dăruiseră din plin de când descoperiseră insula, crease o atmosferă de optimism, întărită de primele constatări făcute. Existența apei, din belșug, în zona în care coborâseră și posibilitatea de a-și completa rezervele de oxigen prin extragerea lui din apă sau chiar din gheață, toate acestea readuseseră

buna dispoziție în noua lor existență.

— Suntem azi niște foști astronauți, Cazacule.

— Abia aștept să instalăm antena, Dom Estéban. Abia atunci... Eh! Vom mai vorbi...

— Cinstea de a fi robinsonii acestei imense sfere de gheață nu ne scutește de posibilitatea unor surprize. Și surprizele pot fi și neplăcute. Ele nu sunt închise întotdeauna într-o cutie cu bomboane de ciocolată!

Determinând elementele astronomice ale ciudatului corp planetar, Rouillé aflate încă dinainte de coborâre lucruri surprinzătoare. Deși înzestrat cu o lentă mișcare de rotație, globul înghețat prezenta totuși zone, ca aceea în care poposiseră ei, în care pe o restrânsă suprafață de gheață apa și vaporii de apă se păstrau oarecum în echilibru. Analizele dovedeau că, de fapt, uriașa minge de gheață avusese inițial o alcătuire omogenă. Diferențierile apăruseră probabil ca urmare a repetatelor topiri și înghețări ale materiei din care era alcătuită. Foarte curând cei doi pământeni se convinseseră și de alte ciudățenii. Nu lipseau nici furtuni de zăpadă, nici adevărate uragane, aducând de departe, dinspre zonele ecuatoriale ale corpului ceresc, ploi fierbinți.

Umorul dulce-amar al francezului era stârnit pe loc:

— La ora cinci nu conta pe mine! Îmi voi lua baia „fierbinte”...

— Asta numai dacă „cerul” va binevoi...

Marea Leningradului, arhipelagul tirolez, peninsula Paris se adăugară golfului Albatrosului, iar alte noi descoperiri așteptau să fie înscrise pe atlasul închinat de Rouillé celei dintâi investigări geografice a noii planete „Tethys”.

— Eu aş mai aștepta, mon vieux! Nu știu dacă avem de pe acum suficient temei s-o numim astfel. „Tethys”... Nu zic că un asemenea nume nu s-ar cuveni unei planete adevărate, acoperite de apă în întregime, dar...

— Astea sunt prejudecăți, Dom Estéban! comentă Alexandru Cazacu. Pe mine mă preocupă mai mult originea acestui corp ceresc.

Lăsându-l pe Alexandru Cazacu la baza din insula „Gheții eterne”, ocupat cu instalarea antenei și repararea emițătorului, Rouillé colinda zi de zi meleagurile din jur, lărgind sfera de cunoaștere geografică a planetei. Noi insule, golfuri, depresiuni de gheață, din care nu lipsi nici „valea celor 30 de gheizere”, se adăugară celor întâlnite și consemnate în atlas.

În cea de-a opta zi de la debarcare — era spre seară — emițătorul prinse glas:

— Condiții de rezistență îndelungată, transmiteau cei de pe insulă.

— Situația staționară. Niciun nou efect de transmutație, informă Platonov.

Și după ce fură schimbate primele impresii, șeful de echipaj hotărî:

— Vă acord încă 10 zile pentru a lărgi baza de informații despre „Tethys”. Până atunci voi continua să caut legătura radio cu cei de acasă.

Exploratorii își continuau activitatea. Șeful de echipaj avea dreptate. Aveau nevoie de informații cât mai precise pentru a lua o hotărâre de care atârna propria lor soartă. Recunoașterile deveneau din ce în ce mai îndrăznețe. Pe zi ce trecea însă, astronautilor le venea cîot mai greu să-și explice formarea corpului cosmic, în a cărui zonă polară septentrională se aflau.

Într-o zi, Alexandru Cazacu escaladase un brâu de gheață. În urmă cu câțiva pași, Rouillé încerca, profitând de condițiile pe care le oferea redusa gravitație, să-l ajungă. Făcându-și vînt, se repezi într-un salt spre creasta înghețată. Calculase pesemne greșit căci, în loc să atingă locul dorit, alunecă alături, prăbușindu-se într-o neașteptată crăpătură.

— Hei, Rouillé! strigă mai mult în glumă Alexandru în laringofonul căștii. Rouillé, unde ești? De ce nu te ții după mine?...

De sus se desfășura o minunată vale de gheață, limpede ca sticla, strălucitoare, orbitoare. Înmărmurit în fața imensului „patinoar”, ce-și luneca întinderea de oglindă până departe în zare, Alexandru Cazacu se opri încercînd să determine cu ajutorul micului său locator poziția neobișnuitului lac solid. Rouillé însă, căruia ar fi voit să-i arate această nouă frumusețe a lui „Tethys”, dispăruse.

— Rouillé, unde ai rămas? Rouillé! își repetă Alexandru chemarea.

— Aici... Întoarce-te și coboară!

— Nu mă întorc. Urcă dumneata! Am descoperit ceva deosebit: un lac de cleștar.

— Nu mă urc. Sunt sătul de lacuri, insule și peninsule... Eu am găsit ceva cu mult mai interesant. În stînga punții de gheață, cum o urci, se deschide o crăpătură. Poți să-ți dai drumul fără nicio teamă. Dacă ajungi jos... Dar vino odată!

Curios, Alexandru se întoarse. Larga crăpătură se căsca sub picioarele lui.

— Rouillé!

— Haide, dă-ți drumul!

— Sosesc, își anunță Cazacu saltul în gol.

Ajunse jos, pe podeaua de gheață veșnică a unei adevărate grote. În lumina ce se prăbușea de sus, răsfrîntă și repetată de stalactitele și stalagmitele crescute ca niște colți ai unei uriașe guri căscate, privi uluit în jur.

— Dar unde ești, Dom Estéban?

— Aici, prietene! Ridică-ți puțin privirile! Nu mă vezi încă?

Sunt aici sus, călare! Ce păcat că nu ai un Kodak! „Helas, ou sont les temps d'antan!”¹²...

În sfârșit îl văzu și nu-i veni să-și creadă ochilor. Urcat pe greabănul unui uriaș animal, cu forme fantastice, un tripod asemănător oarecum iguanodonilor care populasera altădată Pământul, Rouillé scoase un sălbatic strigăt războinic. Animalul fusese evident amfibiu, cu pielițe înotoătoare la picioare și coadă de pește. Părea turnat din piatră și învăluit într-o zdравănă coajă de gheață... Înghețase cândva, de mult, o dată cu undele mării în care înotase.

Tot Rouillé — pe care cu totul neașteptata descoperire îl făcuse gălăgios — izbucni fără a lua în seamă uluirea lui Alexandru:

— Dar e de neiertat! O totală lipsă de prevedere!... Când mă gândesc că au rămas agățate deasupra ușii glisante...

— Cine?

— Mănușile mătușii Olafsson! Vrei să spui poate că nu ar fi fost nimerite în acest decor?... Apoi, fără să mai aștepte un răspuns, continuă: îmi retrag ezitățile. Cu adevărat, Tethys cette boule de glace¹³... Închipuie-ți o catastrofă cosmică. O planetă, o planetă dăruită de natură cu tot ce îi trebuie pentru a-și purta numele și care dintr-o cauză sau alta explodează... Un imens ocean, aruncat în spațiu ca un strop de apă cu diametrul de paisprezece mii de kilometri. „O lacrimă cosmică”, ca să te citez. Se pierde în Cosmos, purtând în sânul său de unde încremenite întreaga lume de plante și de animale marine, de pești... Nimerește apoi într-un sistem solar îndepărtat. Soarele, lacom, o prinde, îi frânează rotația, iar noi...

— Noi o descoperim! Ingenioasă ipoteza dumitale.

— Și nimeni, nici chiar cel mai fariseu dintre geofizicienii terestri nu ar putea dovedi că nu-i adevărată. Așadar, aceasta e enigma!

— Iar noi... sugeră Alexandru Cazacu, înveselit.

— Noi trebuie să le mulțumim „microbilor” care ne-au atacat „Albatrosul”! Fără ei, eu, unul, nu aș mai fi avut ocazia să descopăr acest splendid exemplar amfibiu de Tripodon Rouillensis! Sper că-mi vei îngădui să consemnez la loc de cinste toate acestea în jurnalul nostru de călătorie!

Rouillé schiță apoi cu repeziciune imaginea ciudatei fosile.

— Avem acum și ilustrații, Cazacule. Inedite. Picătura aceasta de apă salmastră înghețată trebuie explorată „a fond!” Sunt convins că și Tihon Semionovici, când va afla, ne va da dreptate. De altfel, prietene, să-ți spun ceva: nu numai că sunt împăcat cu soarta care ne-a împins aici, dar mâine dacă ar veni să ne scoată de aici vreun salvator prea grăbit, eu, unul, aș mai rămâne! declară ritos Dom Estéban. În zonele de mare variație ale temperaturii s-ar putea întâmpla să descoperim și vreo activitate vie. Viața este doar legea generală a

Cosmosului. Lipsa ei constituie o excepție. Apoi nu uita spori de alge albastre! După ce vom fi cu toții pe planetă vom încerca să-i aclimatizăm. Te vei ocupa personal de aceasta ca să nu te plictisești așteptând legătura radiointergalactică. Deocamdată, proviziile alimentare pe care le putem salva din navă ne vor fi suficiente pentru un an, poate chiar și mai mult. Apoi...

— Am început să nu mai știu când glumești, Dom Estéban. Apoi... vom descoperi mine de biftec?

— De ce nu? „Dans le meilleur des mondes, tout est possible“¹⁴, cu o singură condiție: să nu disperi niciodată!

XVIII

— Vom putea pleca cu toții. Vom trece proviziile pe racheta auxiliară. Materialul documentar nu va mai fi pus în container și lansat în spațiu. Îl vom lua cu noi, pe planetă. Dom Estéban are perfectă dreptate: timpul lucrează pentru noi!...

Rezultatele ultimelor determinări astronomice făcute de Platonov și informațiile culese de cei doi pe planetă, în răstimpul celor 34 de zile cât durase explorarea, fuseseră înregistrate în microcristale. Cu caseta în mână, Platonov se îndreptă spre dulapul de metal în care se afla restul informațiilor culese și prelucrate pe drum, rodul atâtor încercări, comoara științifică a unei călătorii cosmice până acum fără pereche. Deschise dulapul. Stranie, ireală, jucându-și nuanțele în fantastice irizații, lumina vie îl făcu să închidă pentru o clipă ochii. Izvora de acolo de unde fuseseră casele. Luând, una după alta, cele mai neașteptate forme și contururi, o inegalabilă succesiune de creații geometrice, cu fețele dintr-o lumină schimbătoare, țesând o neverosimilă pânză din cele mai negândite nuanțe, uluia, amețea, fascina...

Cu privirile prinse în jocul mereu altul — învârtejire de cuburi, paralelipede, sfere, conuri, octaedre; fluturări cu efemere transparente cristaline, cu cioplituri de romburi, triunghiuri, sectoare de cerc, toate decupate cu o uimitoare precizie de foarfecele întâmplării, al umbrei și luminii — Platonov își căută un sprijin mâinilor care, șovăitoare, se desprinseseră de pe ușile dulapului.

— Rouillé! Cazacu! chemă cu glas sugrumat.

Focul neîntrerupt al luminilor, în care geometria își etala parcă toată puterea de creație, continua să-și tremure irizațiile.

Încremeniți în spatele lui Platonov, Alexandru și Rouillé, cu ochii mari deschiși, nu-și mai puteau dezlipi privirile de la fantasticul spectacol.

Pe neașteptate, lumina vie se mistui. O zăpadă cenușie, murdară,

poroașă, acoperi locul în care dansaseră culori și străluciri. Casetele nu mai erau. Și nimic din restul obiectelor de pe polița de aluminiu. Polița însăși era mâncată, roasă, și abia se mai susținea în adâncul dulapului. Într-o margine scânteiau pe alocuri, negre, cristale mărunte și ascuțite.

Tăcerea în care uluitorul foc viu își jucase geometricele stihii în dulapul de bord se prelungi. Reale, palpabile, efectele celor desfășurate sub privirile astronautilor rămâneau singura dovadă a tot ceea ce se petrecuse.

Mâna lui Platonov se lăsă grea pe umărul lui Cazacu.

— Repede, dragul meu, desprinde un cristal! Examinează-l! Pare a fi carbură de siliciu... Încep să pricep. Ah, dacă am putea să le spunem și celorlalți, tuturor celorlalți! Lumina aceasta vie e cataliza transmutației. Tot ceea ce am văzut, asta a fost... Metalele s-au transformat! Au trecut din unul în altul. Aluminiul a devenit siliciu, cuprul s-a preschimbat în zinc. Acele acelea cenușii...

— Naiba să mă ia! se trezi din uluială Rouillé. Dar atunci strălucirea aceea...?

— Niciun singur cuvânt până nu controlezi. Să încercăm cu slabele noastre posibilități actuale. Este evident: casetele purtau în ele germenele. Fuseseră contaminate.

— Și noi care voiam sa le transbordăm. Sărmanele noastre constatări științifice!...

Folosind micul analizator de materie cosmică al navei, Alexandru află între atomii din care era alcătuită pulberea cenușie prezența unor granule de natură necunoscută.

— Granule! șopti îngândurat Tihon Semionovici. Granule asemănătoare, prezentându-se într-o singură formă, dar acționând între ele pentru a crea, într-un fel sau altul, ceva complex și variat. Aidoma unor sfârleze. Se rotesc. Au un moment propriu de rotație... Cazacu! chemă cu vocea coborâtă șeful de echipaj. Ai isprăvit determinarea spinului — a momentului de rotație internă a acestor curioase particule? Pentru ca tot ceea ce am trăit să fie adevărat, ar trebui să aibă o valoare întru totul determinată...

— Egală cu unu pe doi, murmură Rouillé.

— Da, tovarășe Platonov! Da, monsieur Rouillé! Un moment al rotației minim posibil! Spinul acestor ciudate sfârleze are valoarea fracției unu pe doi.

— Prieteni, ne-a fost dat să trăim o întâmplare unică! Suntem cei dintâi oameni care s-au întâlnit cu un fenomen pe care timp de ani și ani de-a rândul l-a căutat în zadar fizica modernă. În câmpul cosmic L_3 se află elementoni — granule elementare ale materiei aflate într-o stare specială, denumită de știința modernă prematerie. Aceste granule au apărut în sânul materiei trecută prin aparent inexplicabila

aventură a transmutației naturale...

— Îmi permit să mai păstrez o îndoială, interveni Rouillé. Savantul sovietic V. Keler susținea acum vreo treizeci de ani că premateria acționează numai cu ea însuși. Atunci?... A, ba nu! Punându-ți întrebarea, dragă Tihon Semionovici, mi-am răspuns de fapt eu singur. Catalizatorii nu intră practic vorbind în reacțiile pe care le mijlocesc. Înțeleg. În contact cu premateria, unii atomi își pierd stabilitatea și se preschimbă în alții... Crezi că vom găsi o cale de protecție împotriva transmutației care ne distruge sistematic nava după niște legi pe care noi încă nu le bănuim?

— Nu cred! Consider însă, în acest moment de mare răspundere, că hotărârea noastră de a coborî pe planetă devine cu totul justificată. Să pregătim transbordarea!

Era o hotărâre pe care însă echipajul „Albatrosului” nu mai apucă s-o îndeplinească. Se aflau la primul transport de materiale, în strâmtul culoar de acces care îi lega de racheta auxiliară. Savantul francez era în frunte. Îl urma Cazacu, apoi Platonov. Totul nu dură decât o clipă. Treapta pe care pășise Rouillé izbucni în flăcări, învăluită în aceeași mistuitoare lumină vie. O grămăjoară de ace cenușii fu tot ceea ce mai rămase. Cazacu nu-și putea smulge privirile de la uluitoarea priveriște. Încleștându-i dureros brațul, șeful de echipaj îl trase puternic înapoi.

În fața lor, la capătul culoarului, se căsca mărimdu-se, neagră, înspăimântătoare, o gură: cerul nopții cosmice. Și în smolitul abis, corpul prelung al rachetei auxiliare ardea fărâmițându-se, sfâșiat de tentaculele spasmodic agitate ale aceleiași lumini vii, care îl răpusese pe Rouillé.

Prizonieri pe bordul „Albatrosului”...

Până când, până unde? Cine ar fi putut să spună!? Au hotărât să încerce, atât cât le va îngădui starea navei, să ajungă cât mai aproape de lumea planetei albastre — Pământul.

— Actualele avarii ne mai permit încă să ne continuăm drumul. Și dacă vom izbuti să răzbim din acest afurisit câmp cosmic L_3 , poate că aceste carii nevăzute, această blestemată transmutație ne va da pace, izbucni Alexandru.

— Nu se teme ea de blestemele noastre, Cazacule! Oricum ar fi, însă, vom încerca. Nu ne e îngăduit altfel...

Luni de navigație se scurseră sub semnul mării incertitudinii. Și într-o zi, „Albatrosul” scăpă de temuta împărăție a transmutației. Câmpul L_3 rămase în urmă.

„Zburăm liniștit, trecea în jurnalul de bord Alexandru Cazacu. Motorul fotonic funcționează mulțumitor. Transmutația a rămas o tragică amintire...”

Dar veni o zi în care nava pătrunse într-un uriaș nor de praf cosmic. „Albatrosul” nu rezistă atracției...

Și iar se scurse timpul. Alimentarea cu combustibil era îngreunată. Din nou opriri și porniri repetate care șubreziră și mai mult racheta. Pulbere de fier și nichel, norul de praf exercita o atracție magnetică cu mult mai violentă decât aceea a inelului rotitor de gaze al sistemului stelei duble, din strânsoarea căruia izbutiseră să se desprindă.

Supragreutatea se instalase din nou pe bord și o dată cu ea greutatea de plumb în creier, strivind plămânii, carnea... Respirația era șuierătoare...

„Bordul e în întuneric”, continua să noteze Alexandru Cazacu.

Dar cea mai cruntă clipă fu aceea când șeful de echipaj îi trecu conducerea navei:

— Ascultă-mă, Alexandru! Blestemata asta de greutate m-a învins. Nu aș fi crezut!... N-am să mai rezist mult. Dar tu trebuie să rezisti, trebuie! Ești mai tânăr!... Apleacă-te spre mine...

— Tihon Semionovici, stai liniștit! Ai nevoie de fiecare fărâmbă de energie! Odihnește-te! Ne vom întoarce împreună! Am să aprind din nou lampa de siguranță.

— Nu, lasă! Vei mai avea nevoie de ea... E groaznic să rămâi singur, pe întuneric. Dar tu să nu-ți pierzi firea, Cazacule! Să nu te dai bătut! Fii tu mai tare!... Ai să răzbești!... Nu uita: o sută treizeci și cinci de grade stânga. Abaterea este de câteva minute... cred că șase...

— Da, Tihon Semionovici...

— Și ți-am mai spus, butonul cel de jos, cel cu săgeată albastră... al treilea. Îl răsucești doar de două ori. Treci apoi la al șaselea. N-ai să le încurci... Știi doar, ca și atunci... Trei și șase. Repetă.

— Al treilea de jos, apoi al șaselea. Al treilea de două ori. Îmi voi reaminti.

— Nervii, Alexandru, șopti abia auzit Platonov. Nu lăsa teama și disperarea să pună stăpânire pe tine!... Mintea, ocrotește-ți mintea... Auzi?

— Da, Tihon Semionovici! Aud!...

Simți pe umăr, greu, capul lui Tihon Semionovici.

„Să mă stăpânesc, să înving acest coșmar. Nu s-a întâmplat nimic. Nu s-a întâmplat nimic, repetă cu glas tare, ca să-și audă vorbele, nava mai ascultă de comanda mea.”

Își înălța capul încercând să tragă aer în piept. Luminile bordului lunecară într-o latură, se clătinară o dată cu el. Nu mai știu nimic...

Se trezi cine știe după cât timp. Mintea nu-i șovăi însă nicio clipă.

„Butonul al treilea de jos. Săgeata albastră. Butonul șase... O sută treizeci și cinci grade stânga... abaterea de șase minute”, repeta în gând. Nu uitase. Era ultima variantă pe care o mai putuse calcula

Platonov și care trebuia să-i înlesnească salvarea.

„Nu-ți pierde curajul și mai ales nu te grăbi. Esențialul este să nu te grăbești! Fază cu fază, reparația o vei putea face în câteva luni... Suprasarcina, datorită creșterii accelerației, nu te va lăsa să lucrezi mai mult de câteva minute pe zi. Împarte-ți orele necesare reparației la aceste minute! Ai răbdare și ai încredere. Apoi pornirea motorului auxiliar... Trebuie să izbutești!“

Alexandru aprinse lampa de siguranță. Conul de lumină alburie, palidă, răzbi despicând întunericul.

Ce greu era trupul lui Platonov... Târându-l, izbuti să ajungă la trapa de evacuare laterală. Lunecă pe spate. Cu capul lui Platonov pe genunchi, ținându-i strâns în pumni mâinile amândouă, se străduia să-și adune răsuflarea. O mână săltată se lăsă grea pe maneta trapei și trupul șefului de echipaj lunecă în Cosmos.

Chinuit, ostenit, cu sfredele ascuțite în oasele picioarelor, în încheieturile mâinilor, în coșul pieptului, se târî agățându-se de bara panoului de comandă. Se săltă, greoi în fotoliu, strângând în mâini cât putea rezemătoarele brațelor... Târziu, degetele înviate lucrară cu spor câțva timp. Patru minute, înseamnă ceasul de bord. Se întrerupse. Încercă din nou. Trecu un minut. Epuizat, renunță. Capul îi lunecă pe peteaza fotoliului.

Așa se scurgea timpul în noua lui haină cârpăcită cu peticele zdrunțuite ale minutelor.

Încerca mereu să lucreze în noile condiții în care și un cuvânt însemna un efort aproape supraomenesc. De când nu rostise nicio vorbă? Cine-i putea răspunde... Iar timpul orb și surd trecea într-o scurgere nemiloasă.

Nici costumul antigravitațional, nici amortizoarele de salvare construite anume pentru situații asemănătoare nu-l ajutau. Supradoza zilnică de transmetabolină îi dădea doar iluzia unei ușurări, menținându-i la limită rezistența. Imensul nor de praf care înghițise nava pricinuisese totul. Nava îl străbătea sau, poate prizonieră, plutea în voia goanei lui...

Și poate totuși mai exista o ieșire datorită calculelor lui Platonov, dar, înainte de toate, trebuiau terminate reparațiile. Avaria din compartimentele de legătură cu motorul fonic auxiliar nu era o joacă. De fapt, ce se putuse întâmpla acolo? Dozatorul?... O explozie, o nouă dezagregare, un asteroid?... Greu de răspuns.

Alexandru deschise ochii. Stele rare străjuiau nava ca niște ochi pânditori în marginea unui drum străin.

„În zadar, bunul meu Platonov, în zadar, prietene! Nu voi avea puterea să sfârșesc reparația... Nu voi izbuti să aduc ultimul tău salut stelei de rubin. Luni, ani de zbor, poate, mă despart de Pământ. Și în

această înnebunită apăsare nu voi rezista prea mult...”

Verde clipea pitit în intrândul peretelui — singura lumină rămasă ca printr-o minune nestinsă — becul radioreceptorului auxiliar independent.

Mâna se întinse într-o doară, apăsând clapeta de pornire. Miriade de radiosurse cosmice se întretaiau, păcăituri, țiuituri prelungi și scurte, întreruperi și porniri fără sens.

„Vorbesc stelele între ele”, își spuse Alexandru.

Deodată tresări ca la atingerea unei descărcări electrice. Răsuci mecanic amplificatorul până la maximum. De departe de tot, rătăcită prin întortochea atâtor căi, de undeva din Galaxie, de-abia auzită ca o înșiruire de șoapte, răzbi picurarea unui semnal Morse. O dată, încă o dată...

Inima lui Alexandru bătea înnebunită:

«Pământule, mă auzi? Pământule! Aici „Albatrosul”!...»

XIX

„...S-a înregistrat apropierea de sistemul nostru solar a unui corp cosmic artificial. Acum se știe că e o rachetă auxiliară de reîntoarcere. Cred că sunt ei... Le vom ieși în întâmpinare, cu toții. Pregătește-te!... Vin să te iau!”

Maria Cazacu apăsase pe buton, întrerupând legătura. Nu izbutise să spună niciun cuvânt. După zece ani, în sfârșit, se întorcea Alexandru. Copleșit, sufletul încremenise parcă, voind să trăiască la nesfârșit această bucurie.

„Cred că sunt ei”, îi spusese Prisecaru.

„Desigur că sunt ei... Dar care dintre ei?” se întrebase ea, într-un târziu.

Maria Cazacu își aminti izbiturile portierelor de mașini împinse în grabă, dar unde anume, când, care, nu mai știa. Trepte urcate, trepte coborâte, oameni în jur, voci, străngeri de mână, căldura brațului Irinei, buzele tremurate și sărutarea lui Ascaniu pe obraz, toate, toate erau îngrămădite laolaltă și nu în înșiruirea în care se urmaseră... Ziarele ca și specialiștii se întrebau care dintre nave se află acolo pe orbită, care echipaj se apropie de Pământ. Ei nu furnizaseră până acum vreo indicație...

Stratoplanul hipersonic se îndrepta spre Adana, în Turcia. Deasupra acestui oraș urmau să se întâlnească cu aparatele comisiilor speciale, formate pentru a ieși în întâmpinarea celor ce se întorceau.

Planul era simplu. Racheta auxiliară trebuia să fie întâmpinată de o navă cosmică „de serviciu”. Aceasta urma să intre în legătură cu ea, indicându-i drumul în vederea aterizării. La o oră, o oră și jumătate

distanță de sol, racheta de ghidaj urma să anunțe „flota“ comitetelor de cosmonautică și astrofizica, chemând-o la fața locului pentru a participa la aterizare. Până atunci însă stratoplanele staționau în zbor, la o înălțime de 60 kilometri, deasupra Adanei.

Podișul Anatoliei își arăta învălmășitele spinări de dealuri. Soarele strălucea pe cerul pur al primăverii sudice. Maria Cazacu, lângă geam, alături de Irina, nu vedea însă nimic. Adâncită în propriul ei trecut, își resfira aducerile aminte într-o neașteptată împerechere de imagini... Geologul Cazacu îi surâde, cu ochii lui albaștri, cu părul cărunt la tâmple, la cincizeci de ani ai săi — atâția avea când l-a pierdut la capătul unei cărări de munte. Asta a fost ieri. Alexandru, reîntors de la școală, întinde mâna după felia de pâine cu unt, are genunchii zgâriați și o pată de cerneală de-a lungul obrazului. Asta a fost tot ieri... Ascaniu o sărută cu brațele încolăcite în jurul gâtului. Și asta a fost tot ieri...

Acum, Ascaniu privea crestele munților de sub ei. Maria Cazacu îl privi îndelung. Se minuna într-una de uimitoarea asemănare a băieților cu tatăl lor. Aceiași ochi, aceeași voce, același păr, aceeași statură.

Deodată, totul se puse în mișcare. Motorul aparatului și inima Mariei Cazacu. Tăindu-și cale spre miazăzi și apoi ușor spre apus aparatele străbăteau aerul aproape inexistent al atmosferei înalte, cu uriașe viteze supersonice.

Neliniște și nerăbdare abia stăpânită. Apoi, deodată, iat-o! Într-o înceată coborâre, învăluită într-un nor de flăcări, o navă auxiliară de reîntoarcere, ca un uriaș pește argintiu cu botul roșu, se apropia ținând de Pământ. Ascaniu se ridică. Toma Prisecaru, cu ochii pironiți pe bolidul care cobora în fața privirilor lor, îi strânse puternic de braț, murmurând:

— Sunt cei de pe „Rândunica”.

Suier de motoare, valuri de fum și flăcări... Stratoplanele au coborât pe uriașa terasă betonată de la El Hafiz, din inima deșertului.

Suiți în mașinile care-i așteptau, parcurseră cei câțiva kilometri în goană. Racheta auxiliară, cu motoarele stinse, își sfârșea tocmai înceata înclinare, după aterizarea făcută la verticală.

Mașinile stopară în apropiere. Ușa rabatabilă a compartimentului etanș se deschise, alunecând încet la o parte. Scara de coborâre se lăsă.

Sprinten, cu o uimitoare agilitate, pe care nu i-ar mai fi bănuț-o nimeni dintre cei ce-l cunoșteau, Larsen, sărind câte două, trei trepte odată, coborî primul, cu brațele larg deschise, cu privirile luminoase.

Președintele Federației internaționale de astronautică înaintă spre el. Șeful de echipaj, neschimbat, la fel de măsurat, de stăpânit, zgârcit în vorbe, așa cum îl știa cu toții, se apropie cu un zâmbet înflorit în

privirea ochilor săi de obicei aspri, cenușii. Își strânseseră mâinile fără vorbe. Se îmbrățișară.

— Modificându-ne drumul, am epuizat mai repede itinerariul fixat. Acesta este motivul pentru care ne întoarcem acasă după numai doi ani de la plecare, socotind timpul scurs în navă, raportă Larsen.

— Doi ani? repetă mirat președintele. Dar...

Scoțându-și calm carnetul dintr-unul din buzunarele costumului de zbor, norvegianul i-l întinse.

Anastas Pavlovici Priroga și Stevenson coborâseră și ei.

— În calendarul meu, după datele stabilite prin măsurătorile făcute în navă, figurează astăzi data de cinci martie 1988.

— Larsen! Spre el se îndreaptă Toma Prisecaru lăsând la o parte protocolara atitudine obișnuită în asemenea împrejurări. Larsen, vino să te îmbrățișez și eu! Aici, la noi, după bunele și bătrânele noastre calendare, am trecut de zece zile pragul celei de a patra luni a anului 1996! Apoi, strângându-i la piept pe Priroga și Stevenson, într-o singură îmbrățișare, continuă: Ați devenit un exemplu viu a unui fenomen din domeniul contracției timpului, căruia i-am închinat ani de cercetări...

Prisecaru mai strângea încă umerii astronautilor când Thor Rawendahl luă cuvântul în microfonul portativ al unui corespondent de presă:

„Am fericirea să vă anunț reîntoarcerea, după o fructuoasă călătorie cosmică, a echipajului navei fotonice „Rândunica”. După datele calculate la bord, pe baza aparatelor de stabilire a scurgerii timpului în nava fonică, rezultă că ei au aterizat aici la... 5 martie 1988 și nu astăzi, 19 aprilie 1996. Cu alte cuvinte, „Rândunica” s-a reîntors după numai 2 ani proprii de călătorie prin Cosmos și nu după cei zece ani, încheiați, câți s-au scurs pe Pământ. Aceste diferențe de timp verifică date mult discutate din domeniul teoriei relativității timpului și contracției lui... Întorcându-se spre cei trei cosmonauți, în lumina fulgerelor țâșnite din aparatele fotografice și sub ochii cercetători ai aparatelor de filmat, Rawendahl încheie: încă o dată, în numele Federației și al meu personal, vă felicit pentru reîntoarcere, urându-vă în același timp... să purtați sănătoși cei 8 ani de viață pe care i-ați câștigat pe drum!”

Capetele și fluturarea mâinilor cosmonauților abia se mai zăreau din năvala de flori ce se înălța în jurul lor.

XX

— ...dar faptul că ei s-au întors după numai doi „ani proprii” de călătorie prin Cosmos și nu după zece câți s-au scurs pe Pământ — în

afară de verificarea unor date până acum atât de discutate din domeniul teoriei relativității, legate de fenomenul contracției timpului — reprezintă din nefericire un argument neîndurător: „Albatrosul” e pierdut...

Strânși în jurul mării mese rotunde, oamenii de știință ascultau concluziile președintelui Federației internaționale de astronautică în cea mai adâncă tăcere.

Aparatele de control a scurgerii timpului, aduse de echipajul „Rânduncii”, cutiile cu microcristale pe care era înregistrată uriașa recoltă de date științifice culeasă de echipajul navei în cursul periplului său fără precedent, toate se aflau acolo, în fața lor.

Faptul că cei trei reîntorși de „dincolo de timp”, cum se exprimaseră gazetele, reușiseră să câștige pe drum 8 ani de viață, realizând în numai 738 de zile proprii o călătorie aproape de trei ori mai lungă decât fusese plănuită, își aflase un puternic ecou în gândurile fiecăruia dintre oamenii de știință și savanții așezați în jurul mesei.

Spectaculoasa verificare a ipotezei einsteiniene a contracției timpului crease desigur un mare entuziasm. Imensa valoare a datelor culese de Larsen și ceilalți doi tovarăși ai săi de drum din Cosmos reprezenta o strălucită victorie a științei. Bucuria însă nu era întreagă. O apăsătoare umbră stăruia asupra ei. În inima fiecăruia dintre cei de față se strecurase durerea pierderii „Albatrosului”. O pierdere care acum se confirma mai mult ca oricând.

Și „Albatrosul” însemna trei oameni, trei vieți...

Maurice De la Martinière, directorul de studii al laboratorului de astro-fizică din Chamonix, auzea vag vocile celor din jur. Fraze repezite, răspunsuri, tăceri... Vaga impresie a unei ridicări în picioare, a unei fluturări albe peste masă, un pumn ce lovea cu îndârjire... Totuși, discuțiile erau mai puțin aprige ca atunci, înainte de captarea mesajului containerului „Albatrosului”. Era o reținere, o stăvilire a vocilor, parcă, în fața întâlnirii cu neputința.

Îl căută cu ochii, în înșiruirea rotundă dimprejurul mesei, pe Larsen. Era acolo, tăcut, închis în el, cu un vraf de hârtii în față. Cum vor fi primit ei atunci, „acolo”, glasul celor ce nu mai aveau nicio scăpare?... Cutremurătoare clipe!

Chemarea echipajului „Albatrosului”, încredințată Cosmosului, îi apărea, ca și atunci când o auzise întâia oară, aidoma documentului închis într-o sticlă cu gâtul smolit, încredințat voi valurilor de echipajul unei caravele de altădată, rătăcitoare pe creste înspumate, pierdută, cu cârma sfărâmată, cu pânzele sfâșiate în vârtejurile cine știe cărui uragan.

Da! își spusese în gând Maurice de la Martinière. Containerul „Albatrosului” era cu adevărat ca „o sticlă încredințată mării”.

Cutremurătoare clipa când ții în mâini un asemenea mesaj, cutremurătoare clipa în care îl încredințezi valurilor, valurilor care urmează să te răpună...”

Larsen își răsfoia vraful de hârtii. Se oprea îndelung asupra unora, trecea mai departe, revenea înțepând cu vârful ascuțit al creionului unele puncte pe harta cosmică a drumului parcurs.

— Da! „Rândunica” n-a mai izbutit să comunice, în ciuda tuturor încercărilor echipajului ei, cu nava soră. Mesajele au rămas fără răspuns, spuse el.

— Am trăit cu toții clipe despre care nu vreau să vorbesc... Nu aveam cum să abatem nava în căutarea lor. De altfel, ar fi fost absurd, mărturisi și Priroga.

Cu bărbia cuprinsă în adâncul palmei, cu pleoapele apăsate de vârful degetelor răsfirate, Knut Larsen trăgea adânc din pipă.

Cifre, comparații, argumente... Apărea acum limpede, după mai bine de două luni de la sosirea „Rândunicii”, că neprevăzutul, descifrat, prezentat concret, palpabil, în imagini, cifre, se înfățișează cu totul altfel decât până atunci.

— Uriașul consum de energie, destinat întreținerii teleradiosondelor cu care de ani de zile emitem chemări și apeluri fără răspuns, nu mai este astăzi justificat. Am făcut tot ce-am putut. Trebuie să renunțăm, fură ultimele cuvinte ale lui Thor Rawendahl, președintele Federației internaționale de astronautică.

Cei 36 de delegați păstrară o stânenitoare tăcere. Ședința luă sfârșit.

Pe scările peronului larg al clădirii, cei doi reprezentanți ai comitetului național român fură ajunși din urmă de președinte. Mâna lui Rawendahl cuprinse umărul lui Ascaniu Cazacu.

— Ordinea de zi nu ne-a îngăduit introducerea unui raport asupra cercetărilor întreprinse în domeniul proceselor de perturbație manifestate în psihologia omului aflat în mediul cosmic.

— Ne vom bucura să auzim că ați trecut la experimentări practice ale ultimelor dumneavoastră descoperiri în legătură ou interacțiunile dintre ritmul psihologic al astronautilor și coordonatorii electronici de bord. Este cu adevărat un domeniu care vă solicită dăruirea, adăugă savantul francez De la Martinière, apropiindu-se. Va fi un serios aport adus siguranței navigației cosmice la mare distanță.

Strângându-și mâinile, se despărțiră.

Ascaniu și Toma Prisecaru mergeau tăcuți pe străzile liniștite ale Genevei, despicate în două de lumina soarelui lunecat spre asfințit.

Ajunseră la malul Lemanului. Apele lui întinse, limpezi și adânci, purtau pe umerii clipocirilor mărunte haina fumurie a înnoptării. Ca pe luciul unei oglinzi negre-vineții, cerul își legăna încrustarea constelațiilor. Și mai târziu, mult mai târziu, când noaptea fu deplină,

când hotarul apelor se contopi cu cel al zărilor neaflete, răsturnate parcă din înaltul boltit al cerului, pe apa fără strălucire plutiră stele mari și mici cu dâre frânte, tremurate, ce răzbeau parcă până în afund.

Sprijiniți de parapet, cu umerii înfiorați de răcoarea coborâtă dinspre înălțimile cu platoșă albă, Ascaniu și Prisecaru priviră îndelung îngrămădirea de stele, adunate de unde la picioarele lor.

Orașul, noaptea, contopirea apei cu pământul, cerul cu luminile și întunericul lui, toate erau învăluite în aceeași grea tăcere...

Brațul lui Prisecaru cuprinse strâns umărul lui Ascaniu. Porniră alături mai departe, pe cărările năpădite de aburul străveziu al negurii.

Pată albă, desprinsă din nesfârșitul umbrelor tăcute, o lebadă luneca singuratică, căutându-și liman drumului nemaiumblat printre stelele undelor cernite...

XXI

Apelul videofonului răsuna într-una, strident, prelung, întrerupt, repetat, insistent... Întepenite, degetele lui Toma Prisecaru continuau să răsucescă butonul aparatului de radio. Spre mintea lui nimic nu-și mai putea afla drum. Nici timbrul vocilor limpezi ale crainicilor, uneori răzbite de tremurul emoției. Urmărea cu înfrigurare comunicatele.

„...Observatorul radioastronomic din Copenhaga retransmite de la stația exterioară „Ceres“ că sursa concretă de perturbații radio se apropie de sistemul nostru solar. Elementele de locație ale fenomenului îl situează în direcția planetei de centură Pluton...

...Direcția stațiunii de astrofizică din Pulkovo, de lângă Leningrad, a constatat apariția pe cer, în dreptul constelației Ursa Mică, dincolo de marginile sistemului solar, a unui puternic nor de lumină...”

Soneria videofonului își continua apelul cu îndârjire...

„...Radiotelescopul de la Jodrell Bank ne informează: O emisiune luminoasă neobișnuită în direcția Ursei Mici tulbură de două ore radiolocația sectorului ceresc corespunzător. Fenomenul cu totul neobișnuit este cercetat de specialiști. Vom reveni în jurnalul nostru...”

„...Stația de observație Nançay, aparținând rețelei franceze de radioastronomie, aduce la cunoștința publică ivirea unei neobișnuite luminozități a cerului nocturn în dreptul Ursei Mici, aproximativ la 6 grade distanță de steaua polară — poziție stabilită la Observatorul din Bordeaux. Forma și intensitatea neobișnuită a emisiunii luminoase — foarte asemănătoare cu aceea a unui nor de sodiu — sunt în prezent studiate de radioastronomi...”

Zeci de stații, în zeci de limbi, anunțau același fenomen. Norul de sodiu... emisiunea luminoasă... sursa de perturbații radio...

Acolo sus, pe cer, în dreptul Ursei Mici, se petrecea ceva neobișnuit, cu totul neobișnuit...

Prisecaru stinse lumina. Cu șovăială, se îndreptă spre fereastră. O deschise. Cu pumnii strânși, înfundați în adâncul buzunarelor, își înălță privirea. Sus, în crucea cerului, în miez de noapte, luneca abia-abia, căutându-și drum printre stele, singuratică, o învolburare alburie. Călătorea încet spre miazăzi, cu ușoare destrămări umbrite, descoperind pe rând o stea după alta... Polara se ivi în capătul oiștii, apoi clipi încețoșată, cuprinsă în întregime de o pată de lumină mată, ca un vălătuc de fum mânat de vânt.

„Și totuși, ei trebuie să fie! abia îndrăzni să-și spună Prisecaru. Își simți sângele cum îi fuge din inimă. Nu poate fi decât „Albatrosul”... „Albatrosul”! „Albatrosul”!...” repeta Prisecaru, ca pentru a se obișnui cu înțelesul adevărat al acestui gând atâta vreme ocolit, ferit, ascuns...

„Focul” apărut acolo sus pe cer, în direcția Ursei Mici, e artificial, se frământau gândurile lui Prisecaru. Nu poate fi altceva decât mantia de lumină a unei comete artificiale lansată de la bordul unui vehicul cosmic. „...O emisiune luminoasă foarte asemănătoare cu aceea a unui nor de sodiu”, precizase crainicul postului francez de radio.

Căută să-și amintească. Nu, rachetele auxiliare de reîntoarcere ale navelor nu dispun de un asemenea sistem de semnalizare luminoasă. Nu sunt ei. Ba da! Bătrânele, vechile nave, ele aveau posibilitatea lansării norului de sodiu...

Deci, se întorceau acasă.

Nu, pentru el îndoiala nu-și mai avea niciun rost. Cum de nu-și dau seama și ceilalți, radioastronomii, stațiile, observatoarele?... Cum de nu au anunțat: «Vine „Albatrosul”!»...

Totuși, poate e mai bine așa. Maria Cazacu, Irina, Ascaniu i se perindară o clipă prin minte. Ascaniu! Nu! Încă nu-l va chema! Poate că încă nu știe nimic. Mai târziu, să câștige timp, să-și limpezească mintea, să nu se înșele. Inima se poate înșela. Dar omul de știință n-are voie...

Soneria videofonului își reîncepu chemarea. Prisecaru întinse mâna, dar și-o retrase de îndată. Lumina roșie mai clipi de câteva ori și se stinse.

Ridică receptorul. La comitet, un radioastronom, pe care crezu să-l poată atrage într-o discuție, îi răspunse scurt:

— Nu, nimic altceva. Coordonatele norului nu furnizează niciun fel de indicații.

„Asta știam“, își spuse Prisecaru.

— Luați mai bine informații de la Federație. Sunteți în București? Vă credeam plecat. Ați fost căutat insistent.

— Da? Mulțumesc! Încheie Prisecaru, preocupat, discuția.

Nici Rawendahl — cu care obținuse legătura foarte târziu la Observatorul astronomic din Oslo — nu știa să-i spună mai mult. Analiza spectrală, calculul astrofizic și părerile specialiștilor nu se bucurau de o interpretare unanimă. Dar nicio ipoteză nu veni în întâmpinarea gândului său. „Cine ar fi putut să emită ciudata lumină?” în gândul tuturor, „Albatrosul” era pierdut pentru totdeauna...

Jodrell Bank, Copenhaga, Nançay, Pulkovo... Anglia, Danemarca, Franța, Uniunea Sovietică... Toți vorbeau de luminozitate. Ba nu! Observatorul de pe „Ceres” transmisese că o sursă de perturbații radio se apropie de sistemul solar. Aceasta era calea! Trebuia identificată sursa, stabilită direcția deplasării sale, viteza cu care se mișcă... Așa se va găsi nava. Dar cine s-o facă? Bucureștiul nu poate. Nici Cairo, Varșovia, Praga, Kiev... Principalele observatoare astronomice și radio-astronomice defilau prin gândul lui. Pentru precizările la care se gândea el, era nevoie de o aparatură specială de radioastrolocație. Cei de la Wellington din Noua Zeelandă!... Acolo însă nu se vedea Carul Mic. Sunt în cealaltă emisferă a globului. O aparatură specială... Încercă s-o afle.

Muntele Elbrus? Da, nu mă gândisem. Aparatura de la stația de cercetare a razelor cosmice de pe muntele Elbrus din Caucaz ar fi putut să slujească investigației. Dar când?... Acolo nu sunt radioastronomi. Până vor sosi... Cât timp va mai dura norul luminos? Câtă vreme corpul care l-a emis va fi destul de aproape pentru a putea fi descoperit?...

Trebuie încercat. Prin Federație sau direct. Să-l recheme pe Rawendahl? Nu, norvegianul nu l-ar fi înțeles.

„E un fenomen luminos, probabil o sursă de perturbații. Nu poate fi nimic altceva... Astrofizica lasă loc pentru asemenea fenomene. De altfel, nu avem în exterior nicio navă, nici măcar o singură navă care să dispună de un sistem de format comete artificiale prin emisiuni de nori de sodiu... «Nici măcar o singură navă»“, intonasă subliniind fiecare cuvânt președintele Federației internaționale de astronautică, vrând parcă să bareze drumul, unicul drum îl tuturor gândurilor lui Toma Prisecaru.

O intervenție directă... Aceasta însemna să-și pună în cumpănă întregul lui prestigiu de om de știință.

Ceasurile de neprețuit se scurgeau unul după altul...

Să vorbească cu cei de acolo, să le explice, să-i convingă și abia apoi să se trimită oameni din cei mai pricepuți, sus, la Observator. Să-i caute, să-i convoace, să le spună ce li se cere... Și dacă nu se vor lăsa convingși?... Argumentele lui oare nu li se vor părea prea mult trecute prin inimă? Un contact neoficial mai întâi. Un om de acolo, de la ei,

care să creadă ca și el. Rând pe rând își chemă în fața ochilor minții chipurile unor colegi, cele ale unor oameni de știință, ale unor cosmonauți...

Masiv, surâzând, cu glasul domol, ușor ironic, ca de obicei, Anastas Pavlovici Priroga îi apăru parcă aievea în față. Chemă Kievul. Îl găsi acasă. Dormea.

— Nu am nevoie de prea multe cuvinte. Înțeleg!... Mă voi descurca singur. Principalul e să ajung la Observator. Intervenția la comitetul nostru de astronaucică o veți face mâine. Adică astăzi... Mai târziu.

Prisecaru privi acele cronometrului de pe mână. Își aprinse încă o țigară. A câta de la miezul nopții?... Deschise o mapă. Mărunte, cifrele se înșiruiau puzderie în rânduri înguste și dese peste câmpul fiecărei pagini. Calcule de orbite probabile, soluții destinate unor temerare frânări ori transferări de pe o orbită pe alta, în diferite variante. Răsfoi îndelung. Închise apoi mapa.

Ieși în stradă, trăgându-și pardesiul pe umeri. Iscodi cerul. Norul mai era poate acolo, dar bolta pălise. Zorii lăptoși ai dimineții abia mijite îl ascundeau privirilor.

Semnalele verzi și roșii ale videofonului clipeau pe rând. Pe rând apăsau degetele lui Prisecaru butoanele care îl puneau în legătură cu puținii oameni pe care îi chemase la comitet în pragul acelei dimineți. Își ocupaseră locurile la mesele de lucru. Mânuiau aparatele din secțiile de calcul...

Unul câte unul, rezultatele cerute de Prisecaru soseau. Nu, nu-i chemase în zadar.

— Aveți legătura internațională. Vă cheamă Tîrnauz...

Smulgându-l gândurilor, numele localității necunoscute îl azvârli pentru un moment pe Toma Prisecaru în nedumerire. Nu-l auzise vreodată și-i fu destul de greu să-l situeze undeva, pe tot globul, în vreuna dintre multele țări afiliate Federației.

Microfonul videofonului îi aduse din depărtare, din acel nemaîștiut Tîrnauz, glasul lui Priroga.

Zadarnică, pata gălbuie împrăștiată pe becul lămpii de pe birou pălise în năvala de lumină strălucitoare a dimineții poposite în fereastră.

— Ești singurul cu care mă pot sfătui!...

Cuvintele lui Toma Prisecaru răzbiră cu brutalitate, înlăturând totul, uitând hotărârea pe care și-o impusese de a zăgăzui pentru un timp, măcar la suprafață, șuvoiul convingerilor lui.

La un capăt și la celălalt al firului de legătură videofonică, vocile celor doi oameni de știință se așteptau liniștite, se întrerupeau nerăbdătoare, se completau, își repetau argumentările aprinse și le

combăteau, neizbutind să se smulgă discuției, dusă cu sufletul la gură.

— Chiar dacă nu ar exista această derivă a navei, pe care a reușit s-o identifice Priroga, nu văd cum s-ar putea produce o aterizare. Echipajul ar fi trebuit să treacă de mult pe nava auxiliară de reîntoarcere...

— Dar, dragul meu, avem oare dreptul să pretindem ca o reîntoarcere neobișnuită să se desfășoare în condiții obișnuite? Faptul că au ajuns cu „Albatrosul” până unde sunt, fără să-l fi abandonat la distanța convenită de Pământ, fără să fi trecut la bordul navei auxiliare și, mai ales, fără să fi lansat cu acest prilej un container de semnalizare, cum a făcut „Rândunica”, dovedește că s-a întâmplat ceva pe bord!

— Bine, dar în această situație ce ar putea face ca să scape de deriva în care navighează acum, cu motorul stins și în virtutea inerției? Fără să se sustragă acestei derive, nu vor mai ajunge niciodată să atingă Pământul! Logic apare o singură soluție: să-și aprindă motorul, modificându-și apoi direcția. Nava fonică însă nu poate ateriza pe Pământ.

— Te gândești la urmările exploziei ce s-ar produce?'

— Pentru noi nu-i niciun pericol. Deși „Albatrosul” funcționează cu autoalimentare, cantitatea de antisubstanță din dozatoare și rezervoarele de alimentare curentă nu ar declanșa o catastrofă de proporții primejdioase pentru Pământ. Nava ar putea fi eventual forțată să ia contact cu solul într-un deșert, abătută într-un ocean... Uraganul de flăcări al razei reactive ar trebui stinse înainte de pătrunderea navei în vecinătatea Pământului... Dar la toate acestea este inutil să ne gândim. Ar însemna pur și simplu să contribuim la pierderea echipajului.

— Poate că aceleași gânduri îi frământă și pe ei. Faptul că ne-au semnalizat, prin norul de sodiu, înseamnă probabil că nu folosesc nava auxiliară, că...

— Mi-e teamă că nădejtile noastre sunt zadarnice și că nu vom putea întreprinde nimic practic pentru aducerea lor pe Pământ. Prinși în vâltoarea argumentelor, am uitat un fapt esențial. Nava tace. Rămânerea pe „Albatros”, deriva cu motorul stins, toate acestea puteau să fie impuse de-o situație oarecare... Însă faptul că au rămas muți, că nu au emis niciun mesaj, de acolo de unde sunt, aruncă cele mai sumbre îndoieli asupra situației lor reale.

— Ascaniu!...

— Te ascult și, mai mult ca oricine, vreau să cred totul posibil! Dar fiecărui argument adus în sprijinul rezolvării în bine a acestei situații i se opune un altul, contrariu. Așteaptă-mă, te rog! Vin la comitet.

Creionul trase încă o linie:

— Aici se află ei acum, aici ne aflăm noi. Socotind deriva, peste 12 ore vor fi în acest punct. Dar noi ne vom afla dincoace. Calculând în funcție de factorul de putere, la această distanță va fi nevoie de un consum orar de 800 milioane de kilowați-ore. Aproape jumătate din întreaga energie electrică produsă în același răstimp pe întreg globul. Enorm! Considerați că putem să ne dispensăm de această energie timp de...

— ...treizeci și șapte de ore? Treizeci de ore de intervenție directă și șapte ore de rezervă și punere la punct preliminară.

— Da! Creionul făcu înmulțirea: 800×37 și află rezultatul — aproape 30 de miliarde de kilowați-ore... Putem livra energia prin cablu la Brazaville, în Congo, începând de acum în opt ore.

— Răspundem afirmativ apelului semnat de Toma Prisecaru în numele Federației internaționale de astronautică. Sistemul general și hidroenergetic interafrican se angajează în această operație unică...

Dar nu numai la Livingstone, în Rodezia de Nord, se luase o asemenea hotărâre.

La Bratsk, în „Țara Electricității”, cum era supranumită îndepărtata Siberie, Foma Petrovici Lisciaghin dicta radiomesajul de răspuns adresat Federației internaționale de astronautică: „Direcția unificată a sistemelor hidroenergetice siberiene vă pune la dispoziție, pe timp de 40 de ore, un consum orar de 1 miliard kilowați-ore, livrabil la cablu, după alegere, în punctele Karaganda, Krasnoiarsk, Bratsk sau Blagovestcensk pe Amur“.

Cele două oferte ajunseseră în fața consiliului restrâns de conducere al Federației...

— Avem de ales. Sovieticii au dreptate — îi spunea Thor Rawendahl lui Sven Larsen, proaspăt membru al Federației. Va trebui să le mulțumim africanilor pentru promptitudinea cu care au răspuns apelului. Vom folosi însă resursele de energie oferite de cei din Siberia. Platonov, acest fiu al Altaiului, va fi mândru de compatrioții săi care nu l-au uitat. Lor li se cuvine cinstea...

Ajunsesese printre cei dintâi. Firescul cu care îi strânsese mâna directorul Lisciaghin îl ajută să treacă parcă mai ușor pragul marii hotărâri luate. Era aici, ajuns la locul împlinirii. Thor Rawendahl, însușindu-și ideea intervenției de proporții cu adevărat cosmice care se proiectase, discutând-o acțiune cu acțiune, cifră cu cifră, îl făcuse pe Ascaniu să simtă și mai strivitoare povara uriașei răspunderi. Avea în puterea lui, răspunzând de reușita sau nereușita încercării, 40 de miliarde kilowați-ore! O cantitate de energie greu de imaginat, adunată, toată la un loc, într-un singur „bloc” de forță, egală cu jumătate din energia electrică produsă de uzinele generatoare de

curent ale globului întreg. I se dăduse această energie pentru că aveau încredere în el, în acea experimentare fără precedent în istoria civilizației.

Erau cu toții împreună. Și nu erau mulți. Prisecaru, Ascaniu, Larsen, Priroga și specialiștii sistemului hidroenergetic siberian. Ideea era simplă. Se născuse din prima discuție dusă cu Ascaniu. Apoi fu confirmată în teorie de ceilalți. Vor pune mâna pe navă, o vor prinde zdravăn și o vor aduce pur și simplu jos pe Pământ. Era cât se poate de simplu: tunul electronic, utilizând efectul scurgerii gazelor sub apăsarea unei puternice raze de lumină, va realiza un adevărat cablu, lung de milioane de kilometri, care agățat de capătul învelit în microlit al navei, anulându-i deriva, o va prinde, aducând-o în cele din urmă pe Pământ.

— Vom realiza un imens inel de lumină în jurul navei, un cilindru, un adevărat tunel în care „Albatrosul” se va putea roti și care, el însuși, va intra în rotație în jurul „Albatrosului”. În acest fel, orice punct de pe suprafața navei se va preschimba, la nevoie, într-un adevărat motor cu reacție.

— Sunteți oare siguri, intervenise Thor Rawendahl că în aceste condiții nava va mai înainta? Acțiunea este doar egală, în acest caz, cu reacțiunea. Forța cu care „lucrează” raza electronică asupra suprafeței corespunde cu puterea de recul existentă la însăși sursa acestei radiații...

— Nu. Presiunea razei este mai mult decât infimă, față de cea provocată de scurgerea gazelor. Ansamblul acțiunii razei trimisă de noi până acolo va transforma coada navei într-un fluid de gaze reactiv, capabil să urnească nava, s-o împingă de-a lungul „cablului” luminos.

Așa prinsese viață ideea. Era în zori de zi?... Era într-o noapte?... Afară era soare, sau ploaia bătea în ferești?... Cine ar fi putut să știe? Furtuni și limpeziri erau pe rând doar în mințile și în sufletele celor ce se dăruiseră cu toată inima marii înfăptuiri.

Tunul electronic exista. Fusesse transportat și montat la Bratsk. Energia, uriașa energie necesară operației nu aștepta decât să fie consumată.

Statul major al temerarei încercări își adunase rândurile.

— Peste patru ore se va da comanda. Vom porni...

Cu mâinile la spate, Prisecaru tăia în lung și-n lat enormul cabinet de lucru al lui Lisciaghin, numărându-și într-una pașii. Dar câți erau, n-ar fi știut să spună.

De la birou, Ascaniu Cazacu, cu privirile dăruite unei lumi de cifre și formule, ridică ochii plimbându-și-i de-a lungul largilor zări desfășurate înaintea-i.

— Nava se opune!

Glasul aspru, răgușit, al lui Sven Larsen pătrunse în mintea încordată a tuturor celorlalți ca un sfredel.

O neașteptată smucire a indicatoarelor aparatelor de urmărire a operației vesti că, acum, când capcana cilindrică de lumină pornită din tunul electronic reușise aproape s-o ajungă, nava începuse să reacționeze.

— Își va aprinde motorul fonic, șopti printre dinții înțelești Larsen. Acești oameni nu înțeleg ce fac?!

„Poate nu mai e cine să înțeleagă”, își spuse în sinea lui, cu sufletul încremenit, Priroga.

— Creierul electronic! El reacționează! Coordonatorul de bord! izbui să rostească apoi, cu vocea cât mai stăpânită. Reacționează normal. Cursa întinsă de noi o simte, nu o interpretează. Dacă va aprinde motorul fonic, se va apăra, firesc, va fugi de noi, se va pierde în întunecimile Cosmosului de unde abia a venit...

Mâna lui Prisecaru se lăsă peste cea a lui Ascaniu. Acesta tresări. Înțelese înainte ca privirea și vorbele lui Prisecaru să ajungă la el.

— E rândul dumitale și... singura posibilitate. Influențează nava!

Două dăre întunecate se adânciră dintr-o dată sub ochii lui Ascaniu. Cu tâmpile apăsate în strânsoarea palmelor, nu îndrăzneă să-și asculte gândurile.

„LUCRĂRILE MELE NU AU ATINS ÎNCĂ ACEL STADIU DE REALIZARE, ÎNCÂT CEA DINTÂI EXPERIENȚĂ PRACTICĂ SĂ DUCĂ LA REZULTAT!... LA ACEST REZULTAT. ÎN DOMENIUL PSIHOTEHNICII COSMICE NU A SUNAT ÎNCĂ PÂNĂ AZI CEASUL TRANSFORMĂRII ÎNCERCĂRII ÎN SUCCES...”

Cuvintele strigate de gândurile înspăimântate alergau cu litere de foc, uriașe, prin fața ochilor. Și timpul... Timpul se scurgea neîndurător. Deodată, raza reactivă a „Albatrosului” se aprinse. Cei de sus porniseră motorul.

— Aplicați ipoteza numărul 5. Treceți tunul pe perturbație la regim maxim!

Comanda rostită cu o voce parcă străină în pâlnia receptorului reprezenta prima aplicare a „metodei” Cazacu, de creat perturbații cosmice artificiale.

O radiație difuză înlocui fasciculul de lumină. Raza de lumină țâșni din nou. Alte intensități, alte condiții de lucru. Un imens uragan în cursul căruia particulele de materie cosmică difuză se învălmășeau frenetic în brațele unui vânt cosmic, cu viteza de peste 3300 kilometri pe secundă. Crunta urgie se năpusti asupra „Albatrosului”...

Cu degetele crispate, strângând în neștire bara de protecție a aparatajului, Toma Prisecaru își împărțea privirile între nenumăratele

cadrane și ceasuri de control. Cum va reacționa nava? Dacă nu se întâmplă nimic, dacă motorul fonic va funcționa luând avânt și coordonatorul va continua să „gândească” corect, înseamnă că oamenii de pe bord nu mai sunt în viață. Sub acțiunea perturbațiilor câmpului electromagnetic, furtuna, uraganul cumplit trebuia să le modifice judecata, să-i forțeze să-și părăsească nava, așa cum se întâmplase cu Lund, pilotul de pe „Viking”.

Tulburarea trebuia să i se transmită — în condițiile create — coordonatorului general al bordului, să-l hotărască să intre într-un program de alarmă a cărui primă fază era stingerea motorului fonic. Restul, restul erau amănunte. Vor profita de acest moment de derută, pândit la fracțiune de secundă, și vor pune mâna pe navă. Odată prinsă, alte condiții anume create vor permite o paralizare a acestui atât de corect creier electronic de bord!

— Stop! Treceți pe varianta unu!

O nouă comandă în pâlnia receptorului. Era vocea lui Larsen, care văzuse primul semnalul luminos.

Raza reactivă a „Albatrosului” se stinsese.

„Trăiesc, trăiesc, trăiesc!” se zbătea nebună o vână albăstrie în tâmpla lui Ascaniu. Brațele lui Larsen îl cuprinseseră.

De acolo de sus, aidoma Luceafărului lui Eminescu, „Albatrosul” prins în crusta de lumină „cobora în jos, alunecând pe-o rază...”

„Ce îndârjire își află omul în suflet ca să-și poată stăpâni mintea, smulgând-o din pragul rătăcirii?” se întreba Ascaniu.

Era el, Alexandru, fratele lui?

Brațele îl cuprinseseră într-o abia îndrăznită îmbrățișare. Apoi, în șuierul prelung al sirenei, albă nălucă, mașina asistenței medicale goni...

O frântură din trupul „Albatrosului”, partea dinainte a navei, zăcea pe o plajă a Mării Caspice, acolo unde fusese adusă la aterizare.

Toma Prisecaru, Anastas Pavlovici Priroga, Larsen, Ascaniu, cu uluiala pironită în ochi, își lunecau privirile peste pereții interiori ai navei. Mănușile mătușei Olafsson erau acolo. Larsen le văzu. Și o fotografie imensă a unui Soare ce se scufunda, căutându-și odihna în freamătul neostenit al mării...

Tăceau cu toții. Nimeni nu îndrăznea să întrebe nici măcar în șoptă: Dar Platonov? Dar Rouillé?...

Cadranul dreptunghiular al înregistratorului automat de timp dependent — calendarul „Albatrosului” — era acolo. Fusese pornit la decolare. În el, ferecat, era timpul, întregul timp, fărămă cu fărămă, trăit de atunci și până în clipa izbăvirii. Și nimeni nu voia să creadă graiul cifrelor.

Ascaniu își apăsă podul palmei peste întrerupătorul ferit de o

pojghiță subțire de geam. Sparse geamul și goana vremii se opri.

Armata de gazetari, adevărate atacuri ale fleșurilor aparatelor fotografice; invazii de telegrame, scrisori și apeluri internaționale, vacarm de sonerii; așteptări, nerăbdări, insistențe... Un stup înverșunat.

Tuturor le țineau piept Toma Prisecaru și Ascaniu.

Aceleași fotografii vechi, cu zâmbete și îmbrățișări eternizate de retina aparatelor, ieșeau de prin sertarele răvășite ale redacțiilor, ca să întâmpine lumina unui Soare mai bătrân cu zece ani, poposind în paginile mereu noi ale ziarelor, regăsind același miros de literă abia culeasă.

Coloanele articolelor își păstrau alinierea, titlurile stăpâneau întocmai ca și altădată manșetele paginilor, glasul lor vibra de același entuziasm, era aceeași căldură, același trepidant interes. Și întrebările erau mereu noi, mereu altele, mereu mai multe, mai nerăbdătoare. Dar răspunsurile întârziu.

Și nerăbdarea unei omeniri întregi de a sărbători, de a ieși cu pâinea și cu sarea dragostei, a recunoștinței, a urărilor de bun sos, în calea celor ce au înfruntat și au învins, nu-și găsea liman.

Sedința extraordinară a Federației internaționale de astronautică se amâna într-una. Se amâna și comunicatul oficial al rezultatelor obținute de zborul nemaipomenit al „Albatrosului”. Iar Alexandru Cazacu nu era de găsit.

— Voi amâna, atât cât vei crede că este necesar, adunarea comitetului, comunicarea rezultatului cercetărilor... Era glasul lui Thor Rawendahl în pâlnia videofonului. Mă voi bate cu toți corifeii științei lumii întregi dacă va trebui s-o fac, Cazacule, atât cât îți va fi de folos!...

— Mamă, Alexandru e sănătos, crede-mă!

— Atunci de ce toată această tănuire, dragul meu? Nu înțeleg nimic! Dacă nu e bolnav, dacă... Ce e cu el, Ascaniu? De ce tăcerea asta, amânarea asta?... Spune-mi odată adevărul adevărat!

— Ți l-am spus. Alexandru e numai obosit, mamă. E tare, tare obosit... Îi trebuie odihnă, multă odihnă și liniște. Are nevoie de înțelegerea ta, a mea, a noastră a tuturor.

— Și nu-i pot eu, mama lui, veghea această odihnă?

— Eu știu că tu mă înțelegi, că înțelegi ce-ți spun. Mai ai puțină răbdare, te rog! Crede-mă!

— Și ceilalți? Familiile lor, ele se luptă cu aceleași stăvile, cu aceleași opreliști de neînțeles?

„Ceilalți?!“... O umbră îi întunecă privirea. Dar Maria Cazacu nu o zări.

— Vreau să vorbesc cu medicii. Dă-mi această posibilitate.

— Și vei crede mai mult în ceea ce-ți vor spune ei decât în ceea ce te rog eu să crezi, mamă?... Se fac cercetări, studii, e o uriașă lume de lucruri noi ce ni s-au arătat, o avalanșă de răspunsuri la atâtea întrebări vechi de veacuri. Știi doar ce recoltă de date științifice a adus „Rândunica”. E mai mult de un an de atunci și prelucrarea acestui material nu s-a terminat încă. Te rog, ai răbdare! Ai uitat să surâzi... Va trebui să te deprinzi din nou. Lui Alexandru îi va trebui zâmbetul tău. Și mie...

— Bine! spuse stăpânindu-și neliniștea. Voi mai aștepta!

Grea era inima lui Ascaniu. Și pleca mereu cu sufletul zdrobit de tristețe...

...Seara târziu, întins pe pat, cu mâinile înnodate sub ceafă, adunându-și odihna din fărâmele clipelor de uitare, Ascaniu se întâlnea cu o altă nerăbdare. Chemarea videofonului răzbea zorită.

— Ascaniu, tot nu vrei să-mi spui nimic? Zece ani s-au scurs, clipă cu clipă. Și tu, și eu, și mama... știi doar cât am așteptat!... Dacă nu s-a petrecut nimic grav, atunci de ce nu curmi greul acestei noi așteptări? De ce îl ascunzi pe Alexandru de noi?

— ...

— Nu spui nimic, Ascaniu. E istovit, știi!... Medici, tratamente, o îndelungată veghe, timp lăsat firesc unei reveniri... Dar au trecut câteva luni! Un timp mai lung parcă decât toți anii care-au rămas în urmă. Vreau să-l văd, măcar eu... Te rog, Ascaniu! Se pot ascunde atâtea îndărătul acestor încăpățânări ale tale...

— Nu ascund nimic, draga mea! Nici ție și nimănui. Nici eu nu-l văd. Întârzii o bucurie pe care o vreau deplină. O doresc întreagă și a noastră, a tuturor. A mamei, a ta, a mea, a lui... Mai cu seamă a lui. A lui înainte de orice!...

— Cine nu i-o dorește, Ascaniu? Dar această zăbovire, știi eu?... Și totuși, vreau să-l văd!

— Va trebui să respecti dorința lui Ascaniu!

— Nu! Dumneata trebuie să mă înțelegi! Așa, fără vorbe, pe care nici nu pot și nici nu știu să ți le spun. Te rog...

Vocea lui Toma Prisecaru șovăi o clipă, o clipă ce i se păru Irinei fără de sfârșit. Apoi vorbi.

Umbra Irinei luneca dublă, răsfântă de o parte și de alta a culoarului cu pereții albi, strălucitori. O părăsea o frântură de timp în fața ferestrelor cu lumina potolită, întovărășind-o apoi din nou.

— Aici, șopti vocea tinerei asistente cu ochi luminoși.

„Are halatul atât de apretat și lustruit, încât... Cum de mă pot gândi la asta acum?” Își spuse Irina cu nedumerire. „Ce tânără e!... În fața atâtor suferințe omenești... Ce poate ști!... Un copil!...”

Întinse mâna spre butonul ușii glisante.

Ochii asistentei prinseră tremurul degetelor prelungi.

„I-e teamă, gândi. De ce se teme? E atât de frumoasă...”

Își așează palma peste mâna înălțată.

„Să-i mai fur o clipă”, își spuse și, căutând în adâncul buzunarului, scoase o oglinjoară.

— Nu avem oglinzi aici, dar și asta e bună la nevoie. O am din vremea cursurilor. E un vânt afară....

Irina se întoarse. Își vedea chipul adunat în luciul negru boltit din ochii ce-o priveau liniștiți.

— Mulțumesc, nu!... Dar în aceeași clipă înțelese. Am crezut că ești doar un copil, adăugă.

Asistenta zâmbi vag, mai mult în gând. Își apăsă mâna peste degetele Irinei oprite pe buton. Ușa lunecă neauzit și Irina păși în cameră.

Era acolo, în fața ei, cu ochii întorși spre fereastră, spre cer, spre freamătul frunzelor, spre amurgul fumuriu, spre zărilor liniștite, îndepărtate.

Irina căută cu umerii sprijinul ușii.

Înceată, privirea lui Alexandru lunecă de-a lungul peretelui. Venea spre ea, neștiutoare, un crâmpiei de strălucire albastră și o năvală de lumină. De acolo, de acolo din adâncul de lumină Irina își culese bucuria.

„Acum nu mă mai tem. Acum știu... Ești aici și pot alerga spre tine...”

— Am venit, Alexandru! abia șopti.

Afară frunzele lui octombrie repeziră în geam o învălmășire ruginie.

Brațele lui Alexandru erau în jurul umerilor ei și degetele Irinei lunecau abia îndrăznit de-a lungul sprâncenelor în jos, către tâmpile.

„Nu ți-am văzut atunci, când fugeam temându-mă să te caut ca nu cumva să nu te găsesc, ochii ăștia. Poate de aceea îmi par acum altfel. Și linia asta a buzelor îmi pare nouă... Câte ne ascunde tinerețea zorită, prea zorită, tinerețea care aleargă, gonește și nu are vreme de popas!... Aleargă și privește doar din goana ochilor...”

Degetele lui Alexandru îi răsfirau părul. Ușor, abia ghicit, lumina pieri cu tremurături umbrite.

Noaptea încinse cerul cu brăul ținut.

„Una... două... trei... patru... numărau ochii Irinei. Acolo-i Ursa...”

Simți apropiat obrazul lui Alexandru. Se ghemui în brațele ocrotitoare.

— Irina, e atâta fericire pe Pământ...

«Nava „Albatros” s-a reîntors pe Pământ după o absență de cinci ani față de termenul fixat. Înregistratorul automat de timp dependent

al bordului marca însă — la aterizarea din 5 august 1996 — ora 14, a zilei de 8 februarie a anului 2016.

Pe unele din etapele parcursului — în zborul efectuat aproape de limita vitezei luminii — nava a fost supusă unor supraacceleerații oscilante. E vorba de perturbațiile descoperite anul trecut de savantul polonez Olszewicz — fenomene care au provocat o accelerare sensibilă a trecerii timpului dependent. Timpul propriu al „Albatrosului” a ajuns să se scurgă de 3 până la 5 ori mai repede decât timpul de pe Pământ.

Astronautul Alexandru Cazacu, singurul supraviețuitor al nebănuitelor încercări prin care a trecut „Albatrosul”, s-a reîntors după ce a trăit în Cosmos, în cursul zborului său de 10 ani tereștri, un echivalent de 30 de ani de viață. Medicii nădăjduiesc să-i șteargă urmele încercărilor prin care a trecut...»

Era comunicatul oficial în urma încheierii ședinței extraordinare a Federației internaționale de astronautică.

Ziarele înfățișau în prima pagină, sub năvala titlurilor uriașe, chipul unui bărbat, în ochi cu luciul unei lame de oțel, cu tâmplele cărunte.

EFECTUL R

I

Înfiorat, plopul își tremura zaua frunzelor de argint. Departe, spre capătul potecii, săltat pe umerii întunericului, clipea un felinar. Luna întrecuse Carul Mic, lăsându-l încă o dată încremenit, proptit cu oiștea dejugată în inima cerului.

Umbre topite în umbrele nopții, acolo unde păduricea aluneca spre undele lacului, Dana și Valentin își încredințau în șoaptă tănuirile inimii.

— Să mergi, să mergi... Să bați potecă cu potecă, să cutreieri vale după vale, deal după deal și munte după munte, cercetând la tot pasul chipul pământului, sfredelind cu privirea chipul fiecărei pietricele, ciocănind ici, scormonind colo, pe ploaie sau cu soarele în creștet... Eram doar un țănc, un băiețel. Aveam vreo zece ani și de pe atunci pietrele însemnau pentru mine o lume plină de semne tănuite... Mă întorceam seara târziu de la joacă, frânt de oboseală, flămând, cu genunchii zdreliți, dar în sân cu „zestrea” mea de pietricele, cum spunea tata.

Ce mă fermeca atât? Nu știam pe atunci nici de straturi, nici de baritină, nici de ere geologice, de roci vulcanice, de pirită, de marcasit, asbest, agat... Toate erau pentru mine doar flori de piatră, un arici cu țepi strălucitori, un fluture închis în luciul unei cruste, o netezime ca de sticlă cu ape vineții...

Scăpat de gura mamei, ascuns în camera din față cu tata alături, îmi cercetam comoara, mi-o rânduiam pe-o poliță anume potrivită:

„— Hai, Valentin, hai să cântărim noi, să vedem cu ce ne-am îmbogățit pe ziua de azi!...”

Avea răbdare bătrânul, nu glumă! Ridica și răsucea fiecare pietricică, o cumpănea în palmă, o măsura din privire.

„— Pe asta de ce am luat-o, Valentine? Dar pe asta?

— Asta pentru că e roșie și cu fluturași cenușii...”

Și așa era. Una o luasem pentru că era rotundă, alta pentru că era albă, alta din pricina unei muchii ca de sticlă.

— Trebuie să se fi strâns multe pietre, urmări Dana șirul vorbelor lui Valentin. Mai încăpeau pe poliță?

— De încăput au încăput întotdeauna. Le așezam noi cu un anume rost, după mărime și culoare. Seara umpleam polița și a doua zi tot mai era loc... Iar de mă miram, întristându-mă cu ochii pironiți în golul ei, tata, apucându-mă de moțul din creștet, îmi întorcea fața către el și pe loc își aducea aminte că, mândru de un asemenea fecior,

le luase în zori la uzină ca să le dea pe la prieteni. Să aibă și ei ce pune în casă pe poliță, că doar eu, a doua zi, nu se putea să nu găsesc altele mai de soi... Făcea orice treabă cu mare temei bătrânul! Așa le împrăștiă pe cele cu atâta migală rânduite că nicicând nu s-a reîntors vreuna, regăsită...

— Și nu l-ai prins niciodată ?

— L-am prins, spuse Valentin, mai mult în lăuntru gâdurilor lui. Într-o noapte. Mă trezisem însetat. Era strâmt în căsuța noastră de atunci... Dormeam cu mama și tata într-o odaie. Pe întuneric i-am auzit vorbind. Am înțeles dintr-o dată că despre pietricelele mele se purta judecata.

„— Ar trebui să-i spui, să știe că le arunci! De un an și jumătate te ncarci cu ele în fiecare dimineață. Și măcar de le-ai împrăștiă ciorilor prin curte. Dar să le mai și porți până dincolo de linie, la canton... Asta-i răsfăț curat, Anghel! Ții prea mult la copilul ăsta. Prostie de om bătrân!...

— Taci, Marino. Lasă-i bolovanii-n pace! Lasă-l să viseze... Măcar el. Că eu și mulți ca mine n-am avut parte, la vremea copilăriei noastre, nici măcar de vise.... Lasă-l să îndrăgească pietrele, să-și roadă fundul pantalonilor. Sunt oameni care-și fac din pietre o meserie..

— Din pietre?! auzii glasul nedumerit al mamei.

— Nu mă gândesc să-mi fac băiatul pietrar și nici cioplitor de cruci. Dar nu m-ar supăra să-l văd geolog. Nu, deloc!

— Ca pe domnul Istrate?

— Ca pe el, văd că ți-l amintești! Da! Cu ciocanul în mână prin cotloanele văilor... Dar om învățat și cu rostul lui bine așezat. Aș fi în stare să-i car în spinare o desagă de bolovani, din ăia mari, numai să-i prindă visul rădăcini adevărate. Îl vezi doar cu câtă îngândurare le cercetează. Cum le potrivește și le ciocănește, le prinde în degete și le măsoară din ochi, chiar ca domnul Istrate! Unii oameni se nasc așa, în ei cu chemări tănuite... Proștii râd, dar noi, părinții lui, trebuie să-l ajutăm...”

— Așa a fost, Dana. Nu i-am ascultat mai departe și nici apă nu mi-a mai trebuit. Mi se învălmășiseră gândurile. Multe nu înțelesesem eu pe atunci. Mai târziu însă, încetul cu încetul, totul mi se limpezi în minte și în suflet... L-am iubit pe tata pentru gândurile lui cumpănite, pe mama pentru grija ei speriată. Totuși, de stau bine să mă gândesc, atunci în ceasul acela de noapte mi s-a hotărât mie cărarea vieții. Abia peste câteva zile, cu o mie de ocolișuri, să nu simtă tata că l-am auzit, i-am cerut să-mi facă un ciocănaș, așa, ca să lovesc pietrele, să le aud cum sună...

— Și ți-a făcut?

— Mi-a făcut, Dana! Din ziua aceea, pietre nu am mai adus

acasă... Îmi intrase în cap că ele trebuiesc cercetate pe loc, judecate, ciocănite, fărâmițate. Mama. săraca, de unde până atunci se necăjea din cauza sânelui meu doldora de bolovani, își afla acum alt prilej de frământare: de ce nu le mai aduceam să le rânduiască pe policioară? Mă întreba, mă iscodea. Dar mie nu-mi trecuse dragostea de pietre, așa cum începuse ea să se teamă. Nu-mi trecuse. Așa, ca într-o doară, îl iscodeam mereu pe tata: „Și ce mai făcea domnul Istrate? Cum cerceta el pietrele?...“ Apoi, au trecut anii, timpul parcă a zburat. Astăzi sunt geolog... de-adevăratelea.

— Ca domnul Istrate...

— Ca el, Dana. Bine, n-am știut niciodată cine-o fi fost acest cumsecade și îndepărtat domn Istrate din pilda căruia tata mi-a înaripat visul copilăriei.

— „Unii oameni se nasc așa, în ei cu chemări tănuite...” repetă Dana, dusă pe gânduri.

— Da! Tata avea darul vorbelor frumos rânduite. Ti-am povestit toate astea ca să înțelegi, Dana, că propunerea ce mi s-a făcut nu mă bucură...

— Valentin, dar venind la București ai avea alte perspective... De ce nu te gândești? Studiul îți va fi ușurat, vei avea la îndemână atâtea lucrări noi, din cele mai noi...

— Studiul, Dana? Fiecare strat de pământ e o pagină de carte deschisă... Nu-mi dau eu cotloanele mele sălbătice, nici adâncul văilor, nici lespedea încinsă de arșiță pe un birou comod și elegant la Institutul geologic. Dana, nu mă pot rupe de ploaie, de negură și vânt. Mi-e mai dragă roca decât mătasea foilor și înșiruirea literelor unui referat.

— Te înțeleg, Valentin! Când te-am cunoscut, tot despre rocă, cristale și straturi de cuarț te-am auzit vorbind. Așa am înțeles că își au și ele viața lor... Dar, aici te-aș avea mai mult în preajmă. Apoi, sunt niște interese...

Dana tăcu. Tăcu și Valentin.

„E absurd ceea ce i-am spus. Nu-i pot cere asta... Ar fi o singură cale de urmat, dar...“, se frământa în gând Dana.

„Dana, astea nu-s vorbele tale, ale sufletului tău, nu-s pornite din adâncul aflat de mine în ochii tăi“, gândea Valentin.

„Mi-e drag Valentin... Pentru munca lui pierdută în noianul atâtor eforturi aproape anonime, dar care scot la iveală din adânc și întunerice comori de neprețuit. Iar munca se adună, crește, crește și într-o zi se preschimbă într-o gălgâire neagră de țiței, într-o bogăție de aur, într-un grăunte de radiu...“

Întinse mâna cuibărindu-și-o în adâncul palmei lui aspre. În clipa aceea îndrăgi mai mult ca orice pe lume asprimea aceea a palmei lui Valentin.

— Draga mea! Valentin întinse brațul, cuprinzând umerii Danei. O urmă de tristețe îi stăruia în glas: Vezi acolo, sus, Dana? E Steaua Ciobanului.

— Luceafărul, șopti Dana.

— Luceafărul... Vezi, tu, această deosebire — eu îi spun „Steaua Ciobanului”, tu „Luceafărul” — îmi întoarce uneori din drum gândurile dăruite nouă, Dana. Oare nu te temi tu de furtunile, de lapovița și trăsnetele din viața mea ce ar putea fi și a ta? Nu prețuiești mai mult luciul unei oglinzi decât cleștarul unui lac, Dana?

Dana tăcea.

— La un sfat cu steaua asta, ce-și afla în gândul lor același nume, au stat, cu ani mulți în urmă, mama și cu tatăl meu. S-au hotărât atunci să-și unească drumurile vieții... În veghea ei, Dana, mi-am spus sufletului să-ți vină în cale și să te ia cu el, să-mi rămâi mie. Ce vorbă îi trimiți îndărăt?...

Glasul lui Valentin părea că se încheagă din liniștea din jur, din blândețea aerului, din căldura inimii...

Neaflându-și formă gândurilor, Dana tăcea. Simți palma lui Valentin lăsându-i pumnul singuratic. Atunci teama găsi o cale. Întinse mâinile și cuprinzându-i capul în palme îl sărută râzând copilărește pe amândoi obraji. Dar în adâncul inimii ei n-a râs. Și-ar fi păstrat obrazul acolo, lipit de obrazul lui Valentin.

— Alungă-ți umbrele din ochi, de-acolo de unde le ții ascunse. Ți-am cerut să vii în București și nici eu nu credeam în vorbele mele. Dar vreau să-ți fiu alături, Valentin. Altfel mă tem... Există o piedică. Poate nu pricep nici eu prea bine... Numai tu mă poți ajuta! Mă tem să nu mă înțelegi greșit...

— Dana, nu știu despre ce piedică e vorba. Ți-e greu să-mi spui? Sper să nu fie nimic rău. Nu ar trebui să stăruie, dar...

— Nu ne va întoarce din drumul nostru. Va amâna numai împlinirea celor ce ne dorim. Îți cer o înțelegere deosebită, Valentin. Piedica asta... e un om! Un om care...

— Un om!

Așezându-și palma cu degete prelungi peste buzele ușor tremurate ale lui Valentin, ca pentru a-l împiedica să vorbească, Dana continuă șovăind:

— Îl cunoști. E Paul...

— Paul Răducanu, medicul, biofizicianul?

— Da!... Aș vrea să mă-nțelegi, Valentin! L-am cunoscut pe Răducanu cu patru sau cinci ani în urmă, în casa unchiului meu, profesorul Tanered Dumitrașcu. biologul. Strălucitor, elegant, afabil... Mi-a apărut așa cum l-au descris ziarele, cu ocazia ultimelor lui succese: un erudit. Omul în fața părerilor și argumentelor căruia replicile se duc să se plimbe. Unchiul Tanered îi zice, ca și studenții

de altfel, „Sfinxul”. E rece, distant. Nimeni nu a reușit să se apropie de el.

— Se pare că nici el nu vrea să se-nîmple una ca asta...

— Un an mai târziu l-am revăzut. Era după nereușita primelor lui experiențe. Cele cu proteza ortopedică tele-dirijată. Fusese aspru criticat în presă. Academia îi reprobase modul de organizare al experimentării. Toți îl atacau. Până și unchiul meu, de obicei atât de îngăduitor, îl judecase cu asprime. Văzându-mă, a căutat să mă evite. Din toată tradiționala lui strălucire nu rămăsese nimic. Atunci m-am apropiat eu de el. I-am vorbit. I-am explicat, eu, o muritoare de rând, lui, „asului bio-electronicii”, cum îl botezaseră ziarele, că în domeniul experimentării nu există învinși, că totul trebuie re-studiat, reluat, că perseverarea, corectată de experiență, conduce în cele din urmă la reușită. Că...

— Îl iubești, Dana?

— De această întrebare m-am temut, Valentin. Vrei s-o alungi din gândul tău? Te rog... Ai răbdare să-mi termin povestea. Eu te-am ascultat liniștită despre fiecare din pietricelele tale frumos rânduite...

— Era un joc de copil acela, Dana.

— Din nefericire, Valentin, și cel despre care îți vorbesc eu a fost tot un joc de copil. Zi de zi, „fetița savantă”, cum îmi spunea el râzând, l-a căutat în laborator, s-a inițiat în lucrările lui... Nu-l iubesc, Valentin. Dar el...

— El?...

— Și-a recăpătat încrederea. Din prietenia mijită între noi, în ceasurile în care îmi vorbea înflăcărat despre tranzistori și semibiotranzistori, s-a născut o nouă încredere în propriile lui puteri. Acum...

— A luat Premiul de stat.

— Lucrările lui încă nepublicate vor aduce o adevărată revoluție în tehnica medicală. Iată pentru ce eu, care fac parte din colectivul lui de cercetări, eu, care am învățat atâtea de la el, nu mă pot duce să-i spun: „Paul, mă mărit!” Ar însemna să... Înțelege-mă, Valentin. E un om mai mult decât sensibil. O nouă dezamăgire, un nou zbucium ar zădărnici pentru multă vreme munca întregului nostru colectiv. S-o fac acum, când suntem atât de aproape de reușită? Eu cred că e mai bine să fim înțelepți, să mai amânăm...

— Ești sigură, Dana? Nu i-ai șubrezi numai mândria, ambiția?

— Nu! L-aș lovi în inimă, Valentin, i-aș zdruncina credința în oameni și în el însuși... Aș vrea să mă-nțelegi, Valentin!

— Bine, dar câtă vreme tu nu l-ai făcut cu nimic să spere, socotesc că prietenia ta, simpla ta prietenie, dacă e doar atât, te îndeamnă la sacrificii prea mari... Nu, Dana, nu-mi cere mie sfatul. Tu trebuie să-ți limpezești singură sufletul.

Danei i se învălmășiseră gândurile.

— Dragul meu, desigur că înțelept ar fi fost să tac. Uneori vorbele sunt ori de prisos, ori prilej de neînțelegeri. Mă tem că dorind să te fac să înțelegi ceea ce m-a îndemnat să-ți spun totul, am greșit. Oarecum sunt, cum să spun... Sunt mâhnită de felul în care mi-ai citit în suflet, Valentin.

— Poate, Dana. Dar când sufletul cheamă vorbele în ajutorul înțelegerii, inima se sperie. Meseria fiecăruia, atunci când și-o iubește, e unică pe lume. Și dragostea e tot unică...

Dana simți că-i îngheață inima. Se întoarse și, cuprinzându-i brațul cu amândouă mâinile, încercă să-și apropie obrazul de fața lui. Dar Valentin se feri.

— Valentin, nu te închide ca un melc în cochilia ta. Sunt tare amărâtă. Am crezut că e mai bine să știi și tu. Îmi pare rău. Mă așteptam...

— Ce așteptai, Dana? Adică... desigur, sunt un sălbatic, mă lupt cu hățșurile. Da, nu te așteptai la altceva...

— Nu asta am vrut să spun, Valentin, știi bine, nu asta am înțeles!

— Dana, de stau bine să mă gândesc, și ar trebui s-o faci și tu, este absurd să ne închipuim posibilă o plecare a ta din București. Te-ai format ca medic într-o direcție bine precizată, nu-ți poți rata cariera... Nici înaintea încheierii lucrărilor colectivului, nici după... Sunt un egoist.

— Valentin, murmură Dana, uluită.

— Cercetările voastre sunt importante, Dana. Colectivul prețios... Vom amâna împlinirea hotărârii noastre. Să nu șubrezim o muncă... Mai gândește-te, Dana.

Valentin își trecu degetele prin păr, răzlețindu-l într-un gest nestăpânit. Își căută în buzunar țigările, aprinse chibritul și în flacăra jucăușe își privi ceasul de la mână.

— Voi pleca, Dana, amărât. Dar cred că am spus tot ceea ce era de spus.

Trase adânc din țigară și Dana îi ghici în ochi o sticlire care o făcu să tresară.

— Valentin, poate tu ai spus tot ceea ce ai avut de spus. Eu însă nu. Nu m-ai înțeles. Nu te iubesc decât pe tine. Paul Răducanu mi-e drag ca om, ca om de știință, ca un prieten mai în vârstă, dacă vrei, ca un frate. Dar nu pot îngădui... și mai ales ție, Valentin, nu-ți pot îngădui să nu crezi în mine!

— Nu de tine mă îndoiesc, Dana! De vorbele tale!...

Încremenirea Danei ținu cât o zbatere de gene. Apoi prundișul scrâșni sub repezirea unor pași în fugă. În beznă rămase singuratic licărul de lumină roșiatică a țigării.

Țesătura de vrajă și liniște se rupse. Silueta de umbră a unei fete cu părul în vânt străbătu o clipă dâra de lumină a felinarului. În ochii fetei puteau fi lacrimi, dar ele nu se vedeau, și nici bătaia năvalnică a inimii ei nu se auzea. Departe, la capătul aleii, spre intrarea scăldată în lumină, Dana fugea cu pași hotărâți și repezi.

Gândurile lui Valentin îl îndemneau să alerge, s-o ajungă din urmă. Dar erau prea multe gânduri... Rămase pe loc. Zorii zilei prinseră a destrăma întunericul. Se destrămasese vraja unui vis de tinerețe? Afară, dincolo de parc, Dana alerga într-una, fugind de fericirea ținută cu firele de vrajă ale Lunii, ale nopții, ale stelelor, fugea...

Prin fereastra deschisă, o dată cu răcoarea proaspătă a dimineții, străbătu larma gureșă a vrăbiilor din cireșul de sub geam. Minteă Danei, goală o clipă de gânduri, furată de învâlmășeala ciripitului, fu dintr-o dată năpădită de întâmplările acelei nopți, de sfada din pragul zorilor, de mahnirea ce-i cuprinsese sufletul. „Nu!“ Dana lovi cu pumnul în rama canapelei. Ducerea o făcu să tresară. Se săltă și, cu picioarele adunate sub ea, stătu o clipă nemișcată, apoi își cercetă pumnul lovit. Ce se întâmplase?

Privea tăcută acele minuscule ale ceasului de la încheietura mâinii, fără să le socotească lunecarea. Dintr-o dată își duse mâna la ureche ascultând neîncrezătoare. „Acceleratul de Baia Mare trebuie să fi plecat de aproape o oră. Și el nu a venit să mă caute...” Închise ochii, apăsându-și-i cu degetele reci.

II

Oprită în prag, gata să-și „evacueze” ustensilele casnice ale băătăliei dată în fiecă dimineață cu praful și tutunul, Lisaveta mai aruncă una din privirile ei neiertătoare în jurul camerei proaspăt dereticate. Totul era în ordine.

— Ce folos!

Lisaveta avea obiceiul să vorbească singură, dar numai atunci când știa bine că e auzită.

Prin ușa întredeschisă, profesorul Tancred Dumitrașcu tocmai intra în birou, după vechiul lui obicei, dis-de-dimineață. Își lăsă revistele pe masa de scris, trase un sertar și înfundându-și pipa în punguța cu tutun privi spre ușă:

— Despre ce folos e vorba? Bună dimineață, Lisaveto!

— Cum o să fie bună, tovarășe profesor, când din zori o luați cu duhănitul?

— Eh! păcate bătrânești!

— Ce bătrânești! Parcă în tinerețe era mai bine? Peste un ceas e

un fum să-l tai cu cuțitul!

Profesorul se așează la birou, răsfoi ultimul număr al revistei de biologie. Un titlu anume îi atrase atenția.

— Nici nu mă aude, murmură Lisaveta, aplecată să-și ștergă urma pașilor de pe parchetul ceruit.

Se cunoșteau ei bine — profesorul și Lisaveta. Fiecare știa ce va spune unul și ce va răspunde celălalt, iar povestea cu tutunul era vechea supărare a îngrijitoarei, veche, cum ea singură spusese, din vremea tinereții. Profesorul Dumitrașcu rămăsese singur de timpuriu. Lisaveta îi ținea gospodăria cu bombăneli, dar cu inimă bună.

Liniștit, la masa de lucru, Dumitrașcu făcea rânduială în urma Lisavetei. Era și acesta tot un fel de ritual al fiecărei dimineți. Ridică o clipă privirea. În prag, femeia freca cu îndârjire clanța. Dar iscodea, desigur, ca întotdeauna, pe sub gene.

— Totul e în cutie, că acolo e frumos să stea... La prânz avem budinca aceea cu stafide care vă place. Poate vă găsiți vreme și pentru masă... Doctorița noastră face budinca...

Dumitrașcu zâmbi, scoase tocul din cutie, îl puse alături de caietul cu însemnări. Știa ce înseamnă vestirea budincii.

— Dacă e vorba de „budinca aceea cu stafide”, atunci, uite, nici nu mai fumez!

Și-i întinse Lisavetei pipa. Dar Lisaveta, de când aflase în fundul sertarului colecția de pipe a profesorului, nu se mai lăsa păcălită astfel.

Abia se închise ușa că, mecanic, mâna cu pipa se și înfundă în punga cu tutun.

Astfel începu o nouă zi, aproape cu nimic mai deosebită decât altele.

Într-un târziu, obosit, scoțându-și ochelarii, apoi împingându-și caietul cu note la o parte, profesorul își ridică ochii. Din rama de argint a fotografiei de pe birou, Dana îi zâmbea luminos. Își reaminti de chipul fetei, așa cum îi apăruse cu câteva zile în urmă pe nesimțite în birou.

— Te superi?

Așa întreba Dana de fiecă dată. Ani în șir.

— Nu mă supăr. Spune, Dana!

Așa răspundea el. Ani în șir.

Dar de astă dată, cu glasul coborât, Dana își deschise sufletul...

Cu ani în urmă, când venise la București pentru a se înscrie la facultate, Dana era aproape o copilă. El o sfătuisese să urmeze medicina și fata îl ascultase cu toate că — așa cum spunea singură — „marea ei pasiune” erau atunci științele naturii, mai ales botanica.

Dar iată, fata crescuse. Îi era tare dragă. Și cât se mai bucura bătrânul acum la gândul că poate o frântură din doctorița de azi, din

omul matur și minunat ce devenise Dana era rodul priceperii, dragostei și îndrumărilor lui...

În ziua aceea în care Dana se furișase în birou, amurgul îi surprinsese vorbind și tot sfătuindu-se. Târziu, ridicându-se greoi de la birou, își rezemase pentru o clipă mâna lui mare și îmbătrânită pe umărul fetei, căutându-și pipa. Privirea Danei era atât de limpede, tot ceea ce-i spusese era atât de bine chibzuit. Era îndrăgostită, așa cum singură mărturisise. Dar cât de copilărește îi vibrase glasul... Îi urase apoi noapte bună, desprinzându-se brusc de lângă birou și dispăru pe ușă. Cele douăsprezece becuri ale candelabrului din tavan revărsau în seara aceea parcă o lumină prea pătrunzătoare.

Rămas singur, profesorul încercă să-și adune gândurile. Dana iubește! Aștepta de mult ivirea acestei clipe. Uneori se mira chiar că ea întârzie atât. Seriozitatea, viața prea liniștită a Danei îl îngrijorase uneori. Cărți, cărți și mereu cărți. O îndemnase adeseori să meargă la petreceri, se bucura s-o vadă între prieteni și regreta de multe ori că nu mai e tânăr ca s-o poată însoți. Dana însă ocolea pe cât putea serile petrecute în afara casei.

— Poate că n-ar strica dacă... începea el, cu jumătate de glas.

— Nici nu mă gândesc, unchiule, se alinta, cu vorba ei caldă și mângâietoare, Dana. Prefer, dacă-mi dai voie, să mai zăbovesc puțin în biroul dumatăle cu „*Historia naturalis*”...

— Pe Pliniu ai să-l găsești oricând, fata mea.

— Și o invitație ca aceea din astă-seară de asemenea. De-abia aștept să scap de larmă și j dumneata vrei să...

Ridicând din umeri, o lăsa de fiecare dată în birou și Dana nu pleca la culcare decât târziu, după ce pune binișor cartea înapoi, sus în raft, cu semn pe ziua următoare. Profesorul zâmbi cu mândrie: și să citească o carte tot el o învățase. Cu caietul și cu creionul. Și totuși, oare nu împrumutase prea mult din meticulozitatea și austeritatea lui? Ea era doar tânără și viața... În viață fiecare lucru își are locul și timpul său. Dragostea... Poate că a venit chiar în seara aceea în care, cu câteva luni în urmă, Dana, întârziind neobișnuit, a intrat în casă cu mult după miezul nopții, cu un ram de liliac în mână și un zâmbet ca niciodată. Văzând lumină în birou, deschisese ușa. El o privise lung, cu obișnuitul lui surâs îngăduitor și vesel în același timp.

— E atât de frumos afară! Ți l-am adus — îi întinse fata liliacul. Îl am... Îl am dintr-un parc.

Da! Fiecare lucru își are timpul său. Înțelesese încă de atunci că în viața Danei se-ntâmplase ceva, ceva nou, ceva deosebit. Iar acum, discuția de la el din birou îi dezvăluise marea tăinuire. Îl iubește pe Valentin Ulmu. Geolog...

„Dar am și eu tainele mele”, își spusese a doua zi, întors acasă — nu de la biblioteca universității, ci de la Comitetul geologic.

— Să nu-ți închipui cumva că ți-l laud fiindcă te interesezi de el, îi spusese un vechi coleg de catedră. Nu, Valentin Ulmu e un element strălucit. Iată de altfel o scrisoare. E un raport. După cum vezi, încă de acum trei luni, acest transfer — aducerea lui la Comitet, în București, trebuia să devină o realitate. Echipa lui de prospectare nu și-a terminat încă lucrările. E unul dintre cei mai buni tineri geologi ai instituției...

Era bucuros. Mulțumit de cele aflate, regretase o clipă grijulia lui cercetare. Dar o iubea prea mult pe Dana... Era plin de o îndoită bucurie: geologul o merita pe Dana, iar ea nu se înșelase dăruindu-și inima.

O clipă se adânci din nou în lectura articolului. Curând însă se întrerupsese. Abia aștepta să dea ochii cu Dana. Până la urmă tot îi va vorbi despre laudele auzite, despre transferul lui la București... Acuși-acuși va deschide ușa!

Înfundându-și pipa, profesorul tresări. Pași. Nu, nu era Dana.

Deschizând domol ușa, Lisaveta se opri cu o mână pe clanță. Fumul era în valuri și Dumitrașcu nu apucă să-și ascundă pipa de apriga ei privire.

— Poftim! Cum îl vom primi acum în hogeacul ăsta pe domn doctor Paul Răducanu?...

Surprins, Dumitrașcu își aruncă ochii asupra vechii pendule. Erau orele 11 și jumătate. Se ridică, se încheie la halat, apoi dând neputincios din umeri îi făcu semn Lisavetei:

— Să poftească.

Elegant și sigur ca întotdeauna pe fiecare gest al său, doctorul Răducanu intră în birou firesc, ca un obișnuit al casei.

— Ar fi să nu recunosc adevărul dacă ți-aș spune că nu mi-ai făcut o surpriză, o plăcută surpriză. Vreo veste nouă? Ceva deosebit?...

Privindu-l pe Răducanu, profesorul se opri din vorbă, cu adevărat surprins de astă dată. Sub calmul aparent al bărbatului din fața lui, ghici o agitație lăuntrică neobișnuită. Apoi, Paul Răducanu nu știa ce să facă cu pălăria. Și-o sucea dintr-o mână în alta, pipăind-o cu degete nervoase. Apropiindu-se, Dumitrașcu făcu o nouă descoperire. Nici batista de la buzunarul hainei lui Răducanu nu era ca de obicei. Avea parcă într-un colț o ușoară cută. Nu! Se-ntâmplase ceva! Susținându-i privirile, Răducanu îi ghicise gândurile.

— Nu! Nu vă temeți. La laborator, la clinică nu s-a întâmplat nimic. Lucrurile merg bine. Emoția mea, tovarășe profesor...

Și dacă Paul Răducanu avea cu adevărat vreun gând anume — altul decât cel pe care îl mărturisi până la urmă — lui Dumitrașcu nu-i mai fu dat să afle. O clipă lungă de tăcere readuse în glasul și în gesturile lui Răducanu calmul și stăpânirea obișnuită.

— Am venit să vă împărtășesc o veste primită chiar acum, în

cursul dimineții: Invitația făcută colectivului nostru de a participa la Congresul internațional din Suedia. Ni se cere, bineînțeles, să facem un raport despre stadiul ultimelor noastre lucrări. Am vrut să cunoașteți acest lucru pentru că hotărârea noastră, a colectivului, este ca Dana — doctorița Dana Dumitrașcu — să ne însoțească, pe Marcasian și pe mine, la congres. Știu că aceasta vă va bucura. Pregătirea raportului necesită multă muncă și Dana ne este indispensabilă...

Avalanșa de vorbe stârni bănuieli în gândurile profesorului. Dana va pleca la Congres. Era minunat. Se bucura. Și cât se va bucura Dana!... Dar ce se ascunde acolo, îndărătul acelei frunți netede? Sau poate nu acolo... Ochii lui Dumitrașcu își lunecară privirea din nou spre batista albă din stânga pieptului lui Răducanu... Să fi neliniștit Dana și alte inimi?

Răducanu atât de vorbăreț... și la ora asta aici? El, personal. Neanunțat. Nu știa ce să mai creadă...

— Mă bucur, dragul meu. Mă bucur foarte mult și îți mulțumesc.

„Să-l invit la masă? se întreba profesorul. Să nu-l invit?“... Se pomeni întrebând:

— Și când are loc Congresul?

— Peste câteva luni.

„Peste câteva luni și el e aici, acum, cu noaptea-n cap...“

— Dar ia, te rog, loc. O voi anunța și pe Dana.

În acel moment, mâna Lisavetei se ivi prin deschizătura ușii. Mâna Lisavetei cu un uriaș buchet de garoafe albe. Profesorul le luă uluit.

— Dar nu e ziua mea...

— Îi plac Danei.

„Va trebui să-l invit totuși la masă. Trebuie să-i dau timp să-și descarce sufletul. Paul Răducanu, cu zâmbetul lui rece, omul precis, categoric, hotărât, calculat...” Profesorul nu-și termină gândul. Dana era în prag. Cu mâna înălțată sprijinită de ușă.

— Cred că e un răsfăț prea mare. Dar bucuria plecării la Congres le întrece pe toate! Iei masa cu noi, Paul? Îți mulțumesc pentru flori. Să ne îngrijim de ele mai întâi.

— Bună vorbă! se agăță Dumitrașcu de cuvintele Danei și îi luă florile din mână. Mă duc să mă îngrijesc de ele!

Pașii profesorului parcă nu fuseseră nicicând atât de sprinteni și de zoriți.

— Bietul meu unchi e emoționat. S-a obișnuit cu mine în preajma lui. Se bucură, bineînțeles. Totuși, oricât de puțin aș fi plecată, tot i-aș lipsi. Dar mai e atâta timp până atunci...

— Îți sunt recunoscător, Dana. M-ai înțeles și...

— Nu, Paul. Nu pricep nimic.

— Dana, vestea asta... Plecarea noastră împreună la Congres... Colaborarea noastră atât de strânsă în ultimul timp... m-am gândit...

Dana înțelese. Îi prinse brațul strâns. Urmă o clipă de liniște apăsătoare.

— Poate m-am grăbit, spuse Paul Răducanu. Mă simt prost și...

Nu era chiar așa de ușor să mărturisească el, Paul Răducanu, lucrul acesta.

— Paul, mă bucur că te-ai gândit sa-i aduci unchiului chiar tu vestea plecării noastre. Apoi, florile tale sunt atât de frumoase, gândurile tale atât de bune... Ne așteaptă însă o mare răspundere. Acum trebuie să ne dăruim în întregime pregătirii Congresului!...

La masă, discuția se purtă mai mult în jurul budincii cu stafide.

III

Dezbrăcându-și cu gesturi încete halatul, doctorul Paul Răducanu își recapitula, ca în fața unui examen, frazele cu care se pregătea să-și cucerească auditoriul.

Pe placa albă a mesei de laborator, clădite unele peste altele, diapozitivele pregătite pentru proiecție îi reținură o clipă atenția. Se apropie. Întinse mâna, răsfirând cele două duzini de plăcuțe, care închideau fiecare în corpul lor transparent câte-o imagine. Numărul șase. Era acolo. Ridică placa în zarea ochilor, străbătându-o cu o privire din care nu lipsea mândria. Lăsă ușor plăcuța pe masă. Ochii îi zăboviră o clipă asupra propriei sale mâini. O întoarse, cercetând-o cu luare aminte pe o parte și pe cealaltă. O mână... Da. Imaginea numărului șase reprezenta o mână, o mână artificială și totuși „vie“. O mână ca oricare alta.

De la mâna aceea pornise totul, cu aproape zece ani în urmă. Atunci se născuseră acele idei îndrăznețe pe care se pregătea să le dezvolte acum la conferința din aula Societății de științe medicale.

„Două drumuri, își spuse în gând Răducanu, sau, poate, mai bine spus două părți ale aceluiași drum“... Adunând cu grijă plăcuțele transparente și așezându-le în cutia lor, își lăsă gândurile să alerge în voie. Imagine cu imagine, etapă cu etapă, parcurse în minte drumul urmat ani în șir.

Iunie 1960. Se afla departe, la Moscova. În fața lui un tânăr înalt, slăbuț, cu privirile înfrigurate și părul blond învălmășit spre frunte, cu un amestec de încredere și îndoială întipărit în ochi. Îl chema Ulițki. Valeri Ulițki. La orice mișcare, capătul mânecii stângi îi flutura în gol, atârând. O nenorocire — un accident — îl lipsise pe viață de mâna stângă.

Dar veni și ziua în care neîndemânatic, la cererea profesorului,

omul își lepădă cu greu haina. Se slujea încă tot de-o singură mână.

— Nu-l ajutați!... Lăsați-l!... În curând își va mai aminti doar de vremea în care era invalid, răsună cald glasul șefului de laborator. Curaj, tinere!... Întinde mâna!... Așa...

Devenită parte din omul pe care-l slujea, redându-l vieții — perfect executată de tehnicienii laboratorului bioelectric al institutului de proteze — mâna cea nouă își trăgea viața din însăși viața omului. Alimentată cu ajutorul unor adevărate prize de curent, dar care nu-și luau puterea de la doza din perete, ci din însuși trupul omului, izvor continuu de biocurenți — amplificați, ce e drept, de un mecanism electronic și trecuți printr-un minuscul aparat, montat în corpul protezei — mâna își mișcă degetele ascultând pentru întâia dată de gândul omului care abia îndrăznea să-i poruncească.

— Hai, Valeri, mișcă degetele!... Încearcă să vrei să le miști!... Așa...

Chemate la viață de voința tânărului, degetele se mișcară pe rând, întinzându-se să apuce pentru prima oară.

Mâna cea nouă a lui Valeri nu fusese singura realizare pe care o văzuse născându-se doctorul Paul Răducanu. Au urmat, rând pe rând, degetele lui Zubkov, ale lui Rezcikov, cele ale mâinii lui Lucenkov, mâna Verei Kikina...

Curenții bioelectronici puteau fi folosiți cu succes. Zubkov redevenise mecanic montor la uzina de mașini de calculat, Rezcikov a rămas profesor de lucru manual, Lucenkov a coborât din nou în mină, iar Kikina repară acum aparate de radio...

Studiind cu atenție, notându-și tot ce vedea și făcând de zeci de ori pe zi drumul de la mecanismul electronic la planșa anatomică, Răducanu căutase să pătrundă, să înțeleagă, să stăpânească secretul nemaipomenitelor experiențe.

Mâna lui Valeri și mâinile tuturor celorlalți reprezentau cea dinții mână „vie“, făurită de mâna omenească... La început nu-și împărtășise nimănui gândurile. Ideea însă încolțise. „Bioelectronica e un domeniu uriaș. Posibilitățile ei de aplicare nici nu se pot bănuir. Dar aceasta înseamnă studiu, cercetare. Nu sunt suficient pregătit. Va trebui să învăț. Să învăț, să studiez, să aflu. Să știu.“

Studiu. Studiu. Studiu.

Au trecut de atunci șase ani. Paul Răducanu își respectase hotărârea. Studiase și făcuse nenumărate experiențe.

Zi de zi, file noi se adăugau dosarului pe care, cu un scris îngrijit, însemnase: „Cercetări de bioelectronică aplicată”. Cu timpul, ecouri ale celor dintâi succese apăruseră în presă, apoi urmară noi și noi experiențe, noi și noi succese. Paul Răducanu devenise o speranță.

Teoria, născută idee cu idee din truda zilelor de laborator, începuse să-și dea primele roade prin experiențele efectuate pe

animale. Colectivul se mărise. Colectivul... În fața ochilor lui Răducanu se iviră pe rând: Buznea: observație, meticulozitate, precizie în manipulare... Ionescu: energie, putere de muncă, încăpățănare... Marcassian: un dar al interpretării rar întâlnite... Dana Dumitrașcu... La început nici el nu se așteptase... Zâmbi. Încă din primele șase luni de lucru în colectiv, puterea de muncă, abilitatea profesională, cunoștințele tinerei doctorițe o impuseseră printre cei mai buni. În șirul colaboratorilor săi, fata aceasta, plină de atâta feminină sensibilitate, cu ochii ei verzi și cu obrazul parcă mai strălucitor în halat alb — doctorița Dana Dumitrașcu — își câștigase o incontestabilă autoritate.

Peste câteva luni, Răducanu își va sfârși lucrarea intitulată: „Noi utilizări ale bioelectronicii în terapia cancerului”. Dana îi fusese un colaborator prețios, conștiincios, neobosit. Din ce în ce mai îndrăznește, experiențele pe animale, întreprinse în laboratoarele institutului, continuară.

Răducanu nu era grăbit. Entuziasmul, nerăbdarea propriului său colectiv îl enervau uneori.

— Crezi oare că atunci când, poate, lipsești pe cei căzuți în suferință de o salvare sigură, ai dreptul să mai aștepți, să nu-ți iei răspunderea inițierii unor cercetări directe, a unei experiențe care să aibă un rezultat practic pentru cei bolnavi? îi spusese odată Dana.

Câte seri târzii nu trecuseră în discuții fără sfârșit!... Așezați pe taburetele lor, în jurul mesei din laborator, cele șapte halate albe — colectivul Răducanu — întorseseră pe-o parte și pe alta argumente și contraargumente. Și totul se învârtea în jurul acelui curios efect...

Una după alta, se auziră izbiturile celor trei uși ce duceau spre biroul lui. Venea Dana.

— M-ai așteptat? Sper că nu am întârziat mai mult decât îi este îngăduit unui membru al colectivului, care, în afara celor treizeci și una de sarcini de ultima oră, mai are și inițiative proprii. Am trecut prin clinică. Tudor, mecanicul acela de la termocentrală...

— Ai cumva oscilograma?

— Peste cincisprezece minute, o sală plină te așteaptă la o conferință pe care fiecare și-o închipuie senzațională.

— Dana, ai văzut oscilograma?

— Nu vreau să te tulbur. Totuși, având în vedere ora, un minut de concesi sau dacă vrei concesiia unui minut...

— Dana, ceea ce faci...

— Se numește tortură. Știu. Numai că eu nu sunt Dana, tovarășe șef al colectivului. Sunt doctorița Dumitrașcu. Vă anunț că oscilograma, faimoasa oscilogramă, am văzut-o, am interpretat-o și...

— Și?...

— Confirmă! Unele dintre oscilațiile înregistrate reprezintă o

urmă vizibilă a manifestărilor din timpul producerii fosfenelor. O urmă proprie, specifică! În creierul lui Tudor mai dăinuie încă „amprentele” puternicului câmp electromagnetic sub a cărui influență s-a aflat în mod accidental. Am stat de vorbă cu el. Își reamintește de tot ce s-a întâmplat până în momentul în care, după căderea schelei, a ajuns în imediata vecinătate a mașinii generatoare de curent, suferind șocul. Vorbește despre o viziune colorată în albastru. Albastru-vinețiu, luminos...

— Fosfena...

— Da. Viziunea colorată specifică pe care o au în anumite împrejurări toți cei care se apropie prea mult de marile instalații generatoare de energie electrică. Dar n-aș fi crezut să lase astfel de urme. Au trecut de la accident 36 de ore, totuși în mișcările curbei oscilogramei se văd limpede urme asemănătoare celor culese din oscilogramele unor oameni supuși acțiunii fosfenelor experimentale. Privește.

Nerăbdător, Răducanu aproape că-i smulse diagrama din mână. O clipă Dana îl privi surprinsă, cu ochii triști.

Mai târziu, în mașină, îndreptându-se spre sala în care urma să aibă loc conferința, Răducanu, ca de obicei, nu lăsa minutele ce-l mai despărteau de auditoriul său să se risipească în zadar:

— Urma fosfenelor... E, într-un fel, o amintire a unei trecute înregistrări, pe care a păstrat-o emisiunea de biocurenți a creierului. Aceasta arată încă o dată cât de mare este sensibilitatea electrică a creierului.

— Ai să începi, acum, să-mi vorbești despre broasca lui Galvani, care în contact cu electrozii pilei electrice își contractă musculatura, sub efectul curentului...

— Rămânând însă, bineînțeles, la varianta modernă a bătrânei experiențe: broasca nelegată de electrozii unei pile, ci plasată doar în câmpul electromagnetic și comportându-se la fel. Aceasta ca să nu-ți mai spun despre o experiență văzută de mine însumi într-o clinică din Moscova, încă în anul 1960. Prin simpla așezare a pacientului într-un câmp electromagnetic, născut de un curent cu frecvențe de 1000 cicluri pe secundă s-a obținut o puternică înfundare a căilor lui rinofaringiene...

— Au trecut aproape 8 ani de când cercetătorii americani Brill și Birbey au început să caute mijloace de măsurare a unor asemenea influențe. S-au descoperit metode bune puse la punct de evidențiere a lor, dar de la folosirea biocurenților la reanimare — o aplicare a lor evident posibilă — și până la ceea ce ne preocupă pe noi e o mare distanță.

— Desigur, Dana! Fondul problemelor însă este și rămâne comun. De altfel chiar astăzi, revizuirea diapozitivelor necesare proiecțiilor

pentru conferință, mi-am dat seama că va trebui să stăruim tocmai asupra acestui fond comun.

Mașina stopă. Sala era arhiplină. Până la începerea conferinței mai lipsea un singur minut. Doctorul Paul Răducanu nu-și dezminți nici de astă dată extrema lui punctualitate. Dana se strecură spre locul păstrat de profesorul Tancred Dumitrașcu și începu să urmărească cu atenție expunerea clară și precisă a conferențiarului.

Paul Răducanu nu era un orator plin de pasiune, își alegea cuvintele, vorbea rar, nuanțat, cu sobră eleganță. Renumele lui științific, faptul că, deși tânăr, era considerat o glorie a biologiei medicale românești, contribuiau la atmosfera de atenție încordată și chiar de emoție din sală. Aceasta pentru că dacă răceala conferențiarului ținea departe multe inimi, vorbele lui în schimb izbuteau să-i apropie, fără nicio rezervă, toate mințile.

„Știința modernă a reușit să pătrundă mult în studiul ritmurilor adânci ale activității totale a celulelor vii“, își începu Răducanu expunerea. Înfățișă apoi desfășurarea celei dintâi experiențe de reanimare întreprinsă, folosind biocurenți captați de pe brațul unui om perfect sănătos. Atunci, în 1960, în clinica din Moscova, pe care o vizitase, cercetătorii reușiseră nu numai să înregistreze curenți bioelectronici pe bandă de magnetofon, ci supuseseră un organism străin acțiunii înregistrării, așa cum i s-ar administra o muzică liniștitoare unui om nervos.

Printre numeroasele experiențe pe care le aminti Răducanu era și încercarea savantului Karl Otto, de la Institutul de fiziologie aplicată din Berlin, de-a modifica de la distanță potențialul de excitație electrică a anumitor mușchi. Diapozitivul înfățișând aparatul conceput pentru transmisia fără fir a parametrilor fiziologici, constituia o pagină de retrospectivă, plină de semnificații, mai cu seamă pentru studiul întreprins de doctorul Răducanu.

Ceea ce reținu însă atenția tuturor, mai mult decât ori care alt pasaj al expunerii, fu descrierea felului în care cercetătorii români pătrunseseră în fondul problemei cancerului:

„Atacând problema cancerului, colectivul nostru a pornit de la constatarea îndeobște recunoscută că apariția, constituirea unei tumori maligne, debutează în organism o dată cu tulburarea mecanismelor care reglează mitozele — procesele metabolice intracelulare autoreglate, ale diviziunii celulare. O tulburare tradusă printr-o adevărată „comutare pe altă fază“, la cel mai potrivit regim „nou“ de funcționare, a proceselor de autoajustare.

Diviziunea, multiplicarea celulară, în sensul cancerizării, are însă un element caracteristic. Pe „citirea“ acestuia prin oscilografie se bazează noile noastre metode de lucru — de aici au pornit cercetările noastre”.

Argumentând, demonstrând, Paul Răducanu își dezvoltă mai departe conferința. Interesul auditoriului spori în momentul în care tânărul savant trecu la expunerea propriilor sale experiențe:

„Studiind impulsurile biocurenților emiși de diferitele țesuturi ale corpului, captând, cum s-ar spune, mesajele electronice ale acestora, cu ajutorul unei aparaturi electronice adecvate, am constatat existența unui efect bioradioelectronic particular. Au trecut mulți ani de când cibernetica ne-a spus că orice organism viu este un „mecanism” care se autoreglează și se autoajustează la cel mai potrivit regim de funcționare. Astăzi cunoaștem mai multe din elementele acestor mecanisme electronice...”

Lui Tancred Dumitrașcu, vorbele conferențiarului îi reînviu multe din amănunțele unor discuții purtate împreună. De câte ori nu-și schimbaseră părerile — el cu surprinderea omului de știință aflat în afara noianului de preocupări a cercetătorilor, Răducanu cu precizia argumentării, dar și cu obișnuita lui răceală — despre tulburătoarele rezultate înfățișate acum, în cursul conferinței.

Parcă îl vedea, cu un teanc de reviste în mână.

— I le-am adus Danei... Sunt articole importante... Cercetările lui Rumenfeld și Polonski despre însușirile acidului dezoxiribonucleic.

În așteptarea Danei, însă, le citise el. Un savant constatasese că acidul dezoxiribonucleic are însușiri feromagnetice cu totul asemănătoare celor ale feritelor, element de bază în alcătuirea ordonatorilor electronici, atât de folosiți în domeniul ciberneticii și al automatizării. Alt savant stabilise că acidul dezoxiribonucleic este propriu și virusurilor, reprezentând de fapt partea lor infectantă. Un al treilea mersese și mai departe, descoperind că datorită acizilor nucleici din virusuri se produce un adevărat „bruiaj” al metabolismului celulelor infectate. Dar în aceste condiții noi, acizii nucleici și mai ales cel dezoxiribonucleic, care în mod normal transmit informațiile necesare sintezei de proteine pe care o și comandă, nu mai acționează în mod corespunzător bunei stări a organismului. Transmiterea se face eronat, iar sinteza începe să se desfășoare anarhic.

Știința ajunsese să cunoască toate acesteia. Răducanu însă le studiasse, trăgând din ele concluzii noi.

„Mai rar la nivelul celular și cel mai des la cel subcelular — în lumea moleculelor, care alcătuiesc substanța organică, există în mod normal o influență reciprocă, un echilibru între efectele diferitelor emisiuni bioelectronice prezente, răsună în sală glasul lui.

În noile condiții, o dată cu apariția tulburărilor, echilibrul se rupe. Organismul se îmbolnăvește. Lucrurile se petrec ca și cum s-ar desfășura un mic război al undelor — la scara emisiunilor electronice amintite.

Din haiosul acestor ciocniri însă, oscilografia trebuie să capteze și să sesizeze informația care să permită, în primul rând, diagnosticarea cancerului încă de la adevăratul început al formării lui și, în al doilea rând, intervenția prin reconversiune.

Existența unei dereglări constante ne îngăduie ca, inversând datele problemei, să încercăm să punem ordine în microhaosul din țesut, folosind o emisiune specific de coordonare. În felul acesta, vom provoca încetarea influențelor care duc la dereglarea emisiunilor bioelectronice normale. Reluând recent datele unui studiu, pe care l-am publicat mai de mult într-o revistă străină de specialitate, doi savanți poloni mi-au făcut marea cinste de a denumi efectul bioradioelectronic particular, mai înainte amintit, cu numele meu. Precizez că, până în momentul de față, eu nu consider acest efect suficient de studiat pentru a putea fi pe larg aplicat în scopuri terapeutice.”

După cincizeci de minute, conferința luă sfârșit într-un ropot de aplauze. Îndreptându-se spre ieșire, Tancred Dumitrașcu îi mărturisea Danei:

— Interesant, deosebit de interesant... Și mai ales prezentat în singurul mod care convine cu adevărat unui asemenea subiect. Dar vezi... Nu vreau să te supăr. Eu, la vârsta mea, cum să-ți spun... Știi, fată dragă, noi cei în vârstă suntem, de mai de modă veche, mai sentimentali... Spune-mi, Dana, Paul...

Tăcu. Un alt gând ce îl neliniștea îi trecu prin minte:

„Aș putea s-o întreb acum, își spuse. Să știu ce e cu Valentin Ulmu...”

O umbră trecu repede prin căutătura Danei. Apoi, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, izbucni în râs.

— Paul lucrează doar cu atâtea mașini, cu creiere electronice și câte alte aparate de același fel. Creierul lui însă cred că e cel al unui om adevărat. Știe să și rădă uneori...

— Mai ales dacă i se provoacă râsul prin mijloace mecanice, o completă, din spatele lui Dumitrașcu, un personaj cu părul alb și ochelari cu ramă subțire, aurită — prorectorul universității. Cu toate că — mă iertați că mă amestec, dar fără să vreau v-am auzit — cu toate că, spun, în ultima vreme i se descrețește fruntea ceva mai des. Acesta însă e meritul nepoatei dumitale, colega! zâmbi și îl bătu prietenește pe umăr pe Tancred Dumitrașcu. Element excepțional, doctorul Răducanu! L-am urmărit din primii ani, imediat după debutul său pe scena științei noastre biomedicale. Cultură vastă, concepții îndrăznețe, ținută cu adevărat academică... Ideile lui, sprijinite pe o riguroasă experimentare, au adus în sală nu o pedantă relatare, ci filmul amănunțit al unor lucrări de mari proporții și uriașe perspective... Merită toate laudele!

— Prezentarea „efectului Răducanu“, în această seară, este, într-un fel, anunțarea oficială a nașterii sale. Mai ales pentru hotărârea de a se înfățișa cu această realizare publicului nostru științific, atât de exigent, merită Paul toate laudele! adăugă Dana, cu ochii strălucitori.

„Da, își spunea, pășind alături de Dumitrașcu, Paul e un om excepțional! Să fii mereu în preajma lui, să deprinzi abecedarul meseriei sub îndrumarea lui, e un stimulent. Prezența lui te ajută, fără să simți aproape să-ți rânduiești studiul, îți dă siguranța necesară în urcușul spre realizarea țelului...”

Se revăzu elevă, migălind o problemă de aritmetică. Apoi gândul, sărind peste ani, i-o înfățișă pe Dana de atunci, cu degete firave și ochii mari, răsfoind pe o bancă într-un parc, alături de un tânăr timid, cu mărul lui Adam urcând și coborând mereu, un caiet cu poezii copiate caligrafic... Se auzise răspunzând la un examen de biologie... Îl revăzu o clipă pe Paul Răducanu cel de atunci, din vremea când abia îl cunoscuse.

Și Dana se miră că îl regăsea pe Paul în gândurile ei întotdeauna numai în imaculatul lui halat, în laborator, printre aparate. Pe buzele lui, ea, Dana, afla doar formule, cifre; ochii lui cercetau atenți în zare doar filme, documente, jocul lunecat al unor grafice luminoase... Și totdeauna chipul lui aducea parcă, de prin depărtări pierdute, un alt chip ce-l acoperea — un obraz ars de soare, cu ochii îngrediți de însemnarea unor abia ghicite linioare, rămase mai deschise la culoare. Într-una părul lui Valentin era învâlmășit de vânt, căzut peste frunte, gulerul hainei lui era într-una ridicat, umerii lui ușor aplecați păreau mereu că urcă, pieptiș, o înălțime pe care nu o mai răzbea...

Și deodată, filmul amintirilor se curmă. În jur era întuneric. Departă clipea o lumină... Nu. Nu era lumina becului cu pleoapa tremurată a felinarului de-atunci, de acolo, de lângă lac. Era doar lumina unui felinar de pe stradă...

Strângând brațul profesorului Dumitrașcu, Dana își alungă din minte chipul lui Valentin.

IV

— Mai e mult, Constandine?

— Mai, mă rog frumos!

Urcușul se urma anevoios.

— Încă?

— Încă, mă rog frumos!

Părăsind firul văii și strecurându-se printre umbrele stejărișului, cărarea urca cuprinzând larg, cu cureaua ei îngustă, mărginită de iarbă rară, burta revărsată a dealului. Cei doi pășeau, urmă peste

urmă: întâi Constandin, apoi Valentin Ulmu.

Cu streășina clopului căzută ca o umbră îngustă peste față, călăuza nu-și zăbovea privirile împrejur. Ba chiar, judecând după nemișcarea cu care-și purta din umeri trupul înainte, s-ar fi putut spune că îi îndrumau calea încălțările.

— Mai domol, Constandine! Să ni se bucure și ochii...

— Cum îți vrea. Om mere și mai zăbovit. Da' numai să nu-trebați iar, cât mai e de mers.

Răriră pașii. Nu trecu însă mult și iar zoreau, urmându-se unul pe celălalt.

— Iar mă duci cu sufletul la gură! Faci ce faci și intri pe calea grabei... Obicei de călăuză, Constandine!

— D-apoi, ce să fac, mă uit mergând. Ș-apoi pe la noi este o vorbă: obiceiul îi perina gândului... Da' să ne potolim pasul iară...

Ridicându-se înaltă, ca un perete de stâncărie vânăta, încununată pe creștet de-o strălucitoare revărsare de lumină, Piatra Craivei stăpânea împrejurimile.

Cei doi, fărăme însuflețite la poalele uriașului bolovan, își conteniră drumul. Geologul își privi încheietura mâinii ducându-și îngrijorat ceasul la ureche.

— Suntem ajunși. Nu te mai îngriji de ceas... De acolo, de lângă mărul acela pitic, își sparge cale un drumeag până hăt sus în vârf. Da' mai întâi și întâi vom da cuvenita cinste celor ale gurii.

Se opriră. Geologul lăsă jos rucsacul încăpător, călăuza un soi de sac de piele peticit și lustruit. Își aleseseră drept masă o tipsie de piatră. Umblând în sac, Valentin scoase afară o cutie „cam cât o carte”, o măsură în gând Constandin, o așeză pe piatră, îi săltă capacul care-i ferea fața străvezie, aburită parcă, mare cât palma. Geologul apăsă pe un buton și din lăcașul ei țâșni o vergea de metal. Apoi răsucind un buton zimțat, din cutie răzbi o muzică asurzitoare. Tânărul îi potoli năvala. O lumină străluci pe micul ecran și deodată în fața ochilor le apărură înfățișarea unei încăperi prelungi.

— O sală de concert, lămurii Valentin.

Constandin scoase una după alta, din sacul lui, clisă, o frântură de pâine neagră cu coaja bine rumenită și zdrelită, așa cum o coc în țara lor moșii, ceapă și brânză.

— Așa, vorbi călăuza, ei or cânta și noi om mânca.

În mintea lui, Constandin se cam mira de năstrușnica idee a geologului de a-și purta cu el o cutie cu muzică și cinema, tocmai aici în lumea asta de frumuseți către care dorise atâta să pornească. „Ce pot culege ochii mai minunat din aparatul ista decât din cerul înalt și albastru, din adâncul văilor, din tufele de măcieș cu boabele lor sângerii strălucitoare? Apoi buciumul tulnicelor răzlețe ce-și rostogolesc chemările îngânate...”

Geologul însă răsucea într-una de butonul aurit.

— Îi totuși mare drăcie și cutia asta în care poți purta cu tine în desagă, așa cum port eu clisa și brânza, lumea întreagă, zise călăuza.

Dar privirea geologului era dusă departe, sus, spre un cer pe care nu-l vedea și nu prinse vorbele lui Constandin.

— Îmbie-te, c-am urcat ne-ntrerupt cale de cinci ceasuri. Cât despre conțert, mai avem noi vreme. Iar auzi numai cum țiuie cintezoii celă pe ram!... E-n mânie mare cu careva, dacă nu chiar cu muzica dumitale.

„...Emisiunea de biofizică, programată pentru astăzi, la orele 14, în cadrul căreia tovarășa doctor Dana Dumitrașcu, cercetător bioelectronist, urma să țină o comunicare din domeniul ultimelor aplicări ale biocurenților, se amână pentru o dată ce se va anunța ulterior...”

Valentin rămase o clipă cu mâna pe butonul aparatului, apoi îl răsuci ușurel cu vârful degetului; imaginea și vocea crainicului se stinseră și altă lumină îi luă locul. În larma veselă a unei muzici săltau, se răsfirau și se-adunau mulțime de dansatori...

Pe fruntea arsă de soare a tânărului geolog o vinișoară mică albăstrie începu a se zbate mărunț. Constandin nu-i înțelegea umbra din privire, dar numele acela pe care-l auzi la televizor — Dana Dumitrașcu — îl cunoștea. Dar acela era un nume care aducea bucurie în inima băiatului, nu supărare... „De! Felurite îs toate câte sunt pe lume”, își spuse în gând călăuza și din nou îl îmbie pe geolog:

— Hai și-i mânca, iar ei or juca că altă grijă văz că n-au... Mare minune! Noi dumericăm liniștiți, ei joacă și nici în gând nu le e că pe aste meleguri îi avem în fața ochilor cu muzica lor...

Valentin răsuci butonul și muzica se curmă. Fața i se mai lumină. Duse la gură pâinea și mușcă zdravăn.

— Vezi de cată la mine în sac, Constandine, că am și eu ceva de-ale gurii.

— Nu! Că azi ești poftitul meu!... Eu nu găsesc niciun cusur „celeii mai înaintate tehnici”, cum zici dumneata, că m-am deprins să mă am frățeste cu ea de multă vreme, atât într-ale mâncării cât și în altele. Dar parcă tot îmi merge mai bine la inimă cântecul și săgetarea spre crucea cerului a ciocârliei, larma zburătoarelor micuțe ca o clacă de neveste tinere... Televizor, elicopter, mă rog frumos, nu zic ba, fain și bine. Dar clisa mea tot îi mai buna decât fermecatele dumitale cutii cu „autoîncălzire”.

Pe geolog îl năpădi râsul și veselia tânărului îl mulțumi pe Constandin.

— Hai ș-om trage o gură zdravănă de apă rece și i-om mulțumi ciobanului, care o fi fost el, de-o tocmit scocul la gura izvorului...

Băură pe satureate. Constandin își șterse cu latul palmei mustața, își

scutură fărâmiturile de pe piept, le prinse în căușul palmei, le adună și pe cele răzlețite pe întinsul pietrei și toate le strânse pe latul unei frunze pe care o așeză cu grijă într-o adâncitură de pământ.

Îngândurat, Valentin îl urmări cu privirea. Mișcările simple ale omului îi aduseseră parcă liniște în suflet.

— S-o nimeri ea vreo vietate să se ospăteze...

— Ești om bun, Constandine. Mi-e drag de oameni ca tine.

— Și mie de cei ca dumneata. Voi ai să vorbim...

— Da. Uite! Geologul întinse mâna arătând o piatră mare, lătită cât zarea parcă și înfiptă ca un pieptene în greabănul dealului. Stânca asta n-o fi având și ea povestea ei?

— Ba că are, mă rog frumos!

Călăuza se lăsă jos pe un bolovan, învălu stânca uriașă a Pietrei Craivii cu privirile, cântărind-o parcă din ochi și clătină din cap. „Nu cred să nu-i știe el povestea, își zise. Dar să vorbesc, poate îl mai scot din gânduri...”

— Are o poveste îndepărtată, începu Constandin. Spun oamenii cei vechi, bătrânii, că piatra aceasta-i de pe vremea urieșilor. Până mai an trăia jos, în gura satului, unul strașnic de înțelept la potriveala povestirilor. Zicea că-n unele dintre pietrele ale mari, pe care le-om învecina urcând, sunt tăiate ca într-un tipar urme de picior desculț de ale urieșilor de altădată. Bag sama, călcău urieșii aceia cu toată talpa, bine apăsă pe fața stâncilor. Ori c-or fi fost ei fără măsură în greutate, ori c-or fi fost pietrele încă tinere și moi, de-a rămas urma, cu călcâi și cu degete, cum ți-ar rămâne dumitale sau mie pe prundul din buza pârâului...

Trase cu coada ochilor spre geolog. Valentin, cu privirea călătoare pe întinsul cerului, mesteca un fir de iarbă. „Nu mă aude“, își spuse și povesti mai departe:

— Când eram copil credeam. Odată mă rătăcisem pe aici cu oile. Se întunecase cerul de nori. Era într-un sfârșit de vară. Cum începuse să duduie pe sus, m-am speriat. Atunci aș fi fost în stare să și jur că măcar unul dintre urieșii baciului Ionuț a rămas aievea... Mai pe urmă, crescând și pătrunzându-mă de adevăratul rost al lumii, m-am lămurit că urieșii țin de povești, iar stânca de felul în care s-o plămădit pământul și cu toată lumea lui. Cât despre Piatra Graivei, am început să cred în altă poveste a ei, și aceea tot din vechi moștenită, dar pe care-o simt mai aproape de ce-o fost...

Constandin își domoli glasul.

— Spune... șopti Valentin, cu ochii în cer și gândurile într-aiurea.

— D-apăi, pe la noi nu toți îi zic pe nume pietrii, așa cum o citești dumneata pe hărți. I se zice Cetate... „Unde mâi oile, bade? Ia, le duc sus după Cetate, la stână“... Cetatea, o vezi colo sus?...

Constantin își urma firul poveștii.

Adunate o clipă, gândurile lui Valentin veniră în întâmpinarea vorbelor călăuzei. Apoi o porniră din nou, căutând zări de mult apuse. Răscoli adânc în trecut: rostogolirea erelor îi înfățișa noi fețe, noi vieți... Din el, din clocotul imensului proces a țâșnit la lumină această uriașă revărsare de bazalt topit, încremenit parcă chiar în clipa unor avânturi neîngăduite spre înaltul cerului.

Ochii lui Valentin cuprinseseră în priviri uriașa cocoasă de piatră vineție: Iat-o! O stâncă pleșuvă cu inima împietrită, rece... Mai dogorăște azi doar în arșița soarelui. Dar atunci, la începutul ei, odată?... Trăindu-și uluitoarele prefaceri, se desprindeau din topituri incandescente, închegându-se, cele dintâi cristale. Multiplicându-se din propria lor substanță, creșteau, dobândeau fețe noi, își tăiau muchii, se întindeau, cucureau locul într-una, prinzând tot jurul într-o rețea țesută din înghețate zvâcniri de umbre și lumină. Se mâncau, se contopeau, se preschimbau, creșteau, deveneau stânci, colțuroase, amorfe, cenușii... Doar sub ciocanul geologului de mai prindeau apoi viață, înviind în amintire, un crâmpei din copleșitoarea istorie a plămădirii Pământului...

Acolo în inima stâncăriei uriașe erau tănuite comori, comori de feldspați, mică, amfiboli și piroxeni, acolo era ferecat metalul, în cătușele oxizilor...

Cu ochii înălțați, Constantin arată cu mâinile amândouă:

— Acolo. Acolo au fost zidurile. Colo e hruba...

Iscodi cu privirea spre Valentin. „Tot îngândurat îi, își zise. Ce i-aș mai putea spune să-l fur dintr-ale lui?...”

Îi era drag geologul și iată îi afla sufletul dospind în supărări parcă. Îl însoțise odată, mai de mult, până către porțile Ponorului și atunci li se legase prietenia.

„Să-i povestesc sfatul cu mama Floare, că-i de haz“, se îndemnă.

— Mă întâlnii deunăzi cu Floarea. O știi, cea cu teama de elicopter... Mă opri în drum să mă iscodească cum și ce fel s-ar putea face și ea „licoptereasă“, că a auzit de ceva noi prospecțiuni aerofotogrametrice... Cuvântul ista îl spuse întocmai. Ca din pușcă. O învățase Mitru să-l rostească, o după-amiază în șir...

Cercetă din nou, pe furiș, obrazul geologului. Nu-l asculta. „De ce o fi necăjit? Ce l-o fi zbuciumând? Plănuiseră de multă vreme drumul ăsta. Se bucuraseră împreună. Iar acum, iată-l tăcut, închis, parcă într-una nu află ceva ce tot caută... I se strângea inima să-l știe abătut... „Dar nu fu vorba să ne însoțească în drumul ista și dumneaei, doctorița Dana? Își aminti dintr-o dată Constantin... Nu-i cu noi și doar îi spusese geologul că neapărat va fi. S-o fi întâmplat vreo trăsnăie... Asta-i! Și de aceea-i amărât“...

— Hai și-om mere. Hai...

Constandin își înăbuși un oftat.

— Să coborâm, Constandine. Dar ce ți se cășună așa dintr-o dată cu suspine?

— Eh! Gânduri...

Valentin, sărind de pe creștetul stâncii, o luă grăbit înainte. Un junghi repede curmat îi tăie o clipă răsuflarea. Dar merse mai departe tăcut, cuprinzând în priviri tot întinsul văilor îngrămădite, ce-și mistuiau sălbile de lunci și sate în destrămarea depărtărilor.

Coborâșul era abrupt. O stâncă, iar o cărare, iar un țănc de stâncă... Își făcu vânt și sări. Constandin sări și el, călcându-i chiar pe urmă. Un nou urcuș, alt hău... Valentin se săltă. Trupul repezit cu putere înainte șovăi, se opri în loc ca fulgerat, apoi se chirci, strângându-se ghem de durere și căzu. Cu mâna apăsată în dreapta trupului, sub coaste, își rezema spatele de ieșitura stâncii de lângă el.

— D-apăi că asta ce-i? se repezi Constandin.

Cu răsuflarea tăiată, cu ochii încercănați dintr-o dată de sfredelul ascuțit al durerii, Valentin se ridică.

— Nu-i nimic, Constandine. O junghietură zdravănă. Are să-mi treacă. Să ne așezăm o clipă mai în voie...

Pentru a patra oară în ultima lună, înțepătura aceea părea că vrea să-l străpungă, cu adevărat. De cum va ajunge la Sibiu va merge la un doctor. Da' ce naiba putea să fie? Durerea trecea, dar trupul întreg îi purta vreme îndelungată o neliniște, o trudă neînțeleasă...

Domol, se porniră din nou. Constandin nu-l pierdea din ochi. O fi o oboseală mare? Ehei!... Tinerete! Nu-i mai bine așa, mai mereu, fără grabă?

V

Molcomă, dăruită îmbrățișării fierbinți a soarelui, marea își legăna somnul, mângâind cu răsuflarea apelor ei liniștite lespezile căptușite cu alge din scorbura stâncilor. Faleza se repezea în afară cu iarba ei țepoasă, arsă de soare, mărunță și aspră ca o mustață retezată scurt și îngălbenită de tutun. O dără îngustă de nisip însemna hotarul apelor care, într-o mereu repetată plecare și reîntoarcere, lăsau în urma lor, învălmășite, scoici cu muchii tăioase, melci, pietre rotunjite, spumă albă, încâlcite fire de iarbă verde-neagră...

Pe căile cerului niciun nor. Pe fața mării, până departe, nicio destrămare de fum, nicio pânză nemișcată în încremenirea aerului.

Deodată, din involburarea apei, nu prea departe de mal, se săltară două trupuri, unul alb, prea alb, pe lângă celălalt pânguie de soare. Grăbiți, cei răsăriți pe neașteptate din spuma valurilor, își desfăcură clapa aparatului de respirație submarină prins pe față sub ochelari.

Răsete scurte însoțeau pașii căzniți, cu călcătura nesigură în labele de cauciuc străveziu, prinse în scobitura gleznei.

Cu arbaleta de vânătoare în mână și masca cu ochelarii de ciclop pe frunte, un bărbat și o femeie. În vârful săgeții lungi din mâna vânătorului, un crab cu platoșa străpunsă își mai agita convulsiv tentaculele.

— Iată un trofeu demn de colecție! Aș fi curioasă să știu ce fel de emisiune generală electromagnetică îi caracterizează dezordonatele mișcări!

Înălțându-și brațele, fata își desfăcuse încheietoarea ochelarilor. De după pavăza lor apărură verzi — parcă mai verzi acum, scăldați în reflexele mării — ochii Danei, privind veseli printre gene, spre însoțitorul ei.

— Vulgarizezi preocupările colectivului nostru, Dana. Probabil că, dacă i-am capta, s-ar putea stabili și în acest caz natura biocurenților respectivi. Mi se pare însă că te faci pasibilă de amendă.

— Eu? Ba de loc! Convenția privea discuțiile de fond și nu aluziile. Și apoi, crabii n-au intrat în sfera preocupărilor noastre.

— Ei bine, nici eu nu am intenția să încalc regula. Am să rup discuția continuând vânătoarea...

Potrivindu-și aparatul de respirat pe gură și trăgându-și masca peste cap, Paul Răducanu se cufundă din nou, lunecând de pe lespedea de piatră direct în adânc.

Urmărindu-l cu privirea, Dana își desfăcu larg brațele spre întinsul mării. „Paul Răducanu! Priviți-l pe tovarășul doctor Paul Răducanu! mărturisea ea înveselită zărilor. Travestit în cufundător ultramodern, savantul Răducanu vânează crabi în văgăunele Mării Negre... Pe cât de sigur în laborator, printre mecanisme, aparate și pacienți, își spunea mai departe Dana, pe atât de stângaci aici, unde crabii îi scapă când nu-l mușcă de picior, soarele îl arde, aparatul respirator i se înfundă, iar timiditatea, unită cu dorința de-a arăta ce poate face, îi împrumută acea ușoară patină de ridicol pe care, vrând să fugă de ea, nu izbuteste decât să o accentueze”.

Dana sosise la mare de mai bine de o săptămână. Paul Răducanu se repezise în fugă, atât cât să-și ia rămas bun.

Se întorcea la București chiar în aceeași seară și pleca apoi mai departe, în Suedia. Data începerii Congresului internațional se apropia.

Amenințându-l că îl va supune unei amenzi pentru fiecare cuvânt rostit în legătură cu preocupările lor, Dana voia să-i ofere măcar o scurtă relaxare de câteva ore. „Să uitate și Paul Răducanu, o dată, că e savant!” glumise Dana. Dar sprâncenele lui Paul se încruntaseră ușor...

Paul se ivi neașteptat chiar în spatele ei, de după stânci. O luă pe sub scobitura malului înalt, roșu și măcinat, înconjurând un ieșind al

țărmlui printr-o adâncitură din peretele falezei însemnată de șuvoaiele apelor. Se cățără sus.

Agitată, risipind o veselie neobișnuită, Dana povesti tot drumul. O mie și una de întâmplări mărunte, care împlinesc zilele celor plecați în vacanță.

Atent, urmărindu-i fiecare cuvânt, Paul află nenumărate amănunte despre ultimele descoperiri arheologice făcute la Mangalia, unde Dana își petrecuse două după-amieze. Veniră apoi la rând o serie de considerații de ordin poetic, științific și gastronomic asupra unor faimoși cantalupi din care fata îl asigura că se-nfruptase și pentru el. Și câte și mai câte.

Cucerind una din mesele barului automat, gustară din ultima senzație a sezonului, o veche specialitate dobrogeană, iaurt cu pojghița rumenită în gura cuptorului — electric de astă dată — servit în tradiționalele ulcele de lut ars. Apoi, Dana își făcu de lucru cu costumul de baie, cu nisipul din păr. Răducanu, rămas singur, în obișnuita tovărășie a unei pipe stinse, își scoase carnetul de notițe, însemnându-și, ca de obicei, gândurile în legătură cu multele lucruri ce-i mai rămâneau de făcut înaintea plecării.

Un coleg aflat și el la mare îl invitase la o partidă de... somn. Dana insistase și ea. Și ei îi era somn. Paul se scuzase cu obișnuita lui politețe:

— Vă mulțumesc! Am însă atât de puțin timp liber, încât nu-mi este îngăduit să mi-l irosesc dormind. Rămân aici. Și solilocul a fost inclus printre abateri, în cadrul convenției noastre de azi-dimineață?...

Dana se aplecă spre el, șoptindu-i:

— Ca să te pot scuti de amendă, voi face și eu la fel. Tot soliloc, dar când mă reîntorc să știi că ridic consemnul. Neapărat, avem de vorbit. Cer eu, de astă dată!...

După primele trei rânduri însemnate în carnet, Răducanu se opri cu ochii ridicați peste legănarea apelor, cu gândurile frământate de aceeași îndoială, care-l stăpânea de o bună bucată de vreme.

Ipoteze, ipoteze, ipoteze... Modificarea ritmurilor adânci ale organismului era însă o realitate. De șapte ani îl preocupa, de doi ani începuseră parcă să se întrevadă contururi mai precise. Este într-un totuș posibilă. Există studii, date, dovezi. Întregul însă îi scăpa... Încă o ipoteză. La început stârnea senzație. Discuții aprinse îi urmau... Apoi se naștea o nouă ipoteză — a lui sau a altcuiva — venită pe lume în aceleași condițiuni și tot aidoma reintrată în anonim. În tot acest noian de ipoteze se afla însă calea cea adevărată. Pe care dintre aceste zeci, dintre aceste sute de drumuri, trebuie mers? Pe care?... Sunt sute de ani de când știința medicală s-a întâlnit cu cancerul, de când acesta este descris de medici așa cum i-a apărut fiecăruia dintre ei. Au trecut veacuri de când păreri dintre cele mai competente cumpănesc, fără

vreun rezultat definitiv, asupra cauzelor acestui rău; despre care au scris și meditat generații de savanți, începând cu clasicii antichității.

„Hemicrania gravis, manuum nodosa chirargra, Lepra, elefantiasis, cancer, gangraena...”

versurile scrise cu peste patru sute de ani în urmă, la Brașov, de umanistul Honterus¹⁵ și în care, pentru întâia oară era amintită pe pământul țării noastre neiertătoarea boală, îi reveniră în minte.

Trecuseră mai bine de douăzeci de decenii de când medicii, și mai ales chirurgii, începuseră să-l cunoască mai bine pe necruțătorul dușman. Intervenția chirurgicală reprezentase, desigur, încă din primul moment al căutării unei terapii a cancerului, o soluție.

«Miercuri 14 noiembrie al aceluiași an s-a împlinit tăierea în întregime a sânelui meu drept și scoaterea cancerului care se afla acolo, de către chirurgul Rossi florentinul, supraveghind preainălțatul arhimedic, Signor Niccolo Festo și alți medici și hirurgi, apoi mulți prietini și boieri...” scrisese încă în anul 1778 Banul Caragea în „Efemeridele” sale, adăugând că „boala” de care amintise e „primejdioasă foarte” și chiar „mortală” când e lăsată să crească...”

Câtă lume s-a sfârșit de atunci încoace de cancer!... Metodele de descoperire a tumorilor s-au perfecționat, medicina modernă a izbutit să instituie o terapeutică ale cărei efecte să se poată impune și, mai ales, interpune între pacient și chirurg. Existența unei puternice rețele de oncologie, care depistează de timpuriu leziunile canceroase și precanceroase, constituie un mare merit al medicinei profilactice. Totuși, tratamentul însuși... și chiar surprinderea procesului canceros în faza inițială... Aici este necesar progresul! Tulburările adânci ale ritmului normal al organismului... Oare nu au toate aceași cheie? Înlăturarea „efectului R”! Cât de modestă, de stângace, de lipsită cu totul de însemnătate i se părea uneori descoperirea aceasta, care-i dusesese totuși faima peste hotare. Oare el nu-și fundamentează și el ipoteza doar pe... Efectul... Nu! Vor mai trebui ani de experiențe, zeci de ani poate, ca să fie cu adevărat sigur. Sau poate întâmplarea să-i dezvăluie, să-i confirme...

Cuvintele rostite de profesorul Kobrinski în Cadrul unui simpozion de neurocibernetică, la care asistasă la Moscova în anul 1962, îi stăruiau vii în minte: „Există un raport bine definit între tensiunile electrice din mușchi și magnitudinea curenților bioelectrici, care au o modulație de frecvență proporțională cu excitația primită”. De câte ori nu-și repetase el această frază, pe vremea când lucra la determinarea condițiilor particulare în care apare „efectul”?

Preocupat, ținându-și în grea cumpănă gândurile, Paul Răducanu privea fără să vadă marea, valurile cu spumegarea lor răzlețită. Doar vântul frunzărea foile carnetului. Deodată, o mână cu pielea aurie se

întinse peste umărul lui.

— Dana!

— Sst! Dana doarme. Eu sunt doar gândul ei, și i-am împrumutat chipul ca să mă poți recunoaște, șopti ea cu degetul la buze. Hai!...

Coborâra de pe terasă, lăsară în urmă drumul și încet, încet, trecură peste câmp și urcară spre faleză.

De astă dată, Paul vorbea. El, de obicei atât de sobru în exprimare, zgârcit în mișcări și vorbe, vorbea într-una. Observații, îndoieli, argumente, convingeri, toate la un loc se împleteau în spusele lui, stăpânite de o singură frământare, care ca un laitmotiv îi revenea după fiecare două, trei fraze:

— Nu rezolvarea unei probleme, mare sau mică, azi, a alteia mâine și așa mai departe... Nu! Găsirea cheii sigure pentru stăpânirea ritmurilor adânci ale organismului, modificarea, dereglarea chiar, dar și rereglerarea lor. Nu-mi mai pot închipui că există altă cale, Dana. Iar cheia... cheia nu o poate da, după mine, nimic altceva decât utilizarea biocurenților!

— Să nu uităm că modificări asemănătoare „efectului Răducanu” au fost întâlnite de mult în electro-encefalografie, iar neconversiunea lor prin administrarea așa-numitelor substanțe neuroplectice este de asemenea un lucru consacrat. Ar fi păcat ca tot efortul nostru să nu facă mai mult decât să concureze acțiunea salutară a unor simple medicamente între timp realizate. Entuziasmul tău, al nostru al tuturor, trebuie îndrumat așa cum scocul morii călăuzește apa spre cădere, Paul. Când trebuie însă intervenit?

— Întrebarea e cât se poate de nimerită... Tocmai din acest motiv am împărțit atât de categoric în două lucrările noastre, Dana. Pentru a supune un organism dereglat, afectat de o tulburare care îi schimbă însuși ritmul său de funcționare, unui tratament bioelectronic, ca să-i corectezi dereglarea, să-l readuci la normal, trebuie acționat într-un anumit moment. În cel mai potrivit. Nu e de ajuns să ai în mână „cheia radio” a emisiunilor organismului respectiv, ori cea a emisiunii particulare dintr-un anumit organ al cărui ritm e adânc tulburat. Trebuie ca această tulburare să fie la început. Bioterapia nu va rezolva probleme născute din stări devenite cronice. Iată pentru ce stăruie asupra primei etape. „Efectul R” util, datorită oscilografierii proceselor metabolice din organism, trebuie să ne ajute ca citind din vreme „tulburarea”, să-i putem aplica la timp tratamentul de reconversiune necesar și bineînțeles potrivit...

Cu ochii pierduți în dăra de fum a unui îndepărtat coș de vapor, abia proiectată în adâncul zării, Paul Răducanu adaugă încet, mai mult ca pentru sine:

— Am introdus unele lucruri noi în concluziile referatului.

„Efectul R“ va servi în primul rând ca bază de diagnosticare. Nu ne vom mai mulțumi cu cele câteva experiențe întreprinse până acum, înainte de-a trece la etapa a doua: tratamentul. Vom mai încerca variante noi, multe, cât mai multe. De abia atunci vom pune definitiv la punct jaloanele experimentale necesare schemelor de aplicare ale primelor tratamente. În rest, am amintit doar că unele experiențe indică de pe acum o reconversiune posibilă și în anumite stări cronice. Îți aduci aminte că...

— Pe ficat... Da! Ai descris încercările din primăvară?

— Le-am amintit doar. Vom verifica din nou totul, absolut totul, în luna octombrie. În rest, referatul e cum îl știi. Nu aș vrea însă să-ți mai răpesc timpul cu el. Ai venit aici să te odihnești, să ai liniște, destindere. Din această pricină am amânat și comunicarea ta la radioteleviziune. Să lăsăm tema aceasta. Aici totul e atât de minunat. Aerul, marea, depărtările...

— Abia acum le bagi în seamă?...

Paul întinse brațul, încercând să cuprindă umărul fetei. O clipă, degetele lui lunecară abia simțit pe pielea aurie.

— Dana, mi-ai lipsit. Mi-a fost dor de tine, spuse cuprinzându-i rotunjimea umerilor dezgoliți în palme. Vreau să-ți spun că uneori mi-e dor de tine chiar când te am aproape... În ultimul timp m-am lăsat furat de lucrările mele și îți sunt recunoscător pentru înțelegerea ta.

Vorbind, Paul îi căuta ochii, dar Dana, înălțându-se în vârfuri, zări ceva peste umărul lui, se desprinsese din strânsoarea palmelor și fugi.

— O șopârlă, Paul, ai văzut-o? Se uita la mine cu ochișorii ei ca boabele de coacăze și cum mi-am luat privirea din ochii ei a și țâșnit... Unde-o fi? S-o căutăm pe aici... Sau pe aici...

— Uneori îmi vine să cred că și tu ești o șopârlă.

— Eu? Își ridică Dana capul, scuturându-și rochia de praful tufelor de scaieți.

— Vreau să spun că...

— Paul! Paul, privește ce minunat!

Dana veni în fugă și îl întoarse cu fața spre larg. O dâră albă de spumă tăia fața mării. Aeromotona „Transilvania 11“ înainta cu linia ei suplă, o săgeată albă-argintie, spre Istanbul și curând dispăru.

— E uluitor acest nou de care ne înconjurăm tot mai mult, Paul!... Vin la mare an de an, de când eram copil. Întregul litoral e mereu altul. Și nu numai comod. E și frumos. De la an la an parcă nu-l recunosc și mă cred mereu în „țara minunilor”. Natura însăși e de nerecunoscut, contururile ei se schimbă... se lasă înfrântă și omul e mereu biruitor...

Tăcut, Paul o privea fermecat de strălucirea ochilor ei verzi, de lumina zâmbetului ei copilăresc, de înflăcărea ei nestăpânită. Ar fi vrut să-i spună din nou cât îi e de dragă, cât o vedea de frumoasă, cât

îi era de dor de ea... Dana însă, întorcându-se, rămase o clipită, dar numai una singură, cu privirile adâncite în ochii lui și parcă avu o tresărire, sau poate doar i se păruse lui Paul. În clipa următoare, râzând veselă, își trecu brațul gol pe sub brațul lui.

— Hai să culegem un buchețel de albăstrele! Te rog să i-l duci unchiului imediat ce ajungi la București. Da? Se găsesc acum un fel de cutii transparente — probabil dintr-o masă plastică — pentru flori și fructe, care se pot transporta la orice distanță, așa, simplu, în sacoșa de voiaj, fără ca ele să se ofilească sau să se strice în vreun fel. Nu e grozav, Paul, ce zici?

Cu buchețelul de albăstrele în mână, Dana se opri în loc.

— Dar sunt de neiertat! Tu pleci peste câteva ore și eu nici măcar nu ți-am oferit ceva delicios... și grozav, mai grozav decât iaurtul de la bar. Înghețată! Dar știi cum? Hai să vezi. În coșulețe stau fructele: caise, zmeură, căpșuni, lămâi. Din care îți alegi. În fața ta, introducându-se într-un fel de „expreso“, dar mai miraculos, ți se servește într-o cupă o înghețată te-ri-bi-lă! Hai fuga! Nu se poate să pleci fără să guști această „minune comestibilă a secolului”.

Paul se lăsă tras de mână. Ce să-i mai spună acestei fete cu pielea de aur? Poate că așa e ea: încântător de copilăroasă.

VI

Nimic nu-i făcea o mai mare plăcere profesorului Tancred Dumitrașcu decât o vizită într-un laborator. Pensionar, ocupându-se doar cu redactarea unor articole destinate publicațiilor de specialitate, frecventând bibliotecile, asistând la ședințele asociației biologilor al cărei membru fondator era, bătrânul om de știință păstrase încă din perioada sa de intensă activitate profesională o deosebită slăbiciune pentru lucrările de laborator.

Dana, care știa acest lucru mai bine decât orișicine, îl ruga din când în când s-o ia de la institut. Afla astfel nu numai ultimele preocupări ale Danei. Bătrânul profesor întârzia nostalgic prin sălile din ce în ce mai bogate în aparate noi, rămase necunoscute pentru el, îndepărtat de viața de zi de zi a tehnicii moderne. Iar când Dumitrașcu, izbit de aspectul exterior al câte unuia dintre aceste noi aparate se oprea, arătându-l cu priviri întrebătoare, plăcerea de-a explica, a Danei, nu era egalată decât de bucuria lui de a asculta.

De data aceasta, vizita lui Dumitrașcu nu mai era doar o simplă cutreierare prin săli și laboratoare. Apropierea Congresului internațional de bioelecronică modificase ritmul de muncă al colectivului, grăbindu-l. Planul de cercetări fusese mult amplificat. Laboratorul, anexat înainte unei clinici obișnuite, se transformase la

rândul lui și el într-o secție de cercetări bioelectronice, alcătuită din patru laboratoare, unul dintre ele pus sub conducerea efectivă a doctoriței Dana Dumitrașcu.

Toate acestea culminaseră cu hotărârea lui Paul Răducanu de-a extinde experimentările pe animale, producând dereglări artificiale ale ritmurilor adânci ale organismului, pe care apoi specialiștii le tratau prin aplicarea biocurenților.

Era un vâlmășag de schimbări care îi azvârlise parcă pe toți afară din pielea lor — cum spunea Moș Hristache, un bătrân laborant.

Danei îi plăcea să și-l știe prin preajmă pe profesor, atunci când lucra. Era acolo cineva căruia putea să-i zâmbească. Exploatăndu-i fără milă probabilele influențe „bioelectrice calmante” — cum zicea în glumă Dana — îl chema în ultimul timp din ce în ce mai des la laborator. Răducanu observase și el influența „binefăcătoare” a lui Dumitrașcu și nu numai că nu protestase împotriva unei prezențe străine în sânul colectivului în cele mai neașteptate momente, dar, dimpotrivă, nu scăpase prilejul de a angaja cu el lungi discuții.

Fericit, Dumitrașcu se mulțumise la început doar să întrebe și să răspundă. Cu timpul, intrând în amănunte, începu să-și dea păreri care nu se dovediră nici nefondate și nici greșite. Ca să se mai lumineze, cum zicea el, îi ceru odată lui Răducanu unul dintre caietele selective de lucrări ale laboratorului. În laborator asista la experimentări, acasă discuta cu Dana despre ele, și în curând nelipsitul oaspete deveni un membru fără titlu al colectivului.

— Iată-l, unchiule, acesta este!

Dumitrașcu se opri fascinat în fața aparatului. Pe ecranul interpretatorului magnetic electric, linii luminoase reprezentau modulația unei emisiuni continue, care-și pulsa viața într-o mereu repetată ritmicitate.

— Unde se află? întrebă emoționat Dumitrașcu.

— Aici! arată Dana cu mâna un capac înșurubat în peretele aparatului. Apăsând o clapă, răsucind-o apoi de două ori, Dana săltă capacul. Sub el, într-un fel de pahar mare de cristal, cufundat într-o baie de lichid fiziologic anume preparat, se afla „motorul” pulsațiilor luminoase de pe ecranul alăturat. Un creier de embrion de pui.

— Savantul englez Cuningham și colaboratorii săi au inițiat o experiență similară în anul 1959, captând unele mesagii electronice emise de țesuturi cerebrale conservate. Țesutul acestui creier de embrion de pui — păstrat viu prin metode biologice obișnuite — își „cântă” încontinuu mesajul său electronic.

— Am citit că în străinătate s-a realizat un lucru asemănător chiar și pentru alte țesuturi, mușchii de pildă...

— Dincoace, în acest aparat. Iată, aici se află mușchiul de

broască, iar sus, acolo cele două ecrane pentru captat și pus în evidență impulsurile.

— Două ecrane? De ce?

— Am dus mai departe experiențele americanului Candish, unchiule. El, împreună cu colaboratorul său, Volkens, stabilise un an după experiența lui Cuningham că mușchii nu emit doar semnale electrice relativ puternice — privește ecranul unu — ci chiar și semnale electronice foarte slabe, de înaltă frecvență. Paul a reușit să descopere o relație între cele două feluri de semnale, după ce ultimele dintre ele au fost amplificate cu ajutorul tranzistorilor.

— Da. Interesant, murmură Dumitrașcu, pe care ceva, simțit numai de el, îl azvârli deodată în afara oricăror preocupări în legătură cu laboratorul și cu toate cele văzute.

Privind grăbit de jur împrejur, ca pentru a se asigura că în afară de ei doi nu se mai află nimeni în încăpere, bătrânul se răsuci pe călcăie, spre mirarea fetei. Oprindu-i-se drept în față, o prinse cu hotărâre de braț:

— Dana! Aș vrea să încep și nu știu cum... Spune-mi, ție... Ție îți place ce faci? Toate acestea te mulțumesc cu adevărat? Să nu te superi că te întreb. Adineaori am surprins o umbră trecându-ți prin privire și mie, unuia, umbrele nu-mi plac!

Dana nu apucă să-i răspundă.

— Poate că muncești prea mult. În ritmul în care v-ați pornit... Voi vorbi și cu Paul. El trebuie să înțeleagă cel dintâi că nu se poate menține un astfel de efort continuu fără primejdia unei poticniri — poate chiar aproape de succesul final. Ar fi păcat!...

Privindu-și lung unchiul, fără să spună un singur cuvânt, Dana îl apucă de mânecă și-l trase până în dreptul unui taburet, silindu-l să se așeze. Apoi se așeză și ea alături.

— Poate că ai dreptate. Dar primele realizări, încrederea care ni s-a acordat, faima de care se bucură instituția noastră, succesele experimentărilor, așteptările tuturor ne impun o muncă din răspuțeri. Nu te îngriji de oboseala mea de acum. Gândește-te la satisfacțiile viitoare. Și apoi, știi doar, de ce te îndoiești? Îmi place tot ce fac. Îți repet, unchiule, totul e pasionant. Și tu îmi cunoști doar slăbiciunile. Botanica, de pildă...

— Bine, ți le cunosc, dar nu văd nicio legătură. Ce are comun botanica cu ce faceți voi aici zi și noapte, de nu mai aveți o clipă de odihnă?

— Paul mi-a făcut o surpriză, își coborî vocea Dana. Avem și pacienți vegetali.

— Experimentați pe plante? Nu înțeleg. Când aveți la îndemână un material atât de variat — fel de fel de animale purtătoare de tumori care se pot cultiva și „in vitro“ — nu văd de ce ați folosi

plantele cu tumori, mult mai greu de obținut.

— Așteaptă! Nu te grăbi! Un moment numai! Dana începu să caute ceva în buzunarele largi ale halatului. Uite, să-ți explic. Vino!

Trăgându-și unchiul de mână, străbătu două-trei încăperi. Coborâră apoi o scară. După ce descuie cu grijă ușa laboratorului, Dana îl conduse pe profesor în fața unei instalații de condiționare. În dosul peretelui gros de cristal, în rafturi compartimentate separat, se zăreau câteva plante, răsarite din glastrele lor, ridicându-și în sus o tulpină firavă, presărată cu noduri buboase și crăpate.

— E o specie de euforbiacee tropicală. Plantă sălbatică, dar destul de sensibilă la formarea de tumori. Nodozitățile astea... Îmi pare rău, dar eu am făcut-o așa de urâtă.

— Totuși, nu-nțeleg...

— Nu e în legătură directă cu ceea ce urmărim noi. Dar dacă o tumoare vegetală poate fi produsă mai greu, în schimb stânjenirea dezvoltării unei tumori prin emisiunea unui simplu câmp magnetic de mare intensitate apare mai net în cazul plantelor, decât în cel al animalelor.

— După câte îmi reamintesc, câțiva savanți japonezi... Da, da, japonezi, prin anul 1959, stabiliseră ceva în această direcție. Totuși...

— Așa e!... Noi însă folosim îmbolnăvirea acestor plante. Aplicând relația găsită de Paul, între intensitatea radiației emise de țesutul sănătos și de cel bolnav, fixăm prin comparație valoarea de câmp pentru care dezvoltarea tumorii este complet oprită. Apoi stabilim graficul, bazat pe diversitatea emisiunilor captate. Nu vom aplica valorile găsite în viitoarele experimentări de reconversiune pe animale. Nici vorbă. Experiențele acestea însă ne ajută să ne familiarizăm cu ceea ce va fi în viitoarea etapă a lucrărilor noastre — stabilirea valorii de câmp a emisiunii de reconversiune.

— Vă pregătiți, cu alte cuvinte, să deveniți stăpâni în arta aplicării câmpului magnetic intens.

— Mai bine zis, am vrea să ajungem să înfrângem fenomenele de rezistență la acțiunea câmpului magnetic, care în cazul plantelor sunt cu mult mai accentuate decât la animale. În această instalație, „bolnavele” mele dispun de un aer condiționat la umiditatea și temperatura necesară unei dezvoltări în condițiile țării lor de origine. Paul mi-a acordat ca o sarcină absolut secundară, și supravegherea acestor pacienți verzi. În lumea plantelor mai intervin și alte fenomene, care ar îngreuna aplicarea unor bioritmuri vegetale în tratarea afecțiunilor lor.

— Așa, așa da! murmură bătrânul. Interesant!... Cât se poate de interesant! Totuși, lăsând la o parte experiențele, găsesc că e cât se poate de admirabilă atenția pe care ți-o acordă Paul. Iartă-mă, dacă sunt brutal. Vreau, aș dori... Cu voia ta, bineînțeles... Vezi, Dana, aș

dori mult, mult de tot să te ajut. Să fii... Să nu crezi că nu sunt mândru, că nu sunt mulțumit de tine, dar tu nu mai ești Dana, Dana aceea pe care o cunoșteam noi doi. Dana de altădată. E în tine o neliniște. Există o cauză, chiar dacă tu nu vrei s-o recunoști. Nu-ți cer să mi-o spui... Dar aș vrea să privești adânc și înțelept în tine.

— Unchiule! se grăbi Dana să-i răspundă, cu un glas deodată schimbat și puțin tremurat. Dumneata nu crezi că în mijlocul atâtor probleme, cu atâtea preocupări, cinstea ce mi se face de a participa la o asemenea acțiune e suficientă ca să mă facă fericită? Ce aș putea să-mi doresc mai mult? Nu-ți feri ochii de ochii mei, unchiule. Eu sunt și rămân Dana. Într-o zi am să viu ca altădată și am să te întreb cu capul vârât prin deschizătura ușii: Te superi?

— Și cu îți voi răspunde tot ca altădată: Nu mă supăr. Spune, Dana...

Dumitrașcu se ridică, mângâindu-i creștetul. Dana oftă:

— Mă duc... Trebuia să fiu la această oră dincolo, În clinică. În clinica cea adevărată...

— Plec și eu spre casă.

Înainte de a închide ușa, Dana se întoarce:

— Unchiule, te iubesc, să știi!...

VII

Erau adunați în jurul mesei de lucru. Răducanu citise textul raportului recapitulativ. Acum, cu brațele încrucișate, aștepta. Așteptau cu toții. Reprezentantul Ministerului Sănătății avea ceva de spus.

— Rezultatele la care ați ajuns în domeniul interpretării ritmurilor adânci ale organismului viu reprezintă o adevărată victorie a științei noastre. Consider însă că nu ați insistat în suficientă măsură asupra aspectelor specifice ce decurg din concluziile trase până acum și care se pot lega strâns de terapia cancerului. Raportul denotă încă destulă timiditate în această privință.

— Dacă nu s-a întârziat prea mult asupra acestui subiect în raport, aceasta se datorește faptului că noi ne-am propus să-i acordăm un referat aparte. Totuși, de vreme ce s-a ridicat problema, voi ruga-o pe tovarășa doctor Dana Dumitrașcu să expună pe scurt considerațiunile ce vor sta la baza celui de al doilea referat. Vă rog... încheie Răducanu, adresându-se Danei care era așezată tocmai la celălalt capăt al mesei.

— Noi am asociat problema combaterii cancerului, după cum este și firesc, cu o atentă studiere a unor aspecte particulare ale proteinelor din organism, care stau la baza activității vii a celulei.

Aspectele acestea se află în strânsă legătură cu însușirile feroelectrice ale proteinelor. Datorită lor proteinele funcționează întrucâtva în mod asemănător condensatorilor electrici.

— Iar acidul dezoxiribonucleic — cel care transmite informațiile necesare sintezei proteinelor și comandă mecanismul acestei sinteze în organismul viu — se comportă întocmai ca și cristalele de germaniu, utilizate în electronică, preciza Răducanu, întrerupând-o. El primește, înmagazinează și „transmite” prin impulsuri. De fapt, acizii nucleici sunt aceia care, în condițiile unei funcționări anormale a organismului, „bruiază” metabolismul celulelor afectate de dereglare.

— În această lumină, continuă Dana, cancerul urmează să poată fi tratat și vindecat prin citirea și descifrarea informației eronate transmise de acizii nucleici, urmate de o intervenție prin biocurenți, pentru readucerea lucrurilor la normal. Este, de fapt, exact ce susținuse tovarășul doctor Răducanu, cu multe luni în urmă, în cadrul unei conferințe. Ultimele noastre experiențe au fundamentat acest punct de vedere, deschizând largi orizonturi metodelor prin care ne propunem să experimentăm mai departe...

— Nu! Este de dorit, în primul rând, ca încheind definitiv prima etapă a lucrărilor, să pășiți pe un front mai larg în cea următoare. Faptul că acum stăpâniți citirea și descifrarea informației eronate, transmise de acizii nucleici la nivelul țesutului afectat, vă impune să treceți mai departe, fără noi amânări. Să nu bateți pasul pe loc prin noi încercări în cadrul aceleiași etape de lucru, întreprinzând doar încercări sporadice, timide. Dimpotrivă, cu tot curajul, fără a vă lipsi de precauțiunile strict necesare, este cazul să începeți o sistematică experimentare pe pacienți adevărați. Numai în acest fel, cu timpul, veți reuși să întreprindeți intervenții în cazuri de cancer reperate pe calea pe care ați descoperit-o.

— O clipă, interveni în discuție un alt membru al colectivului, doctorul Ionescu. Cunosc și apreciez justificatele motive pentru care ni se cere să ne grăbim. Personal — cu partea ce-mi revine — mă voi strădui s-o fac; nu aduc o obiecțiune, fac însă mai multe rezerve. Ca să fiu mai clar, am să vă spun că nu solicit noi confirmări experimentale ale rezultatelor de până acum, ci o organizare deosebit de laborioasă a lucrărilor viitoare.

— Da, da, Ionescu, spune mai departe... Te referi la discuția noastră de ieri, nu?

— O continui. Îmi aduc aminte că, o dată cu stabilirea efectului Răducanu, cu comunicările de la ultimul congres internațional, presa luase și ea în brațe problema. Nu mă voi referi aici la articolele și declarațiile care au fost publicate. La interviurile care ne-au fost cerute. Știința plătește bucurios acest tribut de timp celor care-i

popularizează realizările, numai că uneori se exagerează. „Cancerul, război al undelor la scară celulară”, „Emisiuni electrice în luptă sub microscop”... și câte alte titluri de ziar nu au apărut! Desigur, nu pot avea pretenția ca un reporter de ziar să fie la fel de documentat ca cercetătorul despre a cărui muncă scrie. Nici nu-l pot împiedica să vorbească despre un „război al undelor” la scară celulară, astăzi când noi ne aflăm, cu însuși efectul de care ne ocupăm, în plin domeniu de patologie moleculară și am început să cercetăm de multă vreme ceea ce se întâmplă cu protonii și electronii dintr-o moleculă. Putem însă pretinde să nu se publice încă nimic. Există prea mulți interesați în fericita soluționare a terapiei cancerului ca să nu le furnizăm iluzii prea repede trâmbițate în presa zilnică.

— Dar articolele la care te referi dumneata, doctore, n-au apărut în ziarele noastre.

— Aveți dreptate! Dar chiar dacă ziaristul apasă pedala senzației în coloanele unui cotidian din Zurich sau Paris, tot despre noi se vorbește... Să nu uităm că, dată fiind importanța problemei, nu avem dreptul să creăm nici cea mai mică ocazie a vreunei dezamăgiri ulterioare. Sunt un fervent adept al uriașelor posibilități ale ciberneticii, totuși nu voi reduce nici când cancerul la o simplă luptă între niște bioemisiuni radio, încâlcite în interferențele lor pe diverse lungimi de undă! Problema este cu mult mai complexă...

Ridicându-și privirile de pe textul referatului pe marginea căruia își făcuse o scurtă însemnare, delegatul ministerului îl căută din ochi pe doctorul Marcassian, electronistul „numărul unu” al colectivului Răducanu.

— Mă ispitiți, văd...

— Sunt de acord și eu, Marcassian, să schițezi în linii mari programul viitor, încuviință Răducanu, ștergându-și ochelarii cu batista.

— Am definitivat cu specialiștii planul aparatului O_t. Un optimizator automat. Acesta este destinat să realizeze dispariția efectului Răducanu, programând organismului bolnav un nou bioritm, artificial, dar bineînțeles normal.

— Uzați de vreun principiu nou?

— Nu! Mergem pe linia celei mai autentice și autorizate tradiții cibernetice. În biologie este caracteristică comanda cu mai multe trepte a unui program. Dacă vă aduceți bine aminte, încă cu aproape zece ani în urmă, era prin anul 1958, la un congres ținut la Paris se susținuse că mașinile automate se vor putea realiza și pe calea reproducerii pe model a structurii unor organisme vii primitive...

— În genul Dafniei¹⁶, de pildă, preciză Răducanu.

— Exact. Întrebuințând o inspirație biologică în schemele cibernetice, optimizatorul nostru electronic va reprezenta în fapt

modelul automat cu ajutorul căruia vom încerca să acționăm. Până în prezent, colectivul nostru a reușit să ducă, prin lucrările lui, la crearea biooscilografului, pretențios numit de cei care l-au pus la punct, interferograf — un aparat de „citit” tulburările metabolismului celulelor infectate. „Mașina de diagnosticat cancerul”, cum i-ar spune un profan. Optimizatorul va trebui să realizeze vindecările.

— Aș vrea însă să mai precizez un lucru, interveni din nou Răducanu. Apariția tumorii maligne, formarea cancerului, departe de a fi un fenomen pur local, este un simptom al unei afecțiuni a întregului organism. Nu trebuie să creadă nimeni că se va putea vreodată să se încerce măcar vindecarea cancerului, orișunde s-ar fi produs el, prin comandarea unui program normal pentru un singur organ, cel atins. Nu a existat caz în care să nu întâlnim „efecte R” și în alte organe decât în cele lezate. Cu alte cuvinte, optimizatorul nu va fi numai un excelent dozator al bioradiației sale proprii, pe care și-o va îndrepta cu precădere spre locul indicat, ci va trebui să supravegheze întreg organismul tratat. Tratamentul în sine nu se va mărgini doar la întrebuițarea optimizatorului. El va fi asociat și cu alte mijloace de tratament ale radioterapiei și chimioterapiei, ținând seama tocmai de complexitatea afecțiunii și în virtutea principiului că tumoarea este simptomul local al unei boli a întregului organism.

— Nu îmi rămâne decât să vă întreb de cât timp aveți nevoie pentru a putea intra cu hotărâre în cea de-a doua fază a planului general de muncă.

— Optimizatorul lucrat împreună cu tehnicienii de la uzina de prototipuri electronice este, pot să spun, gata. Montarea lui propriuzisă, probele de regim și celelalte vor mai dura desigur, dar...

— Am hotărât ca deocamdată să nu ne preocupăm decât de problemele legate de participarea noastră la congres.

— În acest caz suntem înțeleși. Referatul va fi aprobat. Nu vom face cunoscute publicului decât rezultatele primei faze.

Sedința se încheie.

VIII

Marcassian rămase singur cu Dana și Paul. Cu mâinile înfundate în buzunare, privea pe fereastră fluierând. La birou, Paul prindea în ghearele unui dosar câteva foi dactilografiate. Dana, cu brațele cuprinse în strânsura palmelor, cu umerii sprijiniți de perete, urmărirea mișcarea degetelor subțiri, sigure. Spirala clasorului se îmbucă trosnind și Dana tresări.

Un colțisor rămase îndoit. Paul îl netezi, apăsându-l ușor cu latul unghiei. Ochii îi aflară o greșeală, întârziară asupra ei. La capătul unui

rând lipsea un „a“. Paul desfăcu tocul, încercă penița, rotunji un „a“ întocmai celui bătut de mașină. Închise scoarțele groase, adunându-le între palme. Pe birou mai rămăsese o foaie. Deschise mapa, apăsă micul buton de metal, clasorul din nou trosni. Dana strânse degetele. În adâncitura lor, pielea brațelor albi.

Marcassian se întoarse dintr-o dată:

— Mai dă-l încolo de dosar, Paul! Ce naiba!...

Paul ridică ochii. Trecând hotarul de lumină al lămpii cu apărătoarea lăsată, privirea îi intră în umbră.

— În sfârșit, eu plec!

Marcassian își trecu degetele răsirate prin păr. Se răsuci și izbi cu piciorul un cocoloș de hârtie ce-i sta în drum. Făcu doi pași, dar se întoarse, se aplecă, ridică ghemotocul și-l aruncă în coș.

Dana îi urmări zvâcnetul brațului. „Oare în ce-o fi aruncând cu atâta sete?“ se întrebă. Căută din nou privirea lui Paul. Jumătate din obrazul lui era în plină lumină. Dar în liniile gurii nu-i află nicio urmă de zâmbet. Conturul prelung, îngust, al buzelor nu avea nicio tresărire.

Ajuns la ușă, Marcassian privi în urmă. Mâinile lui Paul potriveau liniștite pagina stingheră în zimții clasorului.

— Totuși aș vrea să-ți spun, Paul, începu Marcassian ca și când ar fi urmat cu glas tare firul unui gând pășind larg spre birou. Așteptarea asta... De ce? Am putea totuși grăbi montarea optimizatorului. M-am gândit și nu cred că e doar o nerăbdare. Dacă un lucru bun se poate realiza măcar cu un minut mai devreme, atunci trebuie realizat. Și noi putem. Cine știe câte așteptări, câte nădejdi, câte ultime speranțe de salvare va întâmpina acest minut mai devreme al nostru!...

Dana își simți inima ușurată. Marcassian! Și ea care îl credea doar un tehnician închis, preocupat doar de aparatele lui!... „Foarte bine, Marcassian, gândi Dana, foarte bine! Și eu doresc asta! Paul e prea pedant.”

— Am crezut că este un subiect asupra căruia s-a spus tot ceea ce era de spus, răspunse Paul, rece.

— Dar, Paul, dacă s-ar putea...

Marcassian îi aruncă Danei o privire surprinsă, luminoasă. Dana se agăță de ea.

— Ești sigur, Marcassian, că am putea grăbi acest început? Ar fi extraordinar! Paul nu vrea să-ți îngreuneze munca acum, în preajma congresului, dar...

— Exact! Și rămân la același punct de vedere, dragii mei: după congres!

— Paul, nu se poate! Dacă Marcassian spune că...

— Și eu spun nu, Dana!

— Îmi pare rău, Paul, îmi pare rău, murmură Dana și unda de tristețe se ivi iar în ochii ei.

— Graba nu este, sau mai bine spus nu vreau să fie o metodă de lucru a mea, a colectivului pe care îl conduc. Nu cu ea vreau să obțin rezultatul pe care îl doresc.

„De-ar fi vorba doar de grabă”, gândi Dana.

— Suntem totuși un colectiv, Paul, spuse abia auzit. Dacă ar fi doar nerăbdarea și tot ar fi atât de firesc...

— Eu am obligația să vi-o temperez, această nerăbdare. Și cu asta am încheiat definitiv problema. Nu avem pentru astă-seară bilete la spectacol?

Dana privi uluită în ochii lui Paul. „Un spectacol?! Gândul ăsta își are loc acum în mintea lui!... În mintea lui bine orânduită!...”

— Mă doare capul, Paul. Cred că voi renunța.

— Atunci să te conduc acasă.

„Oare voit pune capăt acestei discuții? Paul avea glasul atât de firesc... Oare și glasul meu e tot așa de liniștit? Oare el crede cu adevărat că mă doare capul?”

— Nu. Mă duc singură, spuse încet.

— Sunt cu mașina jos, Dana. Te pot duce eu spre casă.

Și Marcassian deschise ușa, făcându-i loc Danei.

— Atunci eu aș mai rămâne să lucrez.

— Noapte bună, Paul.

— Noapte bună.

Nu se urcă în mașină. Merse pe jos, cotind străzi după străzi, căutând liniștea celor singurate, urmând chemarea frunzelor mânate de vânt și îmbierea aerului rece.

Ajunseră într-un târziu. Dana întinse mâna.

—Noapte bună, Marcassian!

—Noapte bună, Dana!

Erau singurele vorbe pe care și le spusese.

IX

— Închide circuitul! Amplifică! Bine... Compensatorul de impuls! Așa. Celula de control! Perfect! Ei, dar acum... Ce spui?

— Ai avut dreptate, Marcassian. Oscilațiile au intrat în regim de similitudine. Sunt paralele. Dar dacă intrăm cu echilibrul automat?

— Se vor suprapune. Efectul de compensație va determina o suprapunere a celor două curbe... Uite! Nu am decât să apăs pe acest buton. Ai văzut, Dana? Teoria rețelelor nervoase din cibernetică e prezentă și aici, mai ales aici. Nu trebuie să uităm nicio clipă că

sistemul nervos, îmbinând într-un mod complex activitatea celulelor nervoase, prezintă alte caractere decât elementele nervoase izolate; caractere cu totul noi...

— Nu m-aș fi așteptat chiar la o asemenea perfecțiune, murmură Dana cu ochii prinși de oscilațiile luminoase de pe ecranele de comparație. Și încă într-un timp atât de scurt...

— Te-a vrăjit jocul de lumini al ecranului comparator... Suntem încă departe de perfecțiunea de care vorbești. Meritele mele nu sunt chiar atât de mari. În definitiv, ce este toată această instalație? Un complex electronic dispunând de un sistem de amplificare prevăzut cu un etaj legat de un dispozitiv asemănător unui cap de magnetofon înregistrator. Aici curenții primiți se transformă în impulsuri electromagnetice care sunt înregistrate pe bandă. Iar compensarea — două instalații întrucâtva similare și lucrând în paralel. Dar una dintre acestea o poate influența pe cealaltă, luându-și și dându-i cantitatea de energie necesară pentru a o păstra asemănătoare cu ea însuși. Faptul că această menținere în paralel și apoi chiar suprapunerea este realizată în mod automat, nu reprezintă o performanță chiar atât de deosebită la actualul nivel al electronicii.

— Și celula de control? Nici aceasta nu reprezintă ceva deosebit?

— Vrei să-mi găsești cu tot dinadinsul merite. Celula de control, Dana, nu este de fapt decât un model electronic cât mai apropiat al celulelor nervoase. Acum zece ani, Bogdanov și Zunavicius — cercetători ai biroului special de construcții al uzinei de mașini de calcul din Vilnius — au realizat o celulă nervoasă artificială pe care au cuplat-o cu un oscilograf, izbutind să urmărească apoi semnalul luminos corespunzător curbei de impuls al neuronului excitat, întocmai ca într-o celulă nervoasă naturală. Nu îți mai aduci aminte de lucrările savantului Djanelidze? Acesta a construit în anul 1961 o schemă electrică echivalentă conductorului și centrului nervos al ochiului și prin calcule a reușit să determine modul de trecere a impulsurilor nervoase în nervii optici... Imitarea unor activități ale creierului s-a realizat de mult, imitarea creierului însă pe mașină, a creierului cu toată complexitatea funcțiunilor sale, mai are încă multe piedici în față.

— Dacă fiecărei manifestări de admirație ai să-i răspunzi cu o asemenea lecție de cibernetică, să știi că de-acum înainte îți vei petrece restul vieții ținând discursuri. Eu însă, cu orice risc, îți mai spun încă o dată că este admirabil, totul...

— Sunt fericit, Dana, și voi lupta să nu devin un încrezut sub avalanșa laudelor tale. Foarte, foarte important este, Dana, ceea ce vor spune și mai ales ce vor simți bolnavii, după utilizarea acestui aparat.

Ridicându-și brațele desfăcute în aer, Marcassian îmbrățișă larg

întreaga încăpere:

— Aparatul — o casă cu 12 încăperi și două etaje... Aparatul: o mașină, încă rudimentară, susceptibilă de mii de prefaceri și perfecționări și care totuși niciodată nu va întrece organismul viu cu care nici nu poate fi asimilată. Creierul gândește mașina reproduce parțial o serie de operații. I-ar trebui o energie de 100 de milioane de wați pentru a egala capacitatea de mecanizare a unui milion de celule, în timp ce creierul, pentru întreținerea activității celor 10 miliarde de celule ale sale, nu cheltuiește decât cel mult o sută de wați. Și încă nu e vorba de perfecțiune. Ești atentă? Trec controlul pe circuitul trei. Branșează compensația! Da. Bine. Ecranul de control! Bine. Atenție! Închide! Destul. Mă bucur. Îi vom putea raporta lui Paul un rezultat bun... Nu mai regret chiar atât de mult absența noastră de la conferința profesorului Van de Berge.

— Și eu mă bucur. Dar mă tem pentru noi!... Cine e acest Van de Berge?

— „Procese dinamice periodice din encefalogramă — baza fiziologică a memoriei”... începu Marcassian. Paul îl cunoaște. Cu câțiva ani în urmă, profesorul i-a trimis lucrarea sa despre „Probleme de cibernetică în biologie și medicină”, cu o dedicație teribilă! Citește dedicația și vei ști ce va vorbi la conferință.

— Prea mă crezi savantă. Pe mine mă interesează mai mult oamenii decât vorbele lor, oricât de savante ar fi ele uneori. Date, cifre, calcule găsesc și în manuale. Caractere, suflute, astea însă nu. Oamenii nu sunt numaidecât așa cum ni-i închipuim. Cum ne apar...

— Asta e adevărat, Dana! Dar dacă încercăm și ne străduim să vedem, îi putem cunoaște. Unii se ascund îndărătul unor adevărate paveze, nici ei n-ar putea să spună de ce. Poate se tem, poate sunt buni... prea buni și totul în jurul lor îi sperie. Chiar și bunătatea altora, dragostea lor... Uneori greșesc, se înșală... Alții se iubesc prea mult și se ascund crezând că n-au nimic de dat, nimic de luat. Și aceștia se înșală. Toți avem ceva de dat, trebuie să avem. Dar unii fug de acest gând. Supun totul scopului lor. Și nu sunt niște răi, cei mai răi, Dana... Ah! prostii... Ce-mi veni? Marcassian începu să se caute prin buzunare. Eu, Dana, m-am întâlnit cu oamenii. Am și eu bolovanii mei pe suflet. Îi mai urnesc, îi mai ocolesc... Am trecut prin greul unor încercări. Trec încă. Sunt frământat și poate asta m-a făcut să...

— Ai necazuri, Marcassian? Pari un om atât de senin... Într-adevăr, viața are atâtea ferestre!...

— Îmi dai voie să aprind o țigară?

Marcassian așteptă încuviințarea Danei. Scoase în sfârșit o cutie găsită într-un buzunar, scăpără un chibrit și începu să-și scotocească din nou buzunarele. Găsi țigările. Văzându-l cum trage fumul adânc în

piept, Dana își simți parcă respirația tăiată.

— Mă despart de soția mea, pe care o iubesc. Dar nu-i pot chinui sufletul. Ea e un om ambițios. A întâlnit un om ambițios. Nu știu cum le va fi viața. Avem un copil. Nu știu ce să fac. Să-l ia ea, să-l păstrez lângă mine... Care din noi doi greșește? Ea, eu?... Am greșit atunci, la început? Greșim acum? Într-un fel, frământarea asta a grăbit terminarea instalației. Ferindu-mi gândurile am încercat o înșelătorie: le-am dat pradă mașinii! Îmi trebuia o preocupare. Adevărul însă e că aparatul mă pasionează. Și munca asta întreagă. O iubesc teribil, Dana. Și am izbutit... poate.

Marcassian caută cu ochii o scrumieră. Dana i-o întinse. Ar fi vrut să spună ceva, trebuia să spună ceva... Își simți inima mai ușoară când îl auzi vorbind din nou de optimizator. Frământarea din sufletul lui o înfiorase.

„Trecem pe lângă oameni, trăim cu ei alături, viața noastră se împletește cu a lor și nici nu bănuim ce furtuni ascund în adâncul ființei lor. Trăim parcă cu ochii legați”, gândea Dana.

— Da, Marcassian. Aparatul funcționează. Acum mai rămân amănuntele, spuse cu totul alte vorbe decât cele pe care le avea în gând.

— Nu, Dana! Acum urmează probele. Prima încercare... De câte ori mă gândesc la ea simt, aici, în coșul pieptului, un gol.

Dana îl privi îndelung. Marcassian clipea des, cu firul destrămat al fumului în ochi, cu țigara strânsă între dinți, cu privirile duse. Tăcea. Se temea să vorbească. Nu îndrăznea să spună ceva de teamă să nu-i scurme din nou tristețea din inimă.

— Dacă ar ști inginerul Coman că am branșat singur curentul pe instalație... șopti Marcassian, chinuindu-se să-și culeagă un fir de tutun rămas pe buze. Dana, știi ce? Vino cu mine!

Prinzând-o de mână, Marcassian îi făcu loc pe lângă generatorul de biocurenți artificiali și-i apăsă ușor umerii, așezând-o în scaunul de tratament al optimizatorului.

Dana îl privea uimită cum îi fixează clopotul de contact în jurul capului, priza de mână și apoi, după ce îndreptă cadranul mobil al ecranului de control în așa fel, încât să poată fi ușor văzut, execută câteva manevre la comenzile acestuia. Se așază pe taburetul metalic de lângă panou. Când sfârși de închis și de deschis circuite, de apăsut butoane și manete, de potrivit scări de reglaj, își puse el însuși o legătură în jurul frunții și, cu o mână ce tremura ușor, își înfipse repede, cu un gest scurt, un ac subțire de platină sub pielea mâinii stingi. Un fir subțire metalic pleca de la capătul acului minuscul, strecurându-se peste aparatajul de pe pupitrul panoului până într-o scobitură a acestuia.

Ecranele erau acolo, în fața ochilor lui. Deasupra, mai mare,

comparatorul. Mai jos, la dreapta și la stânga lui, ecranele circuitelor. De astă dată, pe ecranul alimentat de biocurenți artificiali trebuiau să apară oscilațiile propriilor săi biocurenți.

Șovăind parcă, mâna dreaptă a medicului căută un buton. Îl apăsă. Ecranele se aprinseră. Oscilațiile șerpilor luminoși își începură viața și regulata lor zbatere. Curbele se modificau, aici coborând, aici urcând, cedând arar locul, doar pentru o frântură de secundă, liniei drepte. O altă apăsare pe buton. Cele două ecrane s-au stins. Iluminat brusc, ecranul superior fu invadat de curbe, cu sinuozitățile lor aprinse. O clipă se văzură limpede, individualizate, alergând una pe lângă alta. Un bâzâit slab și intermitent vesti participarea generatorului de biocurenți artificiali. Acesta aci lua, aci da energie, iar curbele se apropiară zbătându-se ușor, se apropiară, contopindu-se în una singură. Mâna lui Marcassian, apăsând nervoasă pe butonul de extincție, scoase generatorul din circuit. Curbele reapărură deosebite pe primele ecrane, înainte de a se stinge fi ele definitiv.

Cu privirile încă pe ecranul compensatorului, Dana își săltă ușor capul, ajutându-l pe Marcassian să-și desprindă clopotul de contact din jurul frunții. Văzuse totul... Simplu, principiul de bază al optimizatorului îi apăruse în fața ochilor, palpabil, viu. Desigur că ceea ce făcuse Marcassian — experimentarea punerii a două bioritmuri în paralel, echilibrarea lor prin acțiunea compensatorului automat — nu era decât o demonstrație de „vitejie” a aparatului. În realitate, optimizatorul nu va lucra niciodată așa, cu doi oameni prinși unul de altul prin intermediul lui. Din motive de individualitate celulară, nu un bioritm îl va modifica pe un altul, ci mașina va acționa prin biocurenții săi artificiali, lipsită de specificul poate dăunător, dar atât de „aparte”, al vreunui donator viu de curent. O clipă, își închipui viitorul apropiat... Pacientul va sta „într-o baie” de biocurenți normali, iar proprii săi biocurenți vor fi corecțați, aduși la valoarea necesară prin ședința de tratament în care va lucra generatorul de biocurenți artificiali, absorbindu-le surplusul, furnizându-le diferența de curent, potrivit propriei sale individualități.

— Adineaori, surăse grav Marcassian, aș fi putut spune că, măcar pentru o clipă, judecând cel puțin după mărturisirea comparatorului, bioemisiunile noastre s-au desfășurat la același nivel.

— Eu voi înlocui în fraza dumitale „bioemisiunile” printr-un cuvânt mai obișnuit. Gândurile — aceleași cu ale dumitale. Le-am avut de mult. Dar am simțit abia azi...

— Fie... Dar dacă într-adevăr gândim la fel, cum se face că nu ai ghicit ce mi-a trecut prin minte în clipa în care cele două dungi de lumină vie s-au unit într-una singură pe ecranul comparatorului?

— Nu, asta nu știu...

— Mă miram cum poți cu atâta naturală feminitate să te

preocupa de această aparent aridă activitate a noastră. Aparate, biocurenți, calcule...

— Dar explicația ți-ai dat-o singur! E numai o aparentă ariditate. Apoi suntem colaboratorii lui Paul Răducanu...

— Și la asta mă gândeam. Ești un coleg admirabil, Dana!

— Judecând după dumneata, Marcassian, admit că Paul, uneori, știe într-adevăr să-și aleagă colaboratorii...

X

Dana ținea în mână scrisoarea lui Marcassian. Ar fi fost foarte bine dacă i-ar fi urmat sfatul. Drumul cu mașina până la munte... Dana se bucură în gând ca un copil. Ar fi o vacanță scurtă, desigur, dar cu atât mai minunată...

Albul acela albăstrui al înserărilor de iarnă la munte... Nu-l mai avusese în priviri de mult. Cușmele pufoase din creștetul stâlpilor, pădurea cu cetina brazilor îngreunată de povara zăpezii sticloase... Un ram săltat ce-și scutură așternutul de stelute reci... Dana își ridică pe neștiute umerii, ferindu-și parcă gâtul.

Dar pe Paul nu-l interesau, desigur, toate astea. Nu-l interesa nici meciul de hochei, chiar dacă se înfruntau cele mai bune echipe, nici pârția de bob. Emoția și larma concursurilor era prea mare pentru liniștea pe care o căuta el... Nici trambulina de schi. Vag auzise de numele unor concurenți și campioni. Odată surăsese — un surâs îngăduitor, poate neîncrezător, poate uluit — când ea, Dana, îi povestise de victoria, la un concurs de sărituri, obținută de un german, medic biolog, autorul unui tratat consultat chiar de el. Toate acestea îi erau străine lui Paul. Și cât de măreț era zborul omului cu brațele desfăcute, ca două aripi, cu trupul încordat, perfect înclinat pe schiurile cu vârfurile ușor înălțate, în plutirea aceea ce-ți tăia răsuflarea!...

Danei îi era dor de lunecarea telefericului care de curând lega Brașovul cu fruntea însorită a Postăvarului. Trecerea aceea tăcută peste abisuri și măreția priveliștilor scăldate în baia de aur a Soarelui... Pe Dana o cuprinsese nerăbdarea:

— Paul, eu aș merge! Marcassian te va suna după-amiază.

Privi în jur. Paul nu era în cameră. Dana lăasă scrisoarea din mână, trecu pe sub arcada nișei, deschise ușa dulapului interior, apucă mânerul valizei mici de voiaj cu care știa că obișnuiește Paul să călătorească. Trase. Valiza era grea. Căzu și se deschise. Paul se opri în spatele ei.

— Ce-i, Dana?

— Am vrut să-ți fac o surpriză. Să-ți scot valiza și să te rog să

vii și tu la munte. Valiza era grea și a căzut. Dar de ce îți ții lucrurile înăuntru? Cămăși, papuci, pijamale... Uite și niște batiste, continua Dana, urmărind mâna lui Paul care aduna lucrurile risipite.

— Mi-o făcusem în vederea plecării.

— Ai vrut să-mi faci tu o surpriză?

— Eu vorbesc de plecarea la congres.

— Bine, dar congresul are loc abia peste zece zile, Paul!...

...”Peste zece zile și Paul și-a și făcut valiza?“ Danei nu-i venea să-și creadă ochilor.

Soneria videofonului răsună strident.

— Doctor Paul Răducănu? Vă cheamă Poiana.

Nerăbdător, Marcassian chema cu câteva ore mai devreme. Dintr-o dată apără în ecranul aparatului, micșorat și cu zâmbetul lui nelipsit în ochi.

— Ți-am descoperit o junglă a tăcerii, Paul! Sus, la ultimul etaj. De jur împrejurul camerei o terasă. Baraj de liniște... stereofonică!... Și ascultă, Paul: priză pentru dictafon, baie cu reglă automat, uscător electric, ultraviolete la duș...

Paul tăcea. Tăcu o clipă și vocea din aparat. Pe ecran se văzu mâna lui Marcassian care își prinse între două degete nodul cravatei.

— Totuși, continuă Marcassian cu o mină decepționată, încă nu a apărut autolegătorul de cravate. Umblu cu un nod infect... Spune-mi, Paul, să mă reped eu să vă iau cu mașina, pe Dana și pe tine, sau veniți cu avionul?

— Te rog să te înapoiezi imediat, Marcassian! Nu cred că ți-ai ales momentul cel mai potrivit pentru o plecare la munte. Peste câteva zile plecăm în Suedia. Te rog să vii cu prima ocazie. Am nevoie de tine aici. Imediat!

Lumina ecranului pâlpâi, se întinecă, și se stinse.

— Paul, cum poți vorbi cu Marcassian în felul acesta?! Se bucură atât de aceste câteva zile de odihnă de care...

— De care nu simt că aș avea nevoie, Dana.

— Poate le simțea el nevoia...

Dana își aminti de valiza gata pregătită, închisă în dulap. O înfioră gândul care îi trecu prin minte și căută să-l izgonească. Paul era un om bizar...

— De altfel, nu înțeleg cum a plecat fără să mă anunțe. Nu îngădui astfel de...

Apelul videofonului răzbi din nou. Paul ridică receptorul.

— Da. Desigur.... Profesorul Dumitrașcu, Dana. Îi întinse receptorul.

—Da, sunt aici... Desigur că pot! Vin imediat! Bine. Atunci cobor.

Dana își aruncă haina pe umeri.

— Paul, nu are rost să mă însoțești. Mă așteaptă jos mașina.

Afară, pe prichiciul ferestrei, câteva vrăbii înfoiate ciripeau săltând pe piciorușele lor subțiri și roșii. Ciuguleau fărâmiturile pe care le presărase Dana. Pe zăpada pufoasă rămâneau, sub salturile lor, cruciulițe mici și întortocheate.

Paul Răducanu stătea în fotoliu, dus pe gânduri. Uneori n-o înțelegea pe Dana. Pe de o parte, prea se dăruia cu patimă cercetărilor, studiului. Nu avea alte preocupări. Mai târziu, va renunța singură, probabil. Pe de altă parte, câteodată trecea cu ușurință de la o extremă la alta. „Auzi, să mergem la munte acum!“ Și totuși Dana era un copil minunat! Îi povestise odată că își adusese de la munte, cândva, o veveriță... Poate că a fost prea categoric... Dana ar fi putut foarte bine să meargă la munte. Da! Muncea serios, mult prea serios... Poate ar fi fost mai bine ca Dana să fie o mică veveriță, împlânzită. Lui i-ar fi fost poate mai de folos așa...

Se ridică, deschise un sertar, scoase un pachet legat cu o panglică înfioată, îl desfăcu... Erau acolo o pereche de papuci călduroși, din piele de ren, pe care îi aduse Danei din Suedia, astă-vară. Uitase de ei. „Pe Dana o vor bucura“, își spuse Paul. Își strecură mâinile în adâncul lor, lovindu-le ușor tălpile lucioase. Îi va spune Danei să se ducă la munte. Papucii vor fi cel mai bun prilej. Ridică ochii. În ușă stătea Dana. Cu ochii mari, speriați, cu haina pe umeri, aruncată peste halatul alb.

— Paul, ai un caz grav! Vino!...

Înainta spre el, îi scoase papucii din mâini, fără să-i vadă, și-i puse undeva, pe colțul unei măsuțe. Strânsoarea degetelor ei pe brațul doctorului era aproape dureroasă.

— Hai, Paul!... Repede!

Se urcară în mașina ce aștepta în fața casei. Șoferul apăsă pe accelerator.

— Te rog, cât se poate de repede, înapoi la institut! spuse Dana.

Coborâră din mașină. Pe trepte încă, Dana își lua haina de pe umeri, rămânând în halat.

— Te aștept în salonul rezervă numărul 9.

Paul Răducanu, ajuns în vestiar, se schimbă în grabă, încercând să-și limpezească gândurile, pregătindu-se pentru această neașteptată și atât de importantă consultație. Cu pași apăsați, se îndreptă spre salonul rezervă. Numărul nouă... Saloanele nu mai aparțineau, propriu-zis, domeniului său de cercetare. Depinzând direct de clinică, aici se internau pacienții cărora li se diagnostica tulburările metabolice pe baza interpretării „efectului R“, fiind apoi supuși tratamentelor clasice — chirurgie, chimioterapie sau radioterapie.

Oamenii laboratorului dădeau destul de rar pe acolo. Poate când se năştea vreo controversă în privinţa interpretării rezultatelor date de instalaţia electronică de diagnosticare. Frământându-şi într-una gândurile, se strădui să ghicească pricina acestei grabe.

Pe drum, Dana tăcuse, crispată. Un pacient, un caz grav. Bătrânul profesor! Acest gând îi străfulgeră o clipă prin minte, dar îl înlătură. Vorbise doar cu el câteva clipe mai înainte. Un pacient de la diagnosticare?...

Ajuns în faţa salonului numărul 9, doctorul Răducanu se opri o clipă, apoi apăsă cu hotărâre pe clanţă.

— ...În comă de ieri de la orele 19, explica medicul de gardă, în spatele căruia sta Dana. Internarea în spital acum trei săptămâni... probele hepatice pozitive... Starea proastă avansează, ca să spun aşa, văzând cu ochii. Se pare că ficatul, pur şi simplu, refuză să-i mai funcţioneze. Dur la palpare...

— Interferograma? întrebă doctorul Răducanu, întinzând maşinal mâna spre foaia de observaţie.

— „Efectele R“ multiple pun în evidenţă un proces evolutiv de transformare a ţesutului... La noi se află de azi-dimineaţă. Tot ceea ce s-a constatat până acum corespunde fişei clinice. La început bolnavul acuză dureri, puternice înţepături. Durerile cresc, apoi starea generală devine tot mai proastă. Rontgengrama iniţială, premergătoare internării, indică o opacitate lobară anterioară...

Cu un gest scurt, Paul Răducanu, absorbit de citirea fişei bolnavului, întrerupse explicaţiile medicului. Apoi, cu ochii încă pe fişă, întrebă, pronunţând cuvintele rar, apăsător, cu pauze lungi, încercând parcă să-şi culeagă vorbele dintr-o învălmăşeală de gânduri:

— Şi... ce... putem... face... noi?... Ce am putea face noi, pentru Valentin Ulmu, de profesie geolog, în etate de 27 de ani?...

Paul Răducanu îşi ridică ochii şi privirea i se opri în ochii Danei, care nici nu clipi. „O privire de diagnostician”, îşi spuse ea şi nu-şi putu stăpâni tresărirea pe care i-o stârni liniştea din privirea doctorului, liniştea aceea tăioasă, cercetătoare.

— Da! Ce-am putea face noi pentru acest caz? Ce spuneţi, doctor Dana Dumitraşcu?

Şi iarăşi privirea aceea ascutită, fără nicio tremurare, trecută de la patul bolnavului la ochii Danei...

Apoi, Paul Răducanu îşi întoarse privirea spre fereastră. Afară, mari şi legănaţi, cădeau rar fulgi albi, pufoşi de zăpadă. Se întoarse şi prinse cu grijă fişa bolnavului la marginea patului.

— Doctor Vâlceanu, familia bolnavului?

— Un frate în provincie. Nimeni altcineva. Şi nu avem nicio adresă, deocamdată.

Inima Danei se strânse dureros. „Nicio adresă...” O simplă notiţă

cu un scris neciteț, semnată Constandin, pe care era însemnat un nume: Dana Dumitrașcu. „Nimeni altcineva... Cum se poate să pleci din viața unui om lăsându-l așa, pe o bancă într-un parc?”

Glasul medicului de gardă răsuna mai departe în salon:

— Vom vedea pe cine putem anunța. Și profesorul Assan îl consideră pierdut. Dânsul crede că e vorba de o leziune organică înaintată. Bineînțeles, ulterior vom afla cu mai multă precizie...

— Probabil, încuviință Paul Răducanu.

„Când ulterior, țipă sufletul Danei. După moartea lui Valentin?... Și Paul tace? În fața lui un om poate muri în minutul următor și el privește doar și tace? Fuge de unica posibilitate de salvare? Chiar dacă ar fi numai o încercare?...“

— ...Ficatul încă nu poate fi înlocuit pe cale chirurgicală, iar cel al bolnavului refuză să lucreze. Deznodământul e în funcție doar de ultima rezervă de rezistență a organismului — câteva ore, poate o zi, două...

Vocea doctorului Vâlceanu era aceeași dintotdeauna — clară, precisă, profesională.

— Mi-am închipuit că doctorița Dumitrașcu v-a chemat pentru cazul în sine — rar întâlnit. Datorită poate unor împrejurări complexe, din care nu lipsește și o categorică neglijare a sănătății, ne aflăm în fața cedării totale a unui organ. Nu mi-am imaginat că...

Țârâitul prelung și îndepărtat al unei sonerii răzbi în salon. Doctorul Vâlceanu plecă precipitat, scuzându-se mai mult prin gesturi.

Dana făcu un pas. Paul Răducanu o urmă. Trecură dincolo de peretele de sticlă al rezervei bolnavului.

— În această meserie crizele de sentimentalism nu-și au locul, Dana. Un caz grav? Sunt sute de asemenea cazuri. Putem interveni? Putem șterge nenorocirile de pe fața pământului? Acccidente?... E absurd, Dana. Există o limită dincolo de care medicul trebuie să rămână calm, lucid, cu sânge rece. Desigur, ar fi fost splendidă încercarea de a se recupera viața acestui om...

Dana simți cum i se încrețește pielea. Își strânse puternic pumnii și privi mai departe în ochii lui Paul Răducanu. Tăcea. Parcă i se înțepeniseră maxilarele. Și Paul Răducanu vorbea într-una, potolit, cu glas egal:

— Ar fi măreț și impresionant, ca orice înfrângere a morții, în minutul cel din urmă. Dar nu se poate lega soarta unei noi metode științifice, încă nu îndeajuns de pusă la punct, de salvarea vieții unui om. E trist, foarte trist...

Doctorul Paul Răducanu vorbea frumos. Era aproape o conferință, cu vorbe grave, alese, o conferință strălucită ca atâtea altele de al căror succes se bucurase întotdeauna. „Nimic nu se putea apropia de inima doctorului Răducanu? se întreba Dana, privindu-l ca pe un

străin. Exista ea oare? Sau exista numai o minte mare, luminoasă, activă, dârză... Cum pot sălăşlui împreună atâta bogăţie de minte cu atâta sărăcie de suflet?“

— Dar această viaţă nu e singura care se pierde, chiar în această clipă, Dana...

De când tăcea Paul?... Dana îşi aminti cu greu de ultimele lui cuvinte. Lunecându-şi palmele peste temple, şopti:

— S-au irosit destule minute din viaţa acestui om. Vom aplica optimizatorul!

— Acest lucru nu se va întâmpla fără voia mea! Am riscat o dată în viaţă şi am plătit scump. Doctorul Paul Răducanu nu va mai greşi a doua oară... Refuz să mai discut acest subiect. Răspunsul meu e categoric.

— Ce fel de om e doctorul Răducanu, Paul? Doctorul Răducanu care refuză categoric să ajute un om? Refuză pentru că aşteptând marea glorie nu vrea să rişte... Acest caz e aici, el nu are nevoie nici de raţionamente logice, nici de răzvrătiri absurde sau crize de sentimentalism. El ne cere să acţionăm, imediat, fără şovăire. Datoria, respectul faţă de noi, de menirea meseriei noastre, ne obligă să nu fugim de riscuri şi de răspundere.

— Acum, în preajma congresului? Ne va împiedica participarea. Apoi eşecul?... Să întâmpinăm congresul la care ne aşteaptă un succes de răsunet mondial cu o categorică prăbuşire a întregii mele munci? Să risc totul pentru...

— Pentru viaţa unui om care nu are puterea să ţi-o ceară, care poate nu ţi-ar cere-o dacă ar avea puterea să o facă, mai ales dacă ar şti ce trebuie să sacrifice tu!... Poate şi-ar sacrifica el, tăcut, viaţa, pentru succesul deplin în viaţă al doctorului Paul Răducanu, al acestui savant de renume.

— Nu! Categoric, nu! Nu insista. Nu am timp de experienţe! Încearcă să înţelegi. În viaţa ta de medic te vei mai întâlni cu moartea. Mai urâtă poate şi mai înspăimântătoare ca aceasta poposită aici, acum. Nu vei putea lupta cu ea de fiecare dată. Există un tribut care trebuie plătit, Dana.

Oare ce văzu Paul în ochii Danei în acea clipă?... Se întoarse, se îndreptă spre uşă, apăsă clanţa şi ieşi.

XII

Dana se aplecă înspăimântată peste faţa lui Valentin.

Dincolo de peretele despărţitor, peste transparenţa opacă a sticlei, trecu o alunecare albă. Dana întoarse ochii. Simţi durerea, ascuţită, încercându-i orbitele. O clipă nu desluşi nimic. Apoi contururile

risipite se strânseseră. În halat, cu calota pe cap, cu ramele negre ale ochelarilor adâncindu-i sub ochi două dăre apăsate, stătea Marcassian.

Se apropie neauzit, îi desprinseseră mâinile din jurul barei albe, cuprinzându-i-le între palmele lui.

— Am vorbit cu profesorul Dumitrașcu. V-am căutat. El m-a trimis aici. Liniștește-te! Am venit cu primul avion. Nu tremura așa! Marcassian îi cuprinseseră umerii cu brațul. Vino, să ieșim!

În pragul ușii, Dana își răsuci capul spre pieptul lui Marcassian, își înălță mâinile de-a lungul brațelor lui cuprinzând, crispată, umerii doctorului. Marcassian își împreună brațele, strângând-o spre el.

— Liniștește-te, Dana! Liniștește-te! Vom face totul... Vom porni optimizatorul.

— Paul se opune, Marcassian. Nu pentru asta te-a rechemat.

O clipă, gândurile lui Marcassian se învălmășiră. „Paul se opune? Nu pentru asta l-a chemat? Atunci profesorul Dumitrașcu credea doar...” „Și deodată, Marcassian întinse o mână. Apăsă butonul de apel ai medicului de gardă. Doctorul Vâlceanu apărură.

— Ești bun să-mi aduci fișa bolnavului de la 9? Marcassian își scoase stiloul: însemn aici trecerea imediată a pacientului în rezerva laboratorului nostru de cercetări. Pe răspunderea mea! Semnez în lipsa șefului colectivului!

Dana privea uluită mâna care iscălea hotărât, citeț, fără șovăire. Doctorul Vâlceanu apăsă automat soneria, de apel a personalului de serviciu.

— Optimizatorul e gata pentru a intra în funcțiune, se auzi glasul lui Marcassian, acoperind ușorul bâzâit al aparatului bransat la curent. Gata? Interferograma!

— Iată-o! îi întinse Dana o foaie transparentă, flexibilă, în care șiruri, șiruri de găurele însemnau, ca într-un alfabet cifrat, datele culese de aparatul de diagnosticat.

Mașinal, Marcassian o parcurse cu privirea. „Inima... Ficatul... Tensiunea arterială... Da... Valoarea maximă... Da... ascendentă în partea aceasta... Bine...”

Apoi uluitor de simplu, ridicând o clapetă, introduse între două suluri mici, abia întrezărite prin deschizătura îngustă, foaia cu semne. O rotire nevăzută o mistui pe dată în trupul aparatului, căruia prin această operație i se comunicaseră „parametrii de siguranță” ai reacțiilor biologice ale bolnavului.

— Ai îngrădit celula de control! încercă să-i suradă doctorul Buznea lui Marcassian.

— Nu, dimpotrivă! O ajut să fie mai atentă, răspunse acesta cu o mișcare din cap, privind la micile semnale luminoase care brăzdau ecranele.

Unul după altul, câteva ochiuri magice clipiră în roșu, în galben și în verde. Pacientul, cu creștetul încins de calota de contact, se odihnea în cușeta lui, cu fața în sus, cu torsul descoperit.

— Acum? întrebă Dana, cu acul în mână.

Peretele glisant al rezervei de experimentare lunecă neuzit. În deschizătură se ivi doctorul Răducanu. O clipă, ochii i se îngustară.

Marcassian avu o ușoară tresărire. Nu-și mutase nicio clipă privirea de pe ecranele luminoase, dar lunecarea ușii și pata alba a halatului lui Răducanu trecuseră peste luciul cadranelor.

Răducanu se opri. Prinse umărul Danei eu o mână, o îndepărtă ușor, îi luă acul. Ridică privirea.

— Da, acum! comandă scurt Marcassian.

Sigură, mâna lui Paul Răducanu înfipse acul electrod sub ultima coastă din dreapta a pacientului, în locul marcat cu un cerc mic violet. În aceeași secundă, mâna omului de la panoul de comandă atinse butonul alb, aflat sub ecranul de comparație. Apăsă. Pacientul și mașina alcătuiau un singur sistem.

În încăpere intră cu sufletul la gură doctorul Ionescu.

Dana privea uluită acul înfipt în locul acela rămas descoperit pe pieptul lui Valentin.

— Ce se întâmplă aici? întrebă Ionescu, în șoaptă. De ce acest neprevăzut?... Sper cel puțin că pacientul e nu numai un om serviabil, ci și un bolnav adevărat!... Eram la bibliotecă. Marcassian mi-a trimis vorbă. Am venit valvârtej.

Doctorul Răducanu își ridică ochii. Șerpuirea oscilațiilor luminoase i se zbătea în priviri.

Ionescu tăcu.

— Marcassian, oscilograma cade! A căzut! Vocea lui Paul Răducanu era aspră: Inima... Branșați circuitul de compensare!

Un minut. Două minute. Inima Danei stătea în loc înghețată.

— Crește! Normal... Opriți!

Inima Danei își relua bătaia.

Număr lângă număr, coloană lângă coloană se înșirau cifrele, neobosit citite, din, minut în minut, pe indicatoarele aparatelor de control, în scurgerea lungilor ore de tratament. Alăturat lor urma șirul altor cifre care traduceau reacțiile organismului din orele de pauză și supraveghere. Nu lipsea nimic, absolut nimic din fișa clinică a celei dintâi aplicări a biooptimizatorului electronic.

Urmărind prescripțiunile doctorului Paul Răducanu, experiența atât de neobișnuit pornită continua. Trecuseră momentele de încordare extremă. Dar altele noi se puteau ivi oricând. Scurte clipe de panică fură întâmpinate cu bătaii ascuțite în tâmples. Depășite, lăsau în urma lor goluri în minte și șerpuiți înghețate în suflet.

Șoc după șoc, reacțiile firești sau nu ale trupului alunecat în inconștiență, devenit una cu aparatul, fuseseră preluate, potolite, liniștite de circuitele și relele mecanismelor.

Specialiști, oameni de știință își dăruiseră timpul în întregime supravegherii omului prins în firele senzaționalei experiențe.

— Înțeleg!... Am început experimentarea prin surprindere. Catedra nu a fost anunțată. Nici direcția institutului. Timp de pierdut nu era. Pentru toate răspund eu, Marcassian. După terminarea cu succes a experimentării...

— Și dacă ea nu va însemna un succes?

— În momentul de față nu ne e îngăduit să acceptăm o asemenea posibilitate!

— Marcassian, ai angrenat întregul colectiv în această aventură. Nu are sens să declari că îți asumi totala răspundere, că ai făcut-o fără știrea lui Răducanu, că eventualul insucces nu se va proiecta asupra lui și a celorlalți. În fața conștiinței dumitale...

— Răspunderea o poartă colectivul în întregime și îndeosebi eu, tovarășe director.

Profesorul Minea, directorul institutului, își întoarse capul privind prin ochelari spre Răducanu, ivit pe neașteptate.

— Succesul sau insuccesul este al vostru întreg. Dar nu v-ați dat seama ce nebunie întreprindeți? Ce v-a determinat? Răducanu, tu...

Era o situație greu de explicat directorului, care se gândea la răspundere, la disciplină... „Cine se gândise la asta? discuția nu-și are sensul, își spuse Marcassian. Răducanu ar putea interveni cu vreo explicație în plus... Profesorul ar aduce vorba de Congres și toate se vor încurca mai rău.“

— Tovarășe director, se repezi Marcassian, nu aveam vreme să obținem un consimțământ în scris. Cazul acesta observat de noi îndelung evoluase, oferindu-ne cel mai bun prilej pe neașteptate.

— Când încheiați experiența?

— Când va lua sfârșit de la sine. Bineînțeles, după indicația graficelor. În patru, cinci zile... Să sperăm că pacientul va rezista.

— Vedeți, aici încep să se complice lucrurile! Nu era permis să vă asumați o asemenea răspundere acum!

Marcassian tăcu. Ce-ar fi putut spune? Că bolnavul trebuia salvat cu orice risc, pornind de la o lege nescrisă, dar veche de când lumea și nemuritoare întocmai ei?... Să spună că întâmplarea își avea și ea rolul ei, mai mare sau mai mic, în marile și micile clipe ale vieții unui om?... Să spună de privirea Danei, aplecată peste obrazul omului a cărui respirație ochiul abia o putea prinde?...

— ...riscând viitorul unei metode terapeutice revoluționare, cu atâta ușurință?...

„Cine vorbește de ușurință? Își spuse Marcassian... Ușurință?... Încercarea prin care trecuse sufletul lui Răducanu în momentul în care i-a găsit pe toți laolaltă, fără el, manevrând aparatele... Ușurință...”

— Desigur salvarea pacientului este legea... Așa cum vă spuneam eu acum zece-doisprezece ani la cursuri. Totuși, acesta... bolnavul acesta era un pacient? Nu. Era un caz. Singuri ați spus că era un caz studiat... Sau, în sfârșit, era în drept un pacient, în fapt un caz...

„Era un suflet de om, o inimă care mai bătea... Care în fiecare clipă putea să nu mai bată... Atât era, atât...” strigau gândurile lui Marcassian...

— Dar auziți-mă, copii! Nu are nicio importanță acum ce era sau nu bolnavul. E vai de capul vostru dacă nu reușiți! Eu nu știu ce vor face alții. Pe voi însă, eu vă trag la răspundere! Eu! Pentru că vreau să reușiți!... Și eu, în locul vostru, le azvârleam pe toate la dracu și o porneam! Dar pentru că v-ați pornit, acum duceți-o până la capăt! Băieți, trebuie să reușiți! Trebuie!... Răducanu, vei duce această victorie la Congresul internațional!

— Rezultatul acesta nu va intra în comunicarea mea, murmură Paul.

Marcassian porni cu ochii în căutarea privirii lui Paul Răducanu. Și-i coborî însă pe dată. „Nu, își spuse. Nu am acest drept. Greșim... Dar greșelile vin în întâmpinarea noastră, ne caută uneori cu îndârjire, ne stăpânesc încăpățânate, poate anume ca să avem vreme să culegem din ele înțelepciunea. Apoi, poate că totul nu e decât un vis... Dar ce importanță are? Principalul e că am îndrăznit”.

— Aș vrea să știu că vă odihniți suficient. Eu mă retrag. Ai spus ceva, Răducanu?... Să mă țineți la curent. Faceți totul mai departe așa cum v-ați pornit. Pe seama voastră... Am încredere în voi. Dar să mă țineți la curent, repet!...

Plecă. Se întoarse o clipă:

— Sunteți o bandă de indisciplinați! Asta sunteți cu toții! M-auziți? Apoi șopti: Să aveți grijă, să aveți mare grijă!...

— Du-te de te culcă, Paul. Te voi trezi dacă va fi cazul. Sau te voi trezi ca să mă culc eu.

Marcassian întinse mâna. Paul Răducanu o întinse și el șovăind, dar și-o lăsă prinsă și strânsă cu putere.

— De acum nu se va mai putea întâmpla decât ceea ce va fi să se întâmple.

Peste învelitoare, întinse, mâinile lui Valentin, cu degetele parcă nefiresc de lungi și subțiri, mai păstrau încă până la încheietură o pală culoare brună, urma vântului și a arșiței. Dana nu îndrăznea să le atingă.

Tăcută, îl privea. Veghease, pândise, așezată în fotoliul ei, cu ochii lunecând de pe ecranul comparator la obrajii supti și înapoi la lumina cadranului, iar la buzele arse, la fruntea brăzdată, la tâmpilele adâncite, apoi din nou iscodind graficele indicatoare.

Pândise scurgerea timpului, clipă cu clipă. Clipe goale de orice gând, înfrigurate, încremenite în minutarele cadranului sub tăișul înfricoșătoarei amenințări: timp ce se urnea greoi cu tălpile lui de plumb, timp în care nălucile zilelor și nopților se învălmășiseră. Viața însăși în scurgerea ei devenise lipsită de noimă...

...Trei, trei și cinci, trei și șase... Indicatorul tonusului cardiac al bolnavului începu să se ridice în dreptul cifrelor de măsură. O minusculă lumină roșie clipi pe cadranul unui semnalizator... Atentă, Dana observă cum, evoluând rapid, cifrele aparatului indicau o ameliorare tot mai vizibilă. Cu mâna întinsă spre semnalizator, încercă să se ridice, când sub privirile ei, tremurându-și ușor pleoapele, Valentin clipi. Deschise apoi ochii mari. Abureala priviri i se destrămă, albastrul ochilor străluci. Dana ghici în licărul lor gândul dăruit ei, doar ei...

ÎN EDITURA TINERETULUI AU APĂRUT:

Ray Bradbury	451° FAHRENHEIT
Sergiu Fărcășan	ATACUL CESIUMIȘTILOR
Ion Hobana	OAMENI ȘI STELE
Eduard Jurist	OUL LUI COLUMB
Mihail Leășenko	OMUL-RAZĂ
Ion Mânzatu	CHEMAREA NESFÂRȘITULUI
Radu Nor	CEI TREI DIN ALTAIR
Ovidiu Râureanu	AVENTURILE LUI ȘERBAN ANDRONIC
* * *	ÎN ȚARA STRĂNEPOȚILOR NOȘTRI
Jan Weiss	ÎNTÂLNIRILE VIITORULUI

Redactor responsabil: V. ZEDNIC
Tehnoredactor: G. TĂNASE

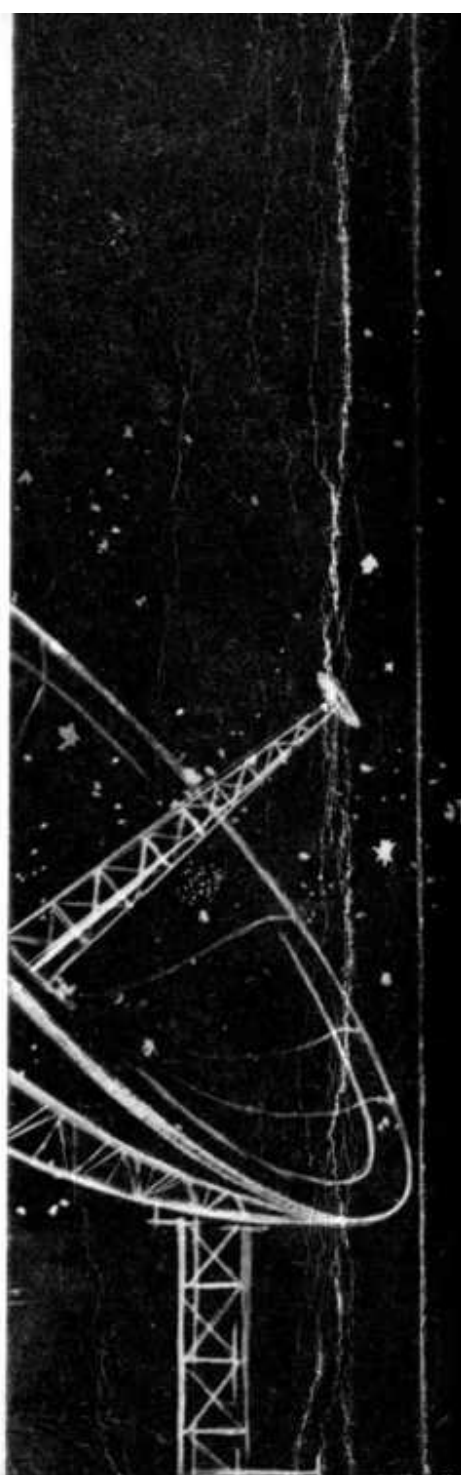
Dat la cules 21.12.1963. Bun de tipar 29.02.1964.
Apărut 1964. Comanda nr. 5476. Tiraj 25140. Hârtie
tipar de 50 g/m² 540X840/16. Coli editoriale 10,41.
Coli de tipar 13. A.T. 14375 C. Z. pentru bibliotecile
mici 8R—3

Tiparul executat sub comanda nr. 31042 la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii” —
Piața Scânteii nr. 1
București — R.P.R.

EDITURA TINERETULUI

Lei ~~250~~

Observații

[←1]

Cen-fu-dun — denumirea unui vechi sanctuar mongol din munții Altai (n.a.).

[←2]

Brillat-Savarin — scriitor și vestit gastronom francez, autor al unei renumite lucrări asupra „psihologiei gustului” (1755—1826) (n.a.).

[←3]

Expresie tipic franceză - echivalentă cu: Dumnezeu! (n.a.)

[←4]

Slabul domn Slabu se plimbă cu bastonul lui subțire printre cactușii subțirii (joc de cuvinte — netraductibil, din lb. engleză) (n.a.).

Procust — brigand din Grecia Antică — vestit prin cruzimea cu care își schingiuia victimele așezându-le pe un pat de aramă și scurtându-le picioarele și capul dacă erau mai lungi, sau dimpotrivă când erau mai scurte, zdrobindu-le os cu os pentru a le aduce la lungimea patului (n.a.).

[←6]

Se presupune că racheta fonică se poate deplasa cu viteze mai mari decât viteza luminii, dar vitezele sale relative, măsurate de pe Pământ, rămân în permanență sub 300000 km pe secundă. Neconcordanța dintre rezultatul măsurărilor efectuate în nava fonică și pe Pământ rezidă în faptul că echipajul navei determină propriile sale elemente de mișcare, neținând seama de evenimentele din spațiul înconjurător (n.a.).

[←7]

Angstrom — unitate de măsură egală cu $1/10000000$ mm (n.a.).

[←8]

Înebunitor — în limba franceză (n.a.).

[←9]

Grămadă de zăpadă spulberată de vânt — în ținuturile polare (n.a.).

[←10]

Casă de gheață, locuită de eschimoși (n.a.).

[←11]

Îndrăzneț navigator francez din sec. al XVII-lea (n.a.).

[←12]

„Vai! unde sunt vremurile de altădată...” Celebrul vers al poetului francez F. Villon, devenit dicton (n.a.).

[←13]

Această bilă de gheață — în limba franceză (n.a.).

[←14]

Maximă franceză: „Totul e posibil în cea mai bună dintre lumi“ (n.a.).

Johann Honterus, (1498—1549), cunoscut umanist sas din Braşov, fondator de şcoli şi tipograf. Autor al lucrării „Rudimentum Cosmograficorum“, în care descrie anatomia omului şi activităţile lui. În foarte frumoase versuri latine (Cartea a IV-a, versurile 369—420), el trece în revistă afecţiunile sănătăţii. Versurile citate (395—396) amintesc de: „Durerile de cap cele rele, deformările reumatismale ale oaselor mâinii, Lepră, elefantiazis, cancer, gangrena...”

Lucrarea lui Honterus e publicată în apendice în „Tezaurul limbii latine” — Dicţionar redactat de Basilius Fabius Soranus, tipărit la Leipzig în anul 1692, în editura lui I. F. Cleditsch. (n.a.)

[←16]

Gen de crustaceu de apă dulce (n.a.).